

**T.C. ÇEVRE VE
ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI**

**ÇEVRESEL ETKİ
DEĞERLENDİRMESİ, İZİN VE
DENETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
TEKNİK FAALİYET RAPORU: 2019**

ANKARA-2020

ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ, İZİN VE DENETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TEKNİK FAALİYET RAPORU: 2019

Bu çalışma;
Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü
Çevre Envanteri ve Bilgi Yönetimi Dairesi Başkanlığı
Çevre Durum Raporları Şube Müdürlüğü tarafından yayıma hazırlanmıştır.

ISBN : 978 – 605 – 80613 – 5 - 4

Yayın No : 46

Adres : Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü
Mustafa Kemal Mahallesi Eskişehir Devlet Yolu (Dumlupınar Bulvarı) 9. km
No: 278 Çankaya / Ankara
Tel : 0 312 410 16 91
Faks : 0 312 417 02 57
e-ileti : cebyd@csb.gov.tr
web : <https://ced.csb.gov.tr/>

Bu yayının 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'na göre her hakkı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na aittir. Gerçek ve tüzel kişiler tarafından izinsiz çoğaltılamaz.

ANKARA – 2020

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
KISALTMALAR	x
1. GİRİŞ	1
2. ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ ÇALIŞMALARI	3
2.1. ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ BAŞVURULARI	3
2.2. ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ GENEL VERİLERİ	6
2.3. STRATEJİK ÇEVRESEL DEĞERLENDİRME UYGULAMALARI	8
3. İZİN VE LİSANS ÇALIŞMALARI	10
3.1. ÇEVRE İZİN VE LİSANSLAMA ÇALIŞMALARI	10
3.2. İTHALAT VE İHRACAT İZİNLERİ	11
4. DENETİM ÇALIŞMALARI	13
4.1. ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ, İZİN VE DENETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜNÜN DENETİM FAALİYETLERİ VE İDARİ PARA CEZASI UYGULAMALARI	14
4.1.1. ÇED İzleme ve Çevre Denetimi Faaliyetleri	14
4.1.2. Büyük Endüstriyel Kaza Riski Taşıyan Tesislerin Denetimi Faaliyetleri	17
4.1.3. Piyasa Gözetimi ve Denetimi Faaliyetleri	17
4.2. ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜKLERİNİN DENETİM FAALİYETLERİ VE İDARİ PARA CEZASI UYGULAMALARI	19
4.3. ÇEVRE KANUNU UYARINCA DURDURMA CEZASI UYGULAMALARI	23
4.4. ÇEVRE DENETİMİNDE YETKİ DEVRİ	24
5. ÇEVRESEL İZLEME ÇALIŞMALARI	27
5.1. HAVA KALİTESİNİN İZLENMESİ ÇALIŞMALARI	27
5.1.1. Akdeniz Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü	29
5.1.2. Doğu Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü	31
5.1.3. Ege Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü	32
5.1.4. Güneydoğu Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü	35
5.1.5. Güney İç Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü	37
5.1.6. Kuzey İç Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü	40
5.1.7. Marmara Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü	42
5.1.8. Orta Karadeniz Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü	46
5.2. DENİZLERDE BÜTÜNLEŞİK İZLEME ÇALIŞMALARI	48
5.3. SÜREKLİ EMİSYON ÖLÇÜM SİSTEMLERİ	49
5.4. SÜREKLİ ATIKSU İZLEME ÇALIŞMALARI	50
5.5. EVSEL VE ENDÜSTRİYEL KİRLİLİK İZLEME ÇALIŞMALARI	51
5.6. ÇEVRE REFERANS LABORATUVARI ANALİZ HİZMETLERİ	51
6. ÇEVRE YETERLİK ÇALIŞMALARI	53
6.1. ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ RAPORU HAZIRLAYACAK FİRMALARIN YETERLİK DURUMLARI	53
6.2. ÇEVRE GÖREVLİSİ/ÇEVRE MÜHENDİSİ, ÇEVRE DANIŞMANLIK FİRMALARI VE ÇEVRE YÖNETİMİ BİRİMLERİNİN YETERLİK DURUMLARI	53
6.3. ÇEVRE YETKİLENDİRME ÇALIŞMALARI	54
6.4. ÇEVRE ETİKETİ ÇALIŞMALARI	55
6.5. ÇEVRE ÖLÇÜM VE ANALİZ LABORATUVARI YETERLİK ÇALIŞMALARI	55
7. ULUSLARARASI ÇALIŞMALAR, PROJELER VE EĞİTİM ÇALIŞMALARI	57

7.1. ULUSLARARASI ÇALIŞMALAR	57
7.1.1. IMPEL Ağı Çalışmaları	57
7.1.1.1. Endüstriyel Emisyonlar Direktifinin Uygulanmasının Desteklenmesi	57
7.1.1.2. Düzenli Depolama ve Döngüsel Ekonomi Projesi.....	57
7.1.1.3. Entegre Su Yaklaşımı Projesi ve Yeniden Su Kullanımı Projesi	58
7.1.1.4. Kıyıdaki Petrol ve Gaz Tesisleri Düzenlemeleri ile Diğer Yeraltı Faaliyetleri Projesi	58
7.1.1.5. Çin İthalat Yasağının Plastik Atıklar Üzerine Etkileri.....	58
7.1.1.6. IMPEL Genel Kurulu.....	58
7.1.2. Avrupa Çevre Ajansı (AÇA) Çalışmaları	59
7.1.2.1. Yurtdışında Katılım Sağlanan Faaliyetler	59
7.1.2.2. Ülkemizde Gerçekleştirilen AÇA Faaliyetler	60
7.1.2.3. AÇA Yönetim Kurulu Toplantıları.....	60
7.1.2.4. AÇA Ulusal Odak Noktaları Toplantıları	60
7.2. PROJELER	60
7.2.1. Çevre Denetimlerinin Planlanması Projesi	61
7.2.2. BEKRA Dahili Acil Durum Planlarına İlişkin Kapasite Geliştirme Projesi.....	62
7.2.3. Stratejik Çevresel Değerlendirme Yönetmeliği'nin Uygulanmasının Desteklenmesi Projesi.....	63
7.2.4. Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği'nin Geliştirilmesi Projesi.....	64
7.2.5. Türkiye'de Jeotermal Gelişimin Kümülatif Etki Değerlendirmesi Projesi	64
7.2.6. Atık Yönetim Uygulaması Teknik Destek Hizmet Alımı Projesi	66
7.2.7. Atık Beyan Sistemine Denetim Kabiliyeti Kazandırılması ve Atık Yönetiminin İyileştirilmesi Projesi	67
7.2.8. Çevrimiçi ÇED Süreci Yönetim Sistemi ve Veri Hazırlama, Aktarım Sistemi (e-ÇED) Analiz Çalışması Projesi	68
7.2.9. Türkiye'de Avrupa-Kirletici Salım ve Taşıma Kaydı Konusunda Kapasite Artırımı için Teknik Yardım Projesi	68
7.2.10. Ölçüm Sistemlerinin Standardizasyon, Entegrasyon ve Modernizasyonu Projesi.....	70
7.3. EĞİTİM ÇALIŞMALARI	72
7.3.1. Çevre Denetim Görevlisi Eğitimi.....	72
7.3.2. Çevre Referans Laboratuvarı Numune Alma Eğitimi	73
7.3.3. Emisyon-İmisyon Ölçümleri Raporlama Personeli Eğitimi	73
8. ÇEVRESEL BİLGİ YÖNETİMİ SİSTEMİ	74
8.1. ÇEVRESEL GÖSTERGELER	74
8.2. TEHLİKELİ VE TEHLİKESİZ ATIK İSTATİSTİKLERİ BÜLTENİ	75
8.3. TIBBİ ATIK BÜLTENİ	75
8.4. ÇEVRE DENETİMİ İSTATİSTİKLERİ BÜLTENİ	75
8.5. İL ÇEVRE DURUM RAPORLARI	76
9. SONUÇLAR	77
EKLER	80
EK - 1. 2019 YILINDA "2872 SAYILI ÇEVRE KANUNU UYARINCA VERİLECEK İDARİ PARA CEZALARINA İLİŞKİN TEBLİĞ (2019/1)" GEREĞİNCE UYGULANAN İDARİ PARA CEZASI MİKTARLARI	80
EK - 2. ÇED YÖNETMELİĞİ KAPSAMINDA VERİLEN ÇED KARARLARININ SEKTÖREL BAZDA YILLARA GÖRE DAĞILIMI.....	82
EK - 3. ÇED YÖNETMELİĞİ KAPSAMINDA VERİLEN ÇED KARARLARININ YILLARA GÖRE DAĞILIMI.....	84
EK - 4. ÇED OLUMLU KARARI SAYILARININ 1993-2019 DÖNEMİNDE İLLERE VE YILLARA GÖRE DAĞILIMI.....	85
EK - 5. ÇED GEREKLİ DEĞİLDİR KARARI SAYILARININ 1993 - 2019 DÖNEMİNDE İLLERE VE YILLARA GÖRE DAĞILIMI .	89
EK - 6. 01.01.2014 - 31.12.2019 TARİHLERİ ARASINDA ÇED OLUMSUZ, ÇED GEREKLİDİR KARARLARININ, DOSYA İPTAL/İADE SAYILARININ İLLERE GÖRE DAĞILIMI.....	93
EK - 7. 2019 YILINA AİT GEÇİCİ FAALİYET BELGESİ VE ÇEVRE İZİNİ/LİSANSI SAYILARININ İLLERE GÖRE DAĞILIMI	96
EK - 8. 2019 YILINDA ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜKLERİ TARAFINDAN YAPILAN DENETİM SAYILARI VE UYGULANAN CEZA MİKTARLARI	99

EK – 9. 2019 YILINDA BAKANLIK MERKEZ VE ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜKLERİ TARAFINDAN YAPILAN DENETİMLERİN TÜRLERE GÖRE DAĞILIMI	102
EK – 10. 2009-2019 YILLARI ARASINDA BAKANLIK MERKEZ VE ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜKLERİNİN DENETİM SAYILARI.....	105
EK – 11. 2009-2019 YILLARI ARASINDA BAKANLIK MERKEZ VE ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜKLERİNİN CEZA MİKTARLARI	109
EK – 12. 2019 YILINDA İLLERDE YAPILAN EGZOS DENETİM SAYILARI VE UYGULANAN CEZA MİKTARLARI	114
EK – 13. 2019 YILINDA ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜKLERİ VE YETKİ DEVRİ YAPILMIŞ KURUM / KURULUŞLAR TARAFINDAN YAPILAN PIYASA GÖZETİMİ VE DENETİMİ SAYILARI VE UYGULANAN CEZA MİKTARLARI	117
EK – 14. 2019 YILINDA TESPİT EDİLEN UYGUNSUZLUK SAYILARININ VE UYGULANAN CEZA MİKTARLARININ DAĞILIMI..	120
EK – 15. GEMİLERDEN KAYNAKLANAN KİRLİLİĞİN DENETİMİ VE YAPTIRIM UYGULANMASI KONUSUNDA YETKİ DEVRİ YAPILAN KURULUŞLAR TARAFINDAN YILLARA GÖRE UYGULANAN CEZA MİKTARI (TL)	124

ÇİZELGELER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Çizelge 1– Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından verilen ÇED Kararları	3
Çizelge 2 – 2019 yılı içerisinde verilen ÇED Kararlarının sektörel dağılımı.....	3
Çizelge 3 – 2019 yılı içerisinde ÇED Yönetmeliği Ek-1 kapsamında verilen kararlar.....	4
Çizelge 4 - 2019 yılı içerisinde ÇED Yönetmeliği Ek-2 kapsamında verilen kararlar	4
Çizelge 5 – Yıllar itibariyle Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği kapsamında verilen belgelerin sayıları	10
Çizelge 6 - İthalat ve ihracat izinleri.....	12
Çizelge 7 – 2019 yılında ÇED İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen denetimler	15
Çizelge 8 – 2019 yılında ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen çevre denetimleri, uygulanan ceza miktarları ve sayısı	15
Çizelge 9 – 2019 yılında ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü tarafından uygulanan ceza miktarları	15
Çizelge 10 – Piyasa gözetimi ve denetimlerinin yıllara göre dağılımı.....	18
Çizelge 11 – 2019 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından gerçekleştirilen çevre denetimleri.....	19
Çizelge 12 – Çevre denetimi sayılarının yıllara göre dağılımı.....	19
Çizelge 13 – 2019 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısı	20
Çizelge 14 - Yıllara göre Bakanlık tarafından Çevre Kanunu uyarınca uygulanan toplam ceza miktarları (TL).....	21
Çizelge 15 - 2019 yılında Çevre Kanunu uyarınca Bakanlık merkez ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından verilen kapatma/durdurma kararlarının sayısı	23
Çizelge 16 – Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından denetim ve yaptırım uygulama konusunda yetki devri yapılan kurumlar ve konu başlıkları	25
Çizelge 17 - Gemilerden kaynaklanan kirliliğin denetimi ve yaptırım uygulanması konusunda yetki devri yapılan kuruluşlar tarafından 2019 yılında uygulanan ceza miktarı	25
Çizelge 18 – Temiz Hava Merkezleri ve bağlı iller	28
Çizelge 19 – Akdeniz Temiz Hava Merkezine bağlı iller ve istasyon yerleri.....	30
Çizelge 20 - Doğu Anadolu Temiz Hava Merkezine bağlı iller ve istasyon bilgileri	31
Çizelge 21 – Ege Temiz Hava Merkezine bağlı iller ve istasyon yerleri	34
Çizelge 22 - Güneydoğu Anadolu Temiz Hava Merkezine Bağlı İller Ve İstasyon Yerleri	36
Çizelge 23 - Güney İç Anadolu Temiz Hava Merkezine Bağlı İller Ve İstasyon Yerleri	39
Çizelge 24 – Kuzey İç Anadolu Temiz Hava Merkezine bağlı iller ve istasyon yerleri	40
Çizelge 25 – Marmara Temiz Hava Merkezine bağlı iller ve istasyon yerleri.....	44
Çizelge 26 - Orta Karadeniz Temiz Hava Merkezine bağlı iller ve istasyon yerleri	48
Çizelge 27 - 2019 yılı itibariyle Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu hazırlama yetkisine sahip firma sayısı.....	53
Çizelge 28 - Çevre Görevlisi/Çevre Mühendisi, Çevre Yönetim Birimi ve Çevre Danışmanlık Firmalarına verilen belge sayıları ile gerçekleştirilen firma denetim sayısı	53
Çizelge 29 – Toprak kirliliğinin kontrolü ve noktasal kaynaklı kirlenmiş sahaların temizlenmesi konusunda yetkilendirme çalışmaları kapsamında yeterlik belgesine sahip firmaların sayısı	54

Çizelge 30 – Deniz çevresinin petrol ve diğer zararlı maddelerle kirlenmesine ilişkin risk değerlendirme ve acil müdahale planlarının hazırlanması çalışmaları kapsamında yeterlik belgesine sahip firmaların sayısı.....	54
Çizelge 31 – Araç takip servis sağlayıcıları konusunda yeterlik belgesine sahip firmaların sayısı	55
Çizelge 32 – Çevre mevzuatı kapsamında ölçüm/analiz yapmaya yetkili laboratuvarların yıllara göre değişimi	55
Çizelge 33 - 2019 yılında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen denetim ve idari yaptırımların sayısı	77
Çizelge 34 - 2019 yılında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen çevre denetimleri sonucunda uygulanan idari yaptırımların sayısı ve ceza miktarlarının konulara göre dağılımı	77
Çizelge 35 - Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından 2019 yılında gerçekleştirilen denetimlerin türleri	79
Çizelge 36 – 2019 yılı egzoz denetimi verileri	79

GRAFİKLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Grafik 1 – 2019 yılında ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararı verilen projelerin sektörel dağılımı.....	5
Grafik 2 – 2019 yılında ÇED Olumlu Kararı verilen projelerin sektörel dağılımı.....	5
Grafik 3 – 2019 yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı verilen projelerin sektörel dağılımı	6
Grafik 4 - Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği kapsamında 1993-2019 yılları arasında verilen ÇED kararlarının dağılımı	6
Grafik 5 – Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği kapsamında 1993-2019 yılları arasında verilen ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının sektörel dağılımı	7
Grafik 6 – 1993-2019 yılları arasında ÇED Olumlu Kararı verilen projelerin sektörel dağılımı.....	8
Grafik 7 – 1993-2019 yılları arasında ÇED Gerekli Değildir Kararı verilen projelerin sektörel dağılımı	8
Grafik 8- Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği kapsamında düzenlenen Çevre İzin Belgesi veya Çevre İzin ve Lisans Belgesi sayılarının yıllara göre dağılımı	11
Grafik 9 - 2019 yılında ÇEDİDGM tarafından uygulanan idari yaptırım sayısının dağılımı	16
Grafik 10 – 2019 yılında ÇEDİDGM tarafından uygulanan ceza miktarlarının dağılımı.....	16
Grafik 11 - 2019 yılı Aralık ayı itibariyle BEKRA Bildirim Sistemine bildirimde bulunan kuruluşların dağılımı.....	17
Grafik 12- 2019 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından uygulanan idari yaptırım sayılarının konulara göre dağılımı	20
Grafik 13 – 2019 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından uygulanan idari yaptırım miktarlarının konulara göre dağılımı	21
Grafik 14 - Yıllara göre Bakanlık merkez teşkilatı tarafından Çevre Kanunu uyarınca uygulanan toplam ceza miktarı.....	22
Grafik 15 - Yıllara göre Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından Çevre Kanunu uyarınca uygulanan toplam ceza miktarı	22
Grafik 16 - Ölçülen Toplam Kirletici Parametre Sayısı.....	27
Grafik 17 - Yıllar İtibariyle Toplam Hava Kalitesi İzleme İstasyon Sayıları.....	28
Grafik 18 - Yıllara göre yayınlanan çevresel göstergelerin konu başlıklarına göre sayıları.....	74
Grafik 19 – Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın tüm birimleri tarafından Çevre Kanunu gereğince uygulanan idari yaptırım miktarının konularına göre dağılımı	78
Grafik 20 – Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın tüm birimleri tarafından Çevre Kanunu gereğince uygulanan idari yaptırım sayılarının konularına göre dağılımı.....	78
Grafik 21 – Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından uygulanan denetimleri türlere göre dağılımı.....	79

HARİTALAR DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Harita 1 - Akdeniz Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü'nün görev alanına giren iller	29
Harita 2 - Doğu Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü'nün görev alanına giren iller	31
Harita 3 - Ege Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü'nün görev alanına giren iller	33
Harita 4 - Ege Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü'ne bağlı illerdeki istasyonların yerleri.....	33
Harita 5 - Güneydoğu Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü'nün görev alanına giren iller.....	36
Harita 6 - Güney İç Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğüne bağlı iller	37
Harita 7 - Güney İç Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü'ne bağlı illerdeki istasyonlar	38
Harita 8 - Kuzey İç Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü'nün görev alanına giren iller	40
Harita 9 - Kuzey İç Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü'ne bağlı illerdeki istasyonların yerleri	42
Harita 10 - Marmara Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü'nün görev alanına giren iller	43
Harita 11 - Marmara Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü'ne bağlı illerdeki istasyonların yerleri	46
Harita 12 - Orta Karadeniz Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü'nün görev alanına giren iller.....	46
Harita 13 - Orta Karadeniz Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü'ne bağlı illerdeki istasyonlar	47
Harita 14 - Denizlerde bütünleşik kirlilik izleme çalışması izleme noktaları.....	49

FOTOĞRAFLAR DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Fotoğraf 1 - Hava Kirliliği Ölçüm İstasyonu	38
Fotoğraf 2 – Orta Karadeniz Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü	47
Fotoğraf 3- Mobil Su ve Atık Su Analiz Laboratuvarı ve İnorganik Analiz Laboratuvarı.....	52
Fotoğraf 4 - Ar-Ge Laboratuvarı	52
Fotoğraf 5 - IMPEL Genel Kurulu - 2019.....	59
Fotoğraf 6 - AÇA Birincil Odak Noktaları Toplantısı - 2019.....	60
Fotoğraf 7 - Çevre Denetimlerinin Planlanması Projesi toplantısı.....	61
Fotoğraf 8 - Stratejik Çevresel Değerlendirme 1. Eğitim Programı, Ankara.....	63
Fotoğraf 9 - Aydın, Denizli ve Manisa İllerinde yapılan Paydaş Katılım Toplantıları	65
Fotoğraf 10 - Aydın, Denizli ve Manisa İlinde Yapılan Odak Grup Toplantıları.....	66
Fotoğraf 11 - KSTK Projesi Seminerleri	69
Fotoğraf 12 - KSTK Projesi-Ulusal KSTK Web Sitesi.....	69
Fotoğraf 13 - KSTK Projesi -Tesis Ziyaretleri.....	70
Fotoğraf 14 - Sürekli İzleme Merkezi.....	70
Fotoğraf 15 - Sürekli İzleme Merkezi Web Sayfası (sim.csb.gov.tr)	71
Fotoğraf 16 - SİM Mobil Uygulamalar	72
Fotoğraf 17 - Çevre Referans Laboratuvarı Numune Alma Eğitimi	73

KISALTMALAR

AÇA	Avrupa Çevre Ajansı (European Environment Agency)
ATSS	Atık Takip Servis Sağlayıcı
ATHMM	Akdeniz Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü
ATYÖN	Atık Yönetim Uygulaması
ÇDY	Çevre Denetimi Yönetmeliği
ÇED	Çevresel Etki Değerlendirmesi
ÇEDİDGM	Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü
ÇEDY	Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği
ÇİLY	Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği
ÇŞİM	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
DADP	Dahili Acil Durum Planları
EKİP	Evsel ve Endüstriyel Kirlilik İzleme Programı
GFB	Geçici Faaliyet Belgesi
GIATHMM	Güney İç Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü
IMPEL	AB Çevre Mevzuatının Uygulanması ve Yaptırım Ağı (European Network for the Implementation and Enforcement of Environmental Law)
KSTK	Kirletici Salım ve Taşıma Kaydı
MoTAT	Mobil Tehlikeli Atık Takip Sistemi
PGD	Piyasa Gözetimi ve Denetimi
PGDKK	Piyasa Gözetimi ve Denetimi Koordinasyon Kurulu
SAİS	Sürekli Atıksu İzleme Sistemi
SÇD	Stratejik Çevresel Değerlendirme
SEÖS	Sürekli Emisyon Ölçüm Sistemleri
THM	Temiz Hava Merkezi

1. GİRİŞ

Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü 10 Temmuz 2018 tarih ve 30474 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararname'si (Kararname No: 1) madde 104 kapsamında görevlerini yürütmektedir.

Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğünde; 1 Genel Müdür, 2 Genel Müdür Yardımcısı, 8 Daire Başkanlığı ile doğrudan Genel Müdürlüğe bağlı 8 adet Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü bulunmaktadır.

10 Temmuz 2018 tarih ve 30474 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararname'si (Kararname Numarası =1) kapsamında Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğünün Görevleri aşağıda verilmektedir.

MADDE 104 – (1) Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğünün görev ve yetkileri şunlardır:

- a) Çevresel etki değerlendirme ve stratejik çevresel değerlendirme çalışmalarını yapmak ve bu konuda gerekli kararları almak, izlemek ve denetlemek,
- b) Çevre kirliliğini önleme ve çevre kalitesini iyileştirmeye yönelik her türlü faaliyet ve tesisi izlemek, gerekli tedbirleri almak ve aldırarak, denetlemek, çevre izni ve lisansı vermek,
- c) Çevre kirliliğine neden olan faaliyet ve tesislerin emisyon, deşarj ve atıklar ile arıtma ve bertaraf sistemlerini izlemek ve denetlemek,
- ç) Serbest bölgeler dâhil olmak üzere, ülke genelinde çevreye olumsuz etkileri olan atık ve kimyasallar ile hava kirliliği, gürültü, titreşim ve iyonlaştırıcı olmayan radyasyon ile ilgili faaliyetleri izlemek, yeraltı ve yerüstü sularına, denizlere ve toprağa olumsuz etkileri olan her türlü faaliyeti belirlemek, denetlemek, tehlikeli hallerde veya gerekli durumlarda faaliyetleri durdurmak,
- d) Temiz hava merkezlerinin kurulması ve yönetilmesiyle ilgili iş ve işlemleri yürütmek,
- e) Motorlu kara taşıtları egzoz emisyonlarının belirlenen standartlara uygunluğunu belgelemek, izlemek ve denetlemek,
- f) Alıcı ortamları izlemek, buna ilişkin altyapıyı oluşturmak, çevre kirliliği ile ilgili olarak ölçüm ve analiz ölçütlerini belirlemek, uygulamak ve uygulanmasını sağlamak; çevreyle ilgili her türlü ölçüm, izleme, analiz ve kontroller yapacak laboratuvarlar kurmak, kurdurmak, bunların akreditasyon işlemlerini yapmak, yaptırmak; alıcı ortamlar konusunda ölçüm yapacak kuruluşları belirlemek,
- g) Her türlü atık bertaraf tesisine lisans vermek, bunları izlemek ve denetlemek,
- ğ) Bakanlığın görev alanına giren ürünlerin ilgili mevzuat ve teknik düzenlemelere uygunluğunu ve güvenilirliğini tespit etmek amacıyla denetim yapmak, yaptırmak, yetkili kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlamak,
- h) Çevre envanterini ve çevre durum raporlarını hazırlamak ve Avrupa Çevre Ajansı ile ilişkileri yürütmek,
- ı) Görev alanına giren faaliyetleri izlemek ve denetlemek, uluslararası çalışmaları izlemek ve ulusal düzeyde uygulanmasını sağlamak,
- i) Bakan tarafından verilen diğer görevleri yapmak.

Çevre politikasının temeli düzenli çevre raporlamasının yapılmasına dayanmaktadır. Genel anlamda bilgi ve verilerin düzenlenerek rapor olarak yayınlanması politika üretmenin, stratejik planlama yapılmasının ve karar alma süreçlerinin bilgi temeli oluşturulmaktadır. Düzenli çevre raporlamaların yapılması, ileriye dönük eğilimler ve belirsizliklerin daha iyi anlaşılmasını sağlayacak ve politika seçenekleri ile bunların sonuçlarının izlenmesinin etkinliğini artırmaktadır. Bunun bir sonucu olarak

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü'nün 2019 yılında çevre mevzuatı kapsamında yürüttüğü çalışmaları derleyen raporu hazırlayarak kamuoyunun bilgisine sunmaktadır.

Bu raporda bulunan bölümler ve bölümlerin içerikleri aşağıda verilmektedir:

Çevresel uygunluk zincirinin ilk halkasını oluşturan ÇED Yönetmeliği çerçevesinde 2019 yılı içerisinde verilen ÇED kararlarına ilişkin veri ve değerlendirmeler **Bölüm 2'**de, çevresel uygunluk zincirinin diğer bir halkasını oluşturan Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği gereğince düzenlenen çevre izni/lisansı belgelerine ilişkin veriler **Bölüm 3'**de de yer almaktadır

2019 yılında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı merkez ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından Çevre Kanunu kapsamında gerçekleştirilen çevre denetimi çalışmaları ile ilgili istatistiki veriler (piyasa gözetimi ve denetimi ile egzoz denetimi de dahil olmak üzere), çevre denetimleri sırasında uygunsuzlukları saptanan işletmelere uygulanan idari yaptırım bilgileri; denetim yetkisini devrettiği kurum ve kuruluşlara ilişkin bilgiler, gemilerden kaynaklanan kirliliğin denetimi ve yaptırım uygulanması konusunda yetki devri yapılan kuruluşlar tarafından 2019 yılı içinde uygulanan ceza miktarları **Bölüm 4'**de bulunmaktadır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından 2019 yılı içerisinde gerçekleştirilen çevresel izleme çalışmaları **Bölüm 5'**de verilmektedir. Bu bölümde; Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından, hava kirliliğinin çevre ve insan sağlığı üzerindeki etkilerini önlemek veya azaltmak, hava kalitesi ile ilgili bilgi toplamak ve uyarı eşikleri aracılığı ile halkın bilgilendirilmesini sağlamak amacıyla kurduğu Temiz Hava Merkezlerinin 2019 yılında elde ettiği hava izleme sonuçları, denizlerimizde gerçekleştirilen bütünleşik izleme çalışması sonuçları vb konular yer almaktadır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından çevre konusunda işlem yapabilecek kişilerin ve kurum/kuruluşların yetkilendirilmesine ilişkin veriler de bu rapor kapsamında **Bölüm 6'**da yer almaktadır.

2019 yılı içerisinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından uluslararası denetçi ağları kapsamında katılım sağlanan toplantı ve faaliyetler, ayrıca ÇED İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü'nün görev alanı kapsamında yürütülen proje faaliyetleri ve eğitimler **Bölüm 7'**de bulunmaktadır.

Rapor, **Bölüm 8'**de ÇED İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü'nün görevleri (h.bendi) kapsamında çevresel bilgi yönetimine ilişkin yürütülen çalışmalar ile **9.Bölüm'**de sonuç ve değerlendirmeler ile tamamlanmaktadır.

Raporun Ekler kısmında ise; geçmişten bugüne gerçekleşen ÇED işlemleri, izin ve lisans işlemleri, çevre denetimleri ve uygulanan cezalar vb konularda yıllar bazında çok daha ayrıntılı veriler yer almaktadır.

2. ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ ÇALIŞMALARI

2.1. Çevresel Etki Değerlendirmesi Başvuruları

ÇED’ in temel amacı, bir projenin önemli çevresel etkilerini tespit etmek ve mümkün olduğunca projenin yapımına izin verilmesine yönelik bir karar alınmadan önce bu etkileri azaltmaya veya telafi etmeye yönelik önlemleri tasarlamaktır.

İlk “Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Yönetmeliği” 7 Şubat 1993 tarih ve 21489 sayılı Resmi Gazete’ de yayınlanmıştır. Halen yürürlükte olan Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği (ÇEDY) 25.11.2014 tarih ve 29186 Sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği Ek-1 Listesi kapsamındaki projelere yönelik “ÇED Olumlu Kararı” ya da “ÇED Olumsuz Kararı” Bakanlık tarafından, Ek-2 Listesi kapsamındaki projelere yönelik “ÇED Gerekli” ya da “ÇED Gerekli Değildir” Kararı da Çevre ve Şehircilik İl Müdürlük’ leri tarafından verilmektedir.

Çizelge 1’de yer aldığı üzere, 2019 yılında, 440 projeye ÇED Olumludur Kararı ve 2.418 projeye de ÇED Gerekli Değildir Kararı verilirken, 71 proje için de ÇED Gerekli Kararı verilmiştir.

Çizelge 1- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından verilen ÇED Kararları

YIL	ÇED OLUMLU	ÇED GEREKLİ DEĞİLDİR	ÇED GEREKLİDİR
2011	426	3.759	41
2012	426	3.759	37
2013	477	3.613	34
2014	471	4.058	118
2015	315	3.886	87
2016	405	3.157	95
2017	431	3.301	57
2018	401	3.036	76
2019	440	2.418	71

Çizelge 2 - 2019 yılı içerisinde verilen ÇED Kararlarının sektörel dağılımı

Sektör Adı	ÇED Olumlu Karar Sayısı	ÇED Gerekli Değildir Karar Sayısı	Toplam ÇED Karar Sayısı	ÇED Gerekli Karar Sayısı	ÇED Süreci Sonlandırılan**
Petrol - Madencilik	152	1.179	1.331	59	257
Sanayi	29	350	379	1	28
Atık-Kimya	67	337	404	2	46
Tarım-Gıda	64	246	310	5	27
Enerji	90	127	217	2	35
Ulaşım-Kıyı	30	68	98	0	8
Turizm-Konut	8	111	119	2	7
Toplam	440	2.418	2.858	71	408

**ÇED Olumsuz, Mevzuattan İptal/İade (Ek1 ve Ek2 dahil)

Çizelge 2 incelendiğinde, 2019 yılında en fazla ÇED Kararı Petrol-Madencilik Sektöründe (1.331) alınmıştır. Bu kararların 152’si ÇED Olumlu Kararı, 1.179’ı ÇED Gerekli Değildir Kararıdır. Ek olarak bu sektörde 257 başvurunun ÇED süreci karar alınmadan sonlandırılmıştır.

Çizelge 3 – 2019 yılı içerisinde ÇED Yönetmeliği Ek-1 kapsamında verilen kararlar

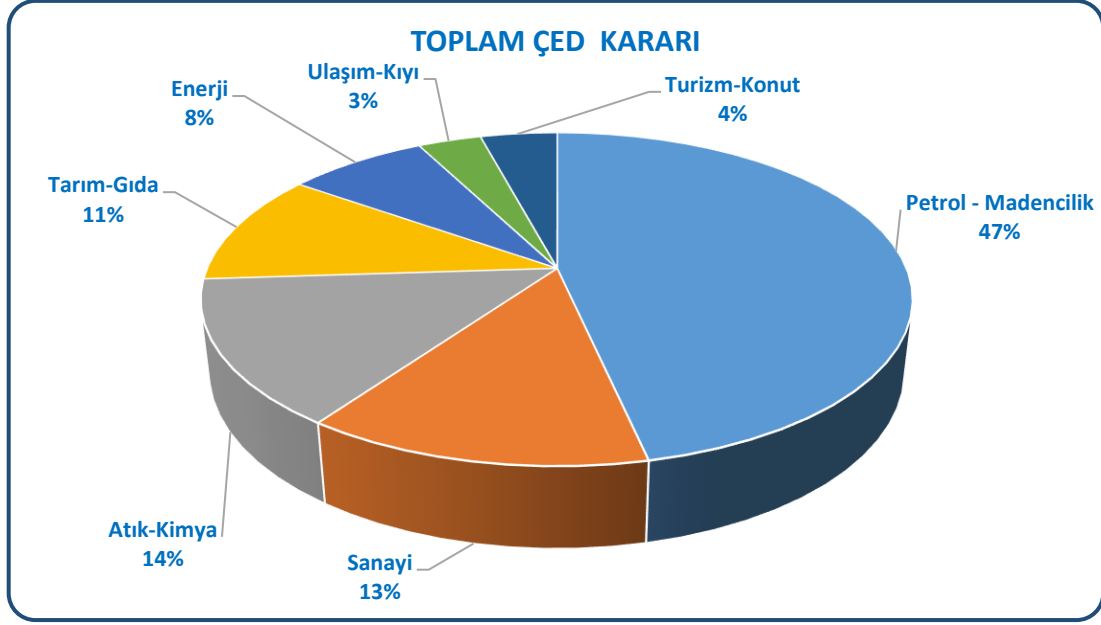
Sektör Adı	ÇED Olumlu Karar Sayısı	ÇED Süreci Sonlandırılan
Petrol - Madencilik	152	80
Sanayi	29	7
Atık-Kimya	67	6
Tarım-Gıda	64	8
Enerji	90	16
Ulaşım-Kıyı	30	2
Turizm-Konut	8	2
Toplam	440	121

Çizelge 4 - 2019 yılı içerisinde ÇED Yönetmeliği Ek-2 kapsamında verilen kararlar

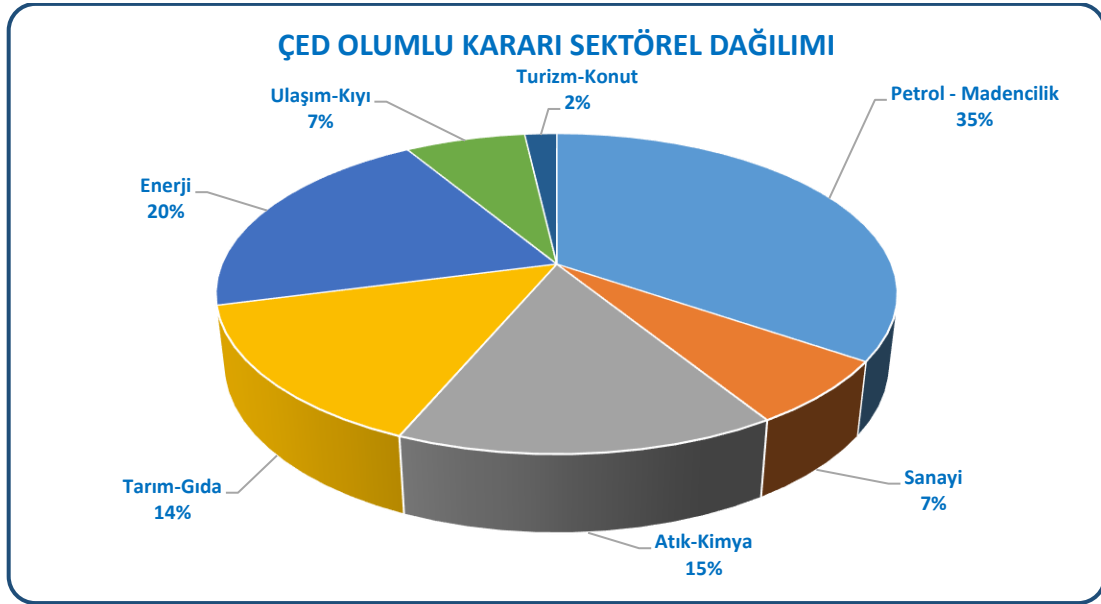
Sektör Adı	ÇED Gerekli Değildir Karar Sayısı	ÇED Gerekli Sayısı	ÇED Süreci Sonlandırılan
Petrol - Madencilik	1.179	59	177
Sanayi	350	1	21
Atık-Kimya	337	2	40
Tarım-Gıda	246	5	19
Enerji	127	2	19
Ulaşım-Kıyı	68	0	6
Turizm-Konut	111	2	5
Toplam	2.418	71	287

Grafik 1’de 2019 yılı içerisinde ÇEDY kapsamında “ÇED Olumlu Kararı” ve “ÇED Gerekli Değildir Kararı” verilen projelerin sektörel dağılımı gösterilmektedir. Grafik 1’de görüleceği üzere 2019 yılında ÇED Yönetmeliği kapsamında verilen kararların %47’lik (1.331) kısmını petrol-madencilik sektörü ve %14’lük (404) dilimle atık-kimya sektörü oluşturmaktadır.

Grafik 2’de 2019 yılı içerisinde ÇEDY kapsamında “ÇED Olumlu Kararı” verilen projelerin sektörel dağılımı gösterilmektedir. Grafik 2’de görüleceği üzere Bakanlık merkez teşkilatı tarafından ÇED Olumlu Kararı verilen 440 proje içerisinde %35’lik (152) dilimle petrol-madencilik sektöründeki projeler, %20’lik (90) dilimle enerji sektöründeki projeler ve %15’lik (67) dilimle atık-kimya sektöründeki projeler önemli bir paya sahiptir.

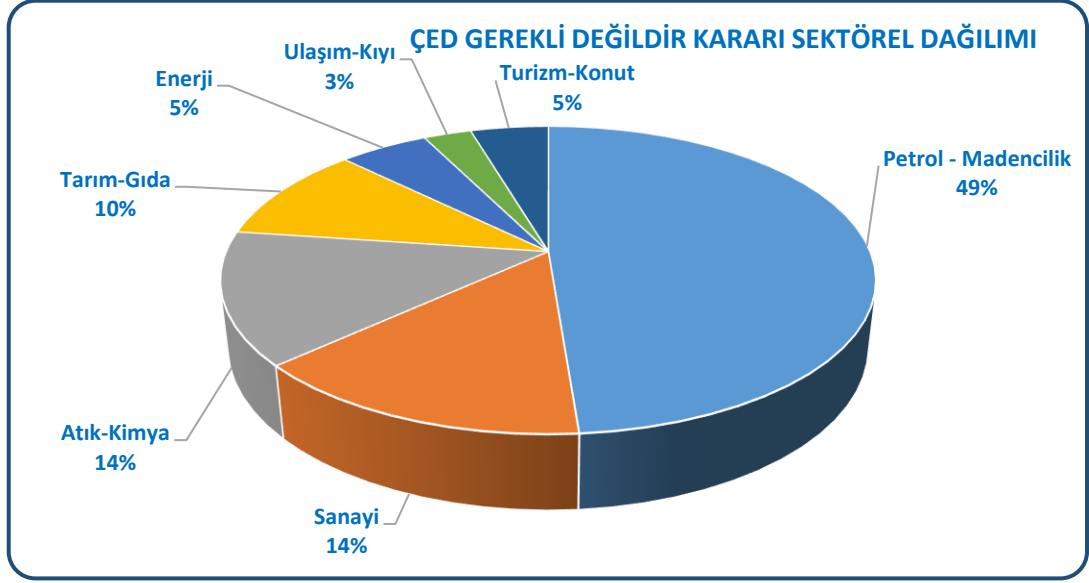

Grafik 1 - 2019 yılında ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararı verilen projelerin sektörel dağılımı

Grafik 2 - 2019 yılında ÇED Olumlu Kararı verilen projelerin sektörel dağılımı

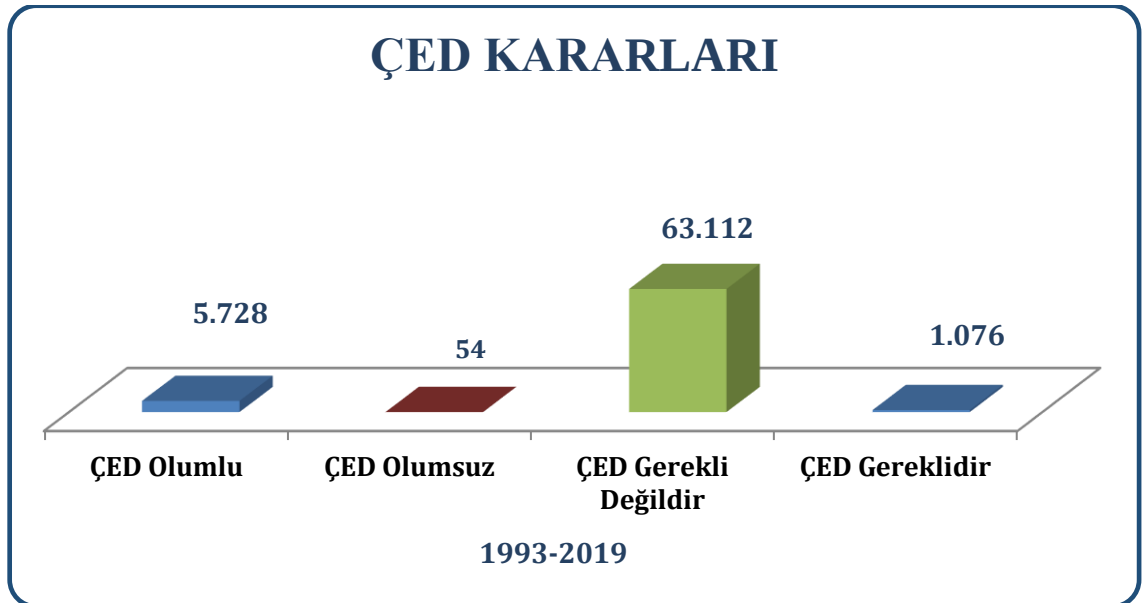
Grafik 3’de 2019 yılı içerisinde ÇŞİM’leri tarafından “ÇED Gerekli Değildir Kararı” verilen projelerin sektörel dağılımı görülmektedir. ÇED Gerekli Değildir Kararı verilen 2.418 proje içerisinde %49’luk (1.179) dilimle petrol-maden sektörüne ait projeler çok büyük bir pay almaktadır.

Grafik 3 – 2019 yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı verilen projelerin sektörel dağılımı

2.2. Çevresel Etki Değerlendirmesi Genel Verileri

Çevresel Etki Değerlendirmesi süreci, gerçekleştirilmesi planlanan projelerin çevreye olabilecek olumlu ve olumsuz etkilerin belirlenmesinde, olumsuz olabilecek etkilerin önlenmesi ya da çevreye zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önlemlerin seçilen yer ile teknolojik alternatiflerin belirlenerek değerlendirilmesinde ve projelerin uygulanmasının izlenmesi ve kontrolünde sürdürülecek çalışmaları kapsamaktadır.

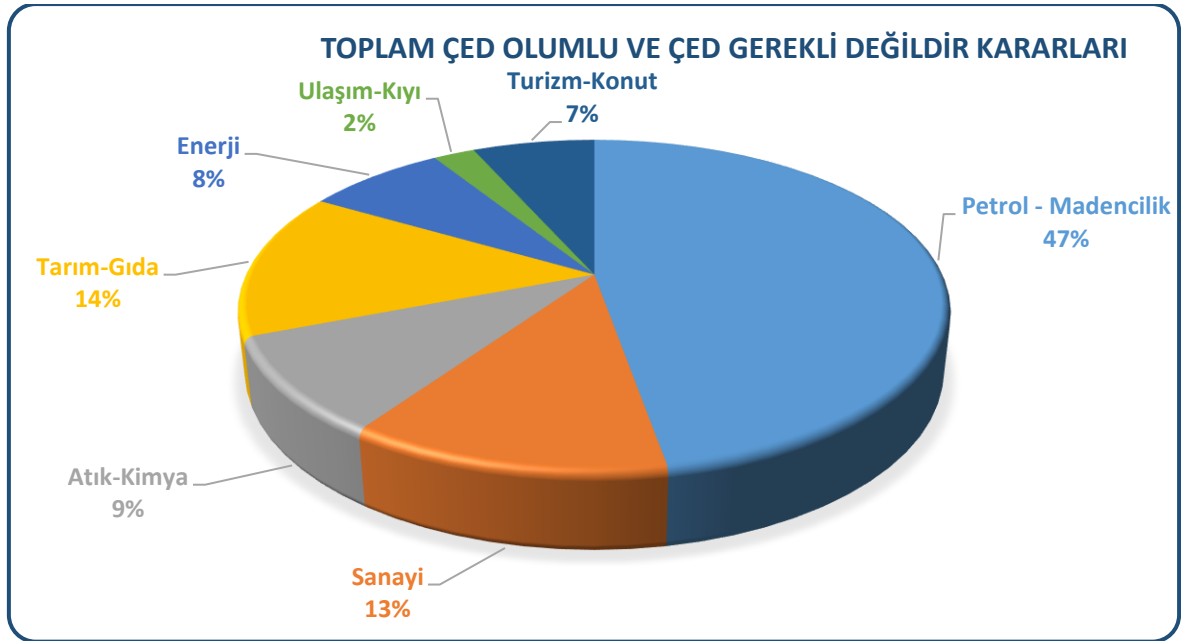

Grafik 4 - Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği kapsamında 1993-2019 yılları arasında verilen ÇED kararlarının dağılımı

Çevresel Etki Değerlendirmesi kavramı, 1983 yılında yürürlüğe giren Çevre Kanunu’nun 10. maddesi ile ülkemiz mevzuatına girmiştir. Bunu takiben 7 Şubat 1993 tarih ve 21489 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan ilk “Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği” ile 1993’den bu yana uygulanmaktadır.

1993-2019 yılları arasında ÇED Yönetmeliği kapsamında Bakanlık tarafından toplamda 69.970 karar verilmiş, bu kararların 63.112’si “ÇED Gerekli Değildir Kararı”, 5.728’i “ÇED Olumlu Kararı”dır (Grafik 4).

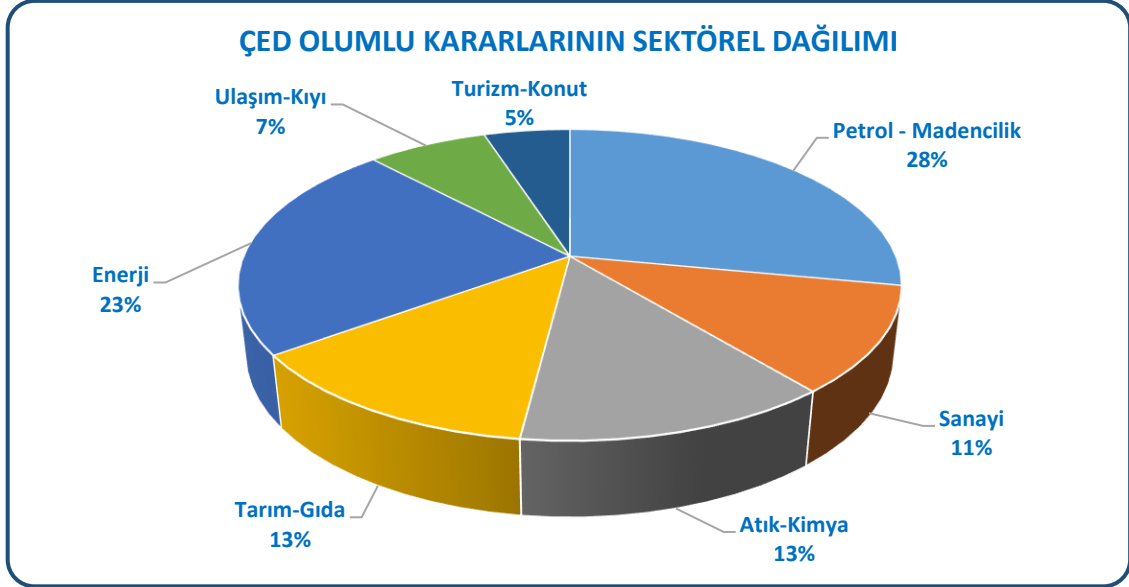
Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği kapsamında 1993-2019 yılları arasında verilen tüm ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının sektörel dağılımı ise Grafik 5’te verilmektedir. Bu süre içinde en fazla ÇED kararı Petrol-Madencilik sektöründe verilmiştir (32.516, %47).

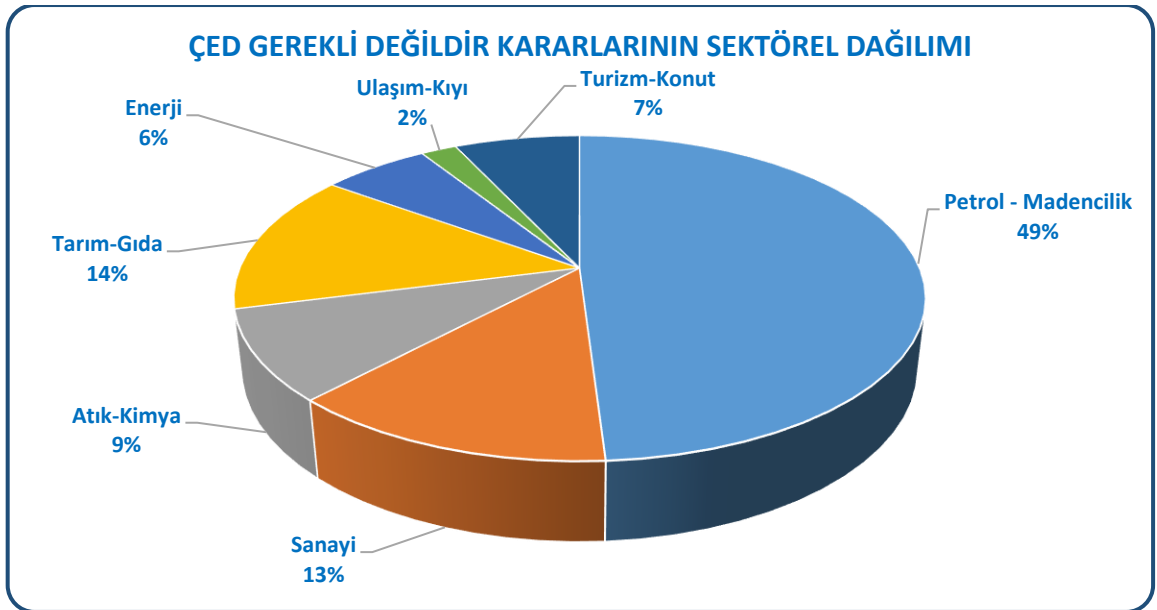
Grafik 5 – Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği kapsamında 1993-2019 yılları arasında verilen ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının sektörel dağılımı

1993-2019 yılları arasında Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği kapsamında verilen ÇED Olumlu Kararları ve ÇED Gerekli Değildir kararlarının sektörel dağılımları Grafik 6 ve Grafik 7’de verilmektedir.

1993-2019 yılları arasında Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği kapsamında verilen ÇED Kararlarının iller bazında ve sektörel bazda çok daha ayrıntılı dağılımları ise Ek 2, Ek 3, Ek 4, Ek 5 ve Ek 6’da verilmektedir.

Grafik 6 – 1993-2019 yılları arasında ÇED Olumlu Kararı verilen projelerin sektörel dağılımı

Grafik 7 – 1993-2019 yılları arasında ÇED Gerekli Değildir Kararı verilen projelerin sektörel dağılımı

2.3. Stratejik Çevresel Değerlendirme Uygulamaları

Stratejik Çevresel Değerlendirme (SÇD) Yönetmeliği 8 Nisan 2017 tarihinde 30032 sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanarak uygulanmaya başlanmıştır. SÇD Yönetmeliği uygulamaları kapsamında eleme süreci tamamlanan plan/programlar ile SÇD süreci devam eden planlar aşağıda verilmektedir.

SÇD Eleme Süreci Tamamlanan Plan/Programlar (Eleme Kararı);

- Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Tarıma Dayalı Yatırımların Desteklenmesi Programı (SÇD’ye Tabi Değildir.)

- Nitrat Eylem Planı (SÇD'ye Tabi'dir.)
- Potansiyel Su Ürünleri Yetiştiricilik Alanlarının Belirlenmesi Eylem Planı (Adana İli, Yumurtalık İlçesi Kıyı Alanları) (SÇD'ye Tabi'dir.)
- İstanbul İçmesuyu ve Kanalizasyon Master Planı Hazırlanması (SÇD'ye Tabi'dir.)

SÇD Yönetmeliği çerçevesinde SÇD süreci Devam Eden Planlar;

- Gediz Nehir Havza Yönetim Planı
- Çoruh Havzası Taşkın Yönetim Planı
- Doğu Karadeniz Havzası Taşkın Yönetim Planı
- Asi Havzası Taşkın Yönetim Planı
- Seyhan Havzası Taşkın Yönetim Planı
- Van Gölü Havzası Taşkın Yönetim Planı
- Konya Kapalı Havzası Taşkın Yönetim Planı
- Kuzey Ege Nehir Havza Yönetim Planı
- Küçük Menderes Nehir Havza Yönetim Planı
- Burdur Nehir Havza Yönetim Planı
- Akarçay Nehir Havza Yönetim Planı
- Yeşilırmak Nehir Havza Yönetim Planı
- Batı Akdeniz Nehir Havza Yönetim Planı

3. İZİN VE LİSANS ÇALIŞMALARI

2872 sayılı Çevre Kanunu'nda olumsuz çevresel etkileri bulunan işletmelerin faaliyette bulunabilmeleri için izin; atıkların geri kazanımı, geri dönüşümü ve bertarafına ilişkin iş ve işlemelerle iştigal eden tüm işletmelerin ise lisans almaları gerektiği belirtilmiştir.

Ülkemizde daha önce çevreye kirleticisi bulunan faaliyet ve tesislerin ilgili yönetmelikler kapsamında almak zorunda oldukları deşarj izni, emisyon izni, gürültü izni, derin deniz deşarjı izni ile atık yönetimi konularındaki lisanslar yerine 01 Nisan 2010 tarihinden itibaren bütüncül yaklaşım stratejisi çerçevesinde tek bir çevre izni uygulaması hayata geçirilmiştir.

Bu doğrultuda; Çevre Kanununa dayanılarak hazırlanarak, 29 Nisan 2009 tarih ve 27214 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanan ve 01 Nisan 2010 tarihinde yürürlüğe giren Çevre Kanununca Alınması Gereken İzin ve Lisanslar Hakkında Yönetmelik yürürlükten kaldırılarak, 10.09.2014 tarihli ve 29115 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanan Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği (ÇİLY) 01 Kasım 2014 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Yönetmeliğin Ek-1 ve EK-2 listelerinde yer alan işletmelerin; faaliyette bulunabilmeleri için Çevre ve Şehircilik Bakanlığından çevre izni veya çevre izin ve lisansı almaları zorunludur.

3.1. Çevre İzin ve Lisanslama Çalışmaları

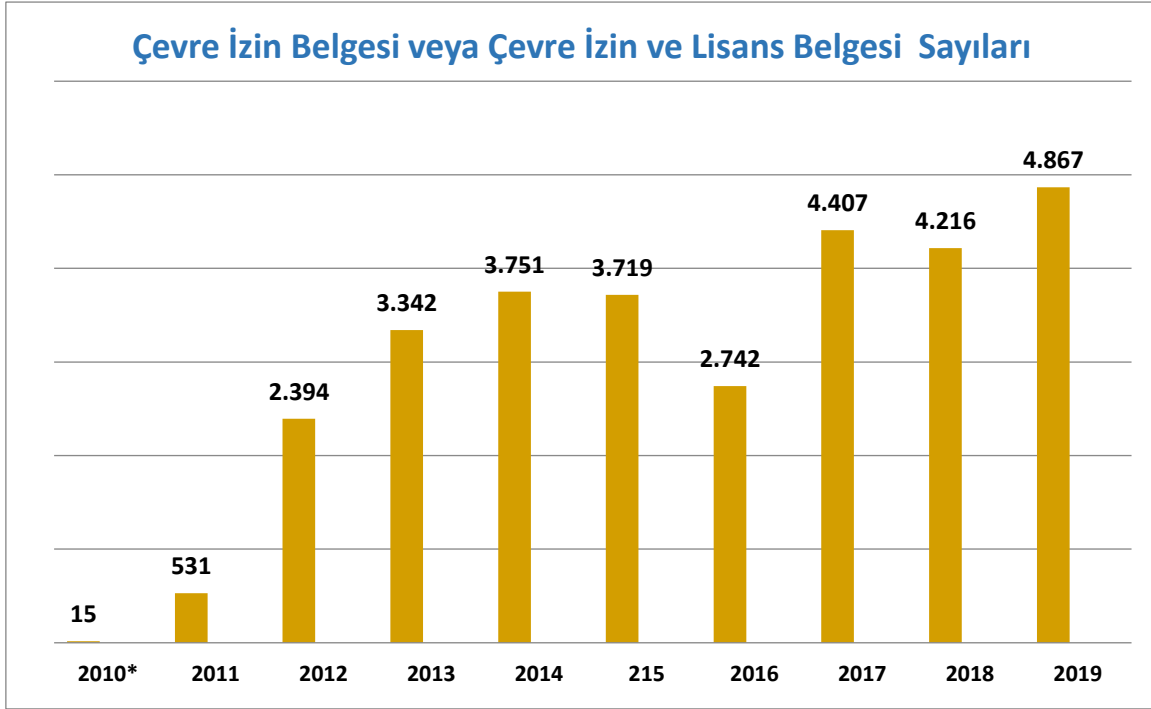
Çevre İzin/Çevre İzin ve Lisans belgesinin düzenlenmeye başlandığı 2010 yılından bu yana Bakanlık merkez ve ÇŞİM teşkilatı tarafından toplam 27.575 faaliyet veya tesise GFB, 29.984 faaliyet veya tesise Çevre İzni veya Çevre İzin ve Lisansı Belgesi verilmiş olup, buna ilişkin GFB ve Çevre İzni/Çevre İzin ve Lisansı verileri Çizelge 5'de verilmektedir.

Çizelge 5 incelendiğinde 2019 yılı içerisinde 3.023 Geçici Faaliyet Belgesi, 4.867 Çevre İzin veya Çevre İzin ve Lisans Belgesi düzenlenmiştir.

Çizelge 5 – Yıllar itibariyle Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği kapsamında verilen belgelerin sayıları

	Geçici Faaliyet Belgesi	Çevre İzin veya Çevre İzin ve Lisansı Belgesi
	TOPLAM	TOPLAM
2010*	318	15
2011	1.201	531
2012	3.755	2.394
2013	4.030	3.342
2014	3.999	3.751
2015	3.615	3.719
2016	2.269	2.742
2017	2.932	4.407
2018	2.433	4.216
2019	3.023	4.867
TOPLAM	27.575	29.984

* 01/04/2010-31/12/2010 tarihleri arası verilerdir.

Grafik 8- Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği kapsamında düzenlenen Çevre İzin Belgesi veya Çevre İzin ve Lisans Belgesi sayılarının yıllara göre dağılımı

3.2. İthalat ve İhracat İzinleri

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2872 sayılı Çevre Kanunu kapsamında bazı yakıtların, maddelerin, atıkların, tehlikeli kimyasallar ile bu tür kimyasalları içeren eşyaların ithalatına ilişkin iş ve işlemleri Ticaret Bakanlığı tarafından yayımlanan Tebliğler kapsamında yürütmektedir. ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü tarafından metal hurda ithalatına yönelik Metal Hurda İthalatçı Belgesi, atık ithalatına yönelik Atık İthalatçısı Kayıt Belgesi, katı yakıt ithalatına yönelik Katı Yakıt İthalatçısı Kayıt Belgesi düzenlenmektedir. Metal hurda ve katı yakıt ithalatının kontrollü ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı izniyle yapılması sağlanmaktadır. Aynı zamanda çimento ve kireç fabrikalarına petrol koku kullanma izin belgesi ve petrol koku tahsisatı yapılarak, petrol koku kullanımı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından takip edilmektedir. Bunun yanı sıra Atık Yönetimi Yönetmeliği ve taraf olduğumuz Basel Sözleşmesi kapsamında tehlikeli atık ve tehlikesiz atık ihracatı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının izni dahilinde gerçekleştirilmektedir. Ayrıca, pil ve akümülatör ithalat ön izinleri ile Atık Pil ve Akümülatörlerin Kontrolü Yönetmeliğine uygun pil ve akümülatör ithalatının yapılması sağlanmaktadır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Merkez Teşkilatınca yürütülen “Metal Hurda İthalatçı Belgesi”, “Katı Yakıt İthalatçısı Kayıt Belgesi”, “Atık İthalatçısı Kayıt Belgesi”, “Katı Yakıt İthalatı Muafiyet İzni”, “Tehlikeli Atık İhracat İzni” ve “Tehlikesiz Atık İhracat İzni” ile Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından düzenlenen “Atık İthalatı Uygunluk Yazısı”, “Atık İthalatı Kapsam Dışı Yazısı” ve “Katı Yakıt İthalatı Uygunluk Belgesi” Ticaret Bakanlığı’nın Tek Pencere Sistemi ile entegre olan ve 01.11.2018 tarihinde devreye alınan “Çevre İthalat ve İhracat izinler Uygulaması” üzerinden gerçekleştirilmektedir.

2020 yılı itibarıyla uygulamaya alınan 2019/18 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Atık İthalatı Uygulama Genelgesi kapsamında Atık İthalatçısı Kayıt Belgesi ve kota formu düzenlenmeye başlamıştır.

2019 yılında ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü bünyesinde düzenlenen ithalat ve ihracat belge sayıları aşağıda Çizelge 6'da yer almaktadır.

Çizelge 6 - İthalat ve ihracat izinleri

Tebliğ-Yönetmelik-Sözleşme Adı	Düzenlenen Belge Adı	2019 yılı Belge Sayısı
Çevrenin Korunması Yönünden Kontrol Altında Tutulan Metal Hurdaların İthalat Denetimi Tebliği	Metal Hurda İthalatçı Belgesi	58
Basel Sözleşmesi ve Ömrünü Tamamlamış Lastiklerin Kontrolü Yönetmeliği	Transit Geçiş İzni	-
Atık Pil ve Akümülatörlerin Kontrolü Yönetmeliği kapsamında yayımlanan Pil ve Akümülatörlerin İthalat Denetimleri Tebliği	İthalat ön izin onayı	1.189
Çevrenin Korunması Yönünden Kontrol Altında Tutulan Katı Yakıtların İthalat Denetimi Tebliği	Katı Yakıt İthalatçısı Kayıt Belgesi	113
Çevrenin Korunması Yönünden Kontrol Altında Tutulan Katı Yakıtların İthalat Denetimi Tebliği	Petrol Koku kullanma izin Belgesi	32
Çevrenin Korunması Yönünden Kontrol Altında Tutulan Katı Yakıtların İthalat Denetimi Tebliği	Katı Yakıt İthalatçısı Muafiyet İzni	12
2011/4, 2015/2 sayılı İthal Katı Yakıtlar Genelgeleri	Yüksek Kükürtlü Petrol Koku Tahsisatı	40
2011/4, 2015/2 sayılı İthal Katı Yakıtlar Genelgeleri	Yüksek Kükürtlü Taşkömürü Tahsisatı	7
2015/2 sayılı İthal Katı Yakıtlar Genelgeleri	Yüksek Uçuculu Taşkömürü Tahsisatı	6
09/06/2016 tarihli ve 40160356-125.01-E.7551 sayılı yazı	Yerli Petrol Koku Uygunluk Belgesi	25
Atık Yönetimi Yönetmeliği ve Basel Sözleşmesi	Tehlikeli Atık İhracat izni	4
	Tehlikesiz Atık İhracat izni	1.220

4. DENETİM ÇALIŞMALARI

Anayasa'nın 56 ncı maddesi "Herkesin, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahip" olduğunu, "çevreyi geliştirmenin, çevre sağlığını korumanın ve çevre kirlenmesini önlemenin Devletin ve vatandaşların ödevi" olduğunu ifade etmektedir. Bu çerçevede devlet görevini yerine getirirken, çevreyi korumaya ve kirliliği önlemeye yönelik olarak "düzenleme yapma" ve "denetim yapma" yetkisini kullanmaktadır.

Çevre denetimi, genel hatlarıyla, Çevre Kanunu hükümlerinin ve ilgili yönetmeliklerin uygulanıp uygulanmadığının tespiti için bir işletmenin faaliyetlerinin gözden geçirilerek ilgili yasal ve teknik gerekliliklere uygunluğun incelenmesine, faaliyet ve izin arasındaki uyumun incelenmesine yani izin koşullarına uyulup uyulmadığının değerlendirilmesine ve işletmenin çevre mevzuatına uymasının teşvik edilmesine yönelik bir süreçtir.

Bu rapor kapsamında denetim faaliyetleri değerlendirilirken, Bakanlık merkez ve/veya ÇŞİM tarafından gerçekleştirilen denetimler planlı (rutin) ve plansız (rutin olmayan) denetimler olarak ikiye ayrılmıştır.

Planlı denetimler, bir ya da çok yıllık bir program çerçevesinde haberli veya habersiz olarak gerçekleştirilen denetimlerdir. Plansız denetimler ise;

- a) izin yenileme prosedürünün bir parçası olarak,
- b) yeni izin alma prosedürünün bir parçası olarak,
- c) kaza ve olaylar sonrasında (yangın ve aniden ortaya çıkan kirlilikler gibi),
- d) mevzuata uygunsuzluğun fark edildiği durumlarda,
- e) Bakanlık merkez ya da Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü (ÇŞİM) tarafından gerek görülen durumlarda,
- f) ihbar veya şikâyet sonrasında

ani olarak gerçekleşen ve herhangi bir programa bağlı kalınmaksızın Bakanlık merkez ve/veya Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından yapılan denetimlerdir.

Denetim sonrasında gerçekleşen yaptırım süreci, bir yasa veya yönetmeliğe uygunsuzluğun var olduğunun ortaya konduğu durumlarda ceza ve önlem gibi yasal araçlar kullanılarak mevzuata uygunluğun sağlanmasıdır.

2872 sayılı Çevre Kanunu'nun amacı bütün canlıların ortak varlığı olan çevrenin sürdürülebilir çevre ve sürdürülebilir kalkınma ilkeleri doğrultusunda korunmasını sağlamaktır. Kanunda bu amaç ortaya konulduktan sonra, bu amacın gerçekleştirilmesi için tüm gerçek ve tüzel kişilerin uyması gereken kurallar, yerine getirmesi gereken yükümlülükler düzenlenmiş, yükümlülüklerin yerine getirilip getirilmediğinin izlenmesi, denetlenmesi, Kanun ve ilgili yönetmeliklerde öngörülen yükümlülüklerin yerine getirilmemesi halinde uygulanacak idari yaptırım (idari para cezası, faaliyetin durdurulması) kararları, yaptırımın uygulanmasında yetkili merciler, kararlara itiraz, adli nitelikteki cezalar kirletenin sorumluluğuna ilişkin hükümler öngörülmüştür.

2872 sayılı Çevre Kanunu'nda (26 ncı madde) idari yaptırımların yanı sıra bir kısım adli nitelikteki cezalar da düzenlenmiştir.

Ayrıca, idari yaptırım kararlarının tesis edilmesi, uygulanması sırasında 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun yanı sıra 5326 sayılı Kabahatler Kanununun da önemle göz önünde bulundurulması gereklidir. 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda Çevreye Karşı Suçlar bölüm başlığı altında çevrenin kasten kirletilmesi, çevrenin taksirle kirletilmesi, gürlüğe neden olma suçları düzenlenmiştir.

Çevre Kanununa dayalı olarak çıkarılan Yönetmelik, Tebliğ gibi ikincil düzenlemeler ile de, Çevre Kanununda esasları belirlenen, çerçevesi çizilen konuların ayrıntılarına, teknik yönlerine, uygulama usullerine yer verilmiştir.

Bakanlık merkez ve İl Müdürlükleri tarafından yapılan çevre denetimleri sırasında çevre mevzuatı kapsamında 2872 sayılı Kanun ve ilgili mevzuata uygunsuzluk tespit edilmesi halinde;

- Herhalde tespit edilen aykırı fiil için Kanunun 20 nci maddesinde öngörülen ve aykırı fiile karşılık gelen idari para cezasının tatbik edilmesi,
- Süre verilmesi takdir edilir ise bir yılı geçmemek kaydı ile ve bir defaya mahsus olarak süre verilmesi, verilen süre sonunda aykırılığın giderilmemesi halinde faaliyetin, tespit olunan aykırılığın mahiyetine, yürütülen faaliyetin niteliğine göre, kısmen, tamamen, süreli ya da süresiz durdurulması,
- Süre verilmediği takdirde derhal, kısmen veya tamamen, süreli ya da süresiz olarak faaliyetin durdurulması,

gerekmektedir.

2019 yılı içerisinde tespit edilen uygunsuzluklar sonucunda Çevre Kanunu'na muhalefet nedeni ile uygulanan idari para cezaları 27 Aralık 2016 tarih ve 29931 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanan "2872 Sayılı Çevre Kanunu Uyarınca Verilecek İdari Para Cezalarına İlişkin Tebliğ (2019/1)" kapsamında gerçekleştirilmiştir.

2019 yılında uygulanan idari para cezalarına yönelik Tebliğ, Ek-1'de bulunmaktadır.

4.1. Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğünün Denetim Faaliyetleri ve İdari Para Cezası Uygulamaları

Bakanlığın mevcut yapısı itibarıyla Çevre Denetim Yönetmeliği, Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü ÇED İzleme ve Çevre Denetimi Dairesi Başkanlığı tarafından uygulanmaktadır. Ayrıca ÇED Yönetmeliği (ÇEDY) kapsamında gerçekleştirilen izleme ve kontrol çalışmaları da aynı Genel Müdürlük tarafından gerçekleştirilmektedir.

Ayrıca, Bakanlık merkez teşkilatına ek olarak 81 Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü de Çevre Kanunu kapsamında çevre denetim, ÇED izleme ve kontrol çalışmalarını yürütmektedir.

4.1.1. ÇED İzleme ve Çevre Denetimi Faaliyetleri

2019 yılında ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü bünyesinde bulunan ÇED İzleme ve Çevre Denetimi Dairesi Başkanlığı tarafından Çevre Denetimi Yönetmeliği (ÇDY) kapsamında 17 kişilik teknik personeliyle çevre denetimleri gerçekleştirilmiştir.

21 Kasım 2008 tarihli ve 27061 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak 01 Ocak 2009 tarihinden yürürlüğe giren Çevre Denetimi Yönetmeliği'nin 22 nci maddesi uyarınca ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü'nün 2019 Yılı Birleşik Denetim Programı 27.12.2018 tarih 245748 sayılı Bakanlık Olur'u ile onaylanmıştır. 2019 yılında 61 tesiste birleşik çevre denetimi yapılmıştır.

ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü'nün 2019 yılında gerçekleştirdiği denetimler ve türleri Çizelge 7'de verilmiştir. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı merkez teşkilatı tarafından 2019 yılında toplam 317 ani, şikayet denetimi ve ÇED İzleme ve Kontrol Çalışması yapılmıştır. Bu denetimler sonucunda çevre kirliliğine sebep olan kurum ve kuruluşlara 9.230.405,74 TL idari para cezası uygulanmıştır.

Çizelge 7 – 2019 yılında ÇED İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen denetimler

ANI	PLANLI - BİRLEŞİK	TOPLAM
317	61	378

Denizli, Aydın ve Manisa illerinde ÇED Olumlu Kararı verilen tüm Jeotermal Enerji Santrallerinde izleme çalışmaları gerçekleştirilmiştir.

Ayrıca Tehlikeli Atık Taşıma Araçları Denetimleri, Atık Yağ Geri Kazanım Tesisleri Denetimleri, Denizlerimizin Ekolojik Kalite Durumlarının İyileştirilmesine Yönelik Denetim Çalışmaları, SEÖS Denetimleri, Havza Denetimleri ve Sıfır Atıklarla İlgili Denetimler gerçekleştirilmiştir.

ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü (ÇEDİDGM) tarafından gerçekleştirilen 378 denetim sırasında tespit edilen 90 uygunsuzluk karşılığında 9.230.405,74 TL idari para cezası uygulanmıştır. Ayrıca 16 adet işletmeye de durdurma cezası verilmiştir. 2019 yılı içerisinde ÇEDİDGM tarafından gerçekleştirilen çevre denetimleri, uygulanan ceza miktarları ve idari yaptırım sayısı Çizelge 8'de verilmektedir.

Çizelge 8 – 2019 yılında ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen çevre denetimleri, uygulanan ceza miktarları ve sayısı

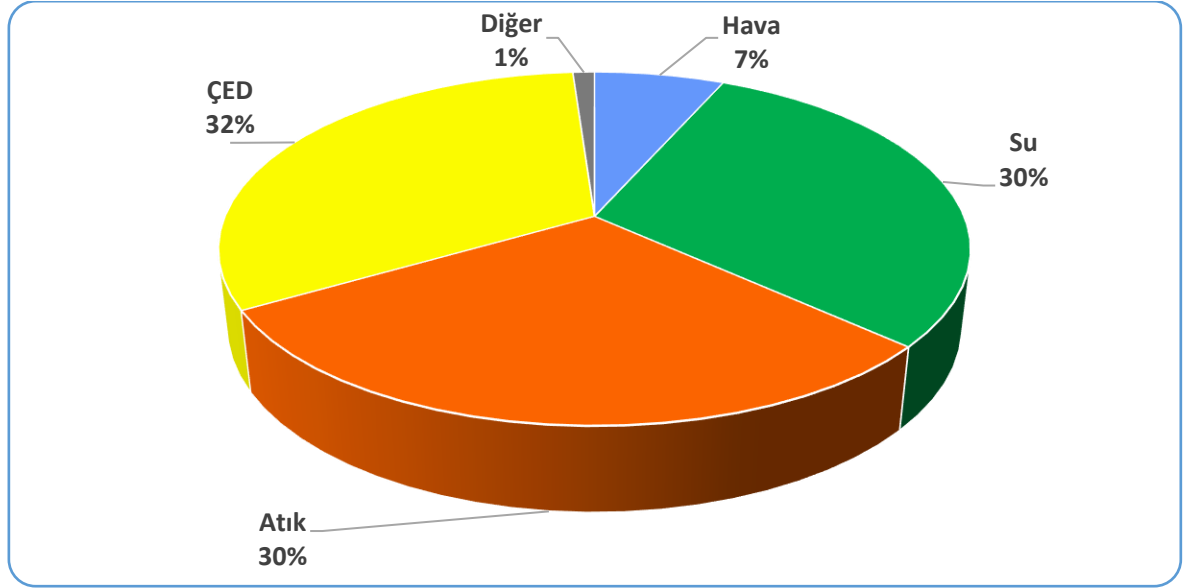
	DENETİM SAYISI	İDARİ YAPTIRIM SAYISI	CEZA MİKTARI (TL)	DURDURMA
ÇEDİDGM	378	90	9.230.405,74	15

Çizelge 9'da 2019 yılında işletmelere ÇEDİDGM tarafından uygulanan ceza miktarları ve idari yaptırımların sayısı verilmektedir. 2019 yılı içerisinde ÇEDİDGM tarafından en fazla ÇED Yönetmeliği kapsamında idari yaptırım uygulanmış ve bunun karşılığında da işletmelere 2.118.863,74 TL para cezası kesilmiştir. ÇEDİDGM tarafından işletmelere atık konusunda 27 uygunsuzluk karşılığında 4.386.076 TL su kirliliği konusunda 27 uygunsuzluk karşılığında 2.382.567 TL idari yaptırım uygulanmıştır.

Çizelge 9 – 2019 yılında ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü tarafından uygulanan ceza miktarları

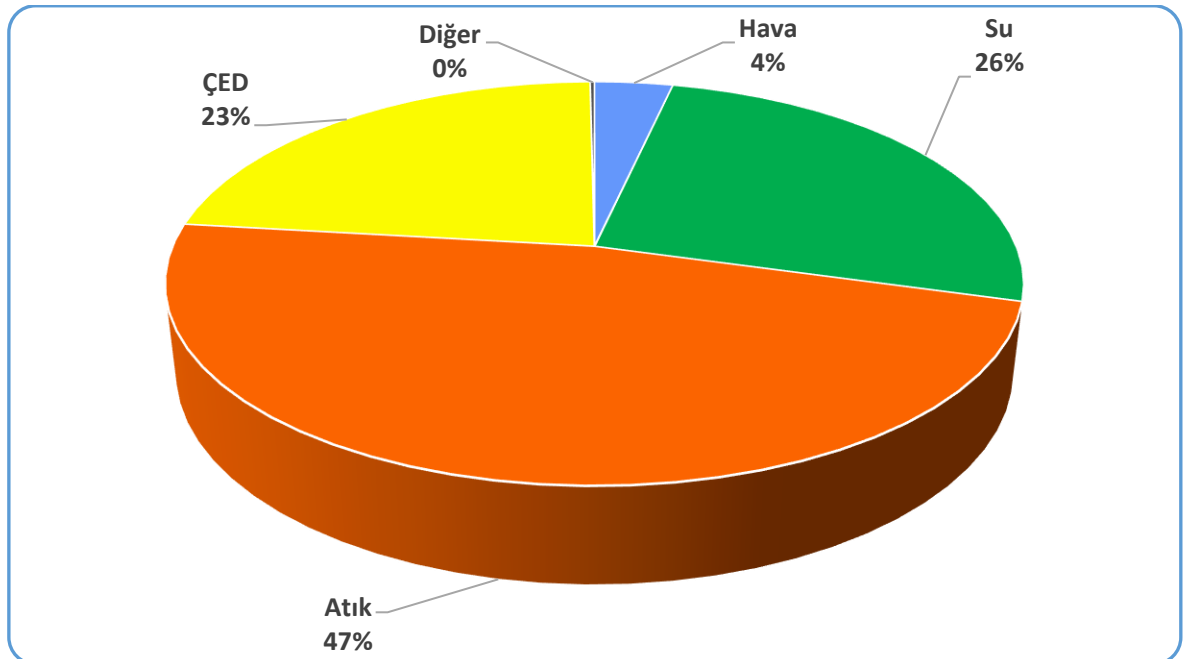
	Ceza Miktarı (TL)	Uygulanan İdari Yaptırım Sayısı
Hava	324.862,0	6
Su	2.382.567,0	27
Atık	4.386.076,0	27
ÇED	2.118.863,74	29
Diğer	18.037,0	1
TOPLAM	9.230.405,74	90

Grafik 9'da ÇEDİDGM tarafından 2019 yılında işletmelere uygulanan idari yaptırım sayısının dağılımı görülmektedir. 2019 yılında işletmelere uygulanan idari yaptırımların dağılımı incelendiğinde, idari cezaların %32'si ÇED Yönetmeliği, %30'u atık ve su, %7'si de hava konusunda gerçekleşmiştir.

Grafik 9 - 2019 yılında ÇEDİDGM tarafından uygulanan idari yaptırım sayısının dağılımı

Grafik 10'da ÇEDİDGM tarafından 2019 yılında işletmelere uygulanan ceza miktarlarının dağılımı görülmektedir. 2019 yılında işletmelere uygulanan ceza miktarlarının dağılımı incelendiğinde, idari cezaların %47'si atık konusunda, %4'ü hava kirliliği ve %26'sı da su kirliliği konusunda gerçekleşmiştir. ÇED Yönetmeliği hükümlerine uymayanlara uygulanan ceza miktarının oranı ise %23'tür.

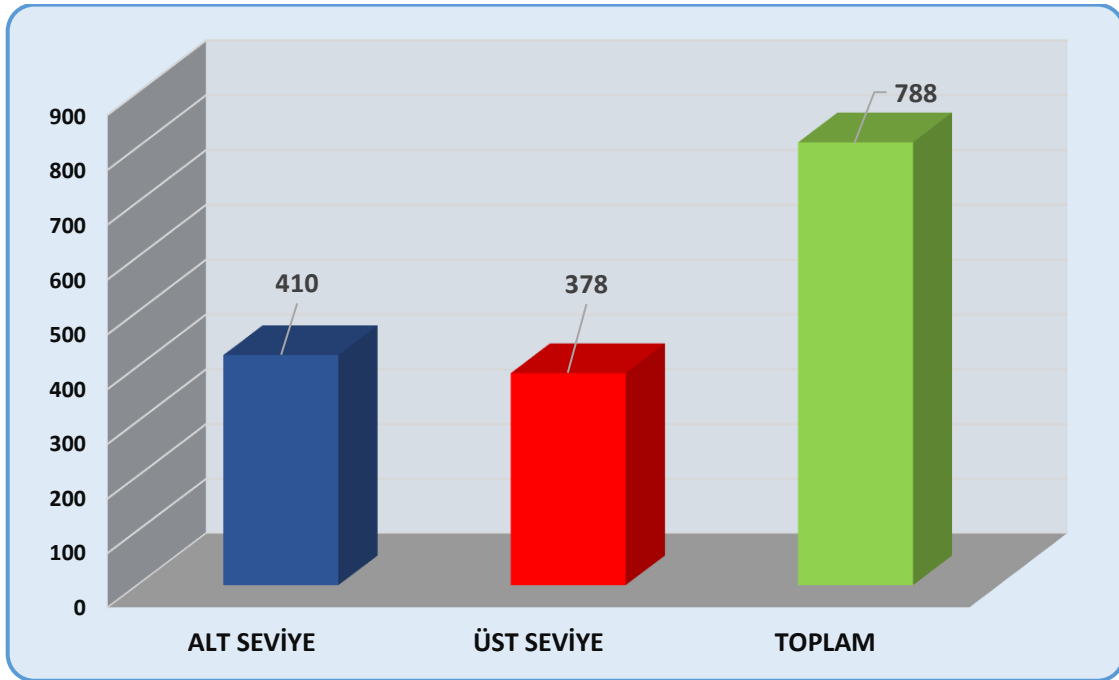

Grafik 10 - 2019 yılında ÇEDİDGM tarafından uygulanan ceza miktarlarının dağılımı

4.1.2. Büyük Endüstriyel Kaza Riski Taşıyan Tesislerin Denetimi Faaliyetleri

Büyük endüstriyel kaza risklerinin kontrolü ve denetimi çerçevesinde, “Tehlikeli Maddeleri İçeren Büyük Kaza Risklerinin Kontrolüne İlişkin AB Konsey Direktifi/Seveso III Direktifi”ni ülkemiz mevzuatına uyumlaştıran “Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik” Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı/Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından müşterek olarak hazırlanmış ve 02 Mart 2019 tarihli ve 30702 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yönetmeliğin, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı sorumluluğunda yer alan dâhili acil durum planlarına ilişkin 13 üncü maddesi 1/7/2020 tarihinde yürürlüğe girecek olup, bu tarihten önce Dâhili Acil Durum Planları Tebliğinin yayımlanması planlanmaktadır.

Yönetmeliğin Çevre ve Şehircilik Bakanlığının da sorumluluğunda bulunan ve 18 Temmuz 2017 tarihinden itibaren yürürlükte olan Bildirimlere ilişkin 7 nci maddesi kapsamında 2019 yılı içerisinde Ankara ilinde denetimler gerçekleştirilmiştir.

Grafik 11 - 2019 yılı Aralık ayı itibariyle BEKRA Bildirim Sistemine bildirimde bulunan kuruluşların dağılımı

4.1.3. Piyasa Gözetimi ve Denetimi Faaliyetleri

Avrupa Birliği'nin piyasa gözetimi ve denetimi sistemine paralel bir sistemin Türkiye’de kurulması için hukuki altyapıyı oluşturan; 4703 sayılı “Ürünlerle İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun” ile bu Kanun’a istinaden hazırlanan “Ürünlerin Piyasa Gözetimi ve Denetimine Dair Yönetmelik” 11 Ocak 2002 tarihinden itibaren yürürlükte bulunmaktadır. 4703 sayılı Kanun; üreticilerin piyasaya sadece güvenli ürün sürmesini zorunlu kılarken kamu kurumlarına da ürüne özel mevzuatı düzenleme ve uygulama yetkisi vermiştir.

Yönetmelik uyarınca, piyasa gözetimi ve denetiminden sorumlu kamu kuruluşları ve sorumlu bulundukları ürün grupları belirlenmiştir. Yönetmelikle ayrıca; sistemin etkin işleyişinin

sağlanabilmesi ve piyasa gözetimi ve denetimi yapacak kuruluşlar arasında yakın işbirliğinin kurulmasını teminen Piyasa Gözetimi ve Denetimi Koordinasyon Kurulu'nun (PGDKK) oluşturulmasını da hükme bağlamıştır.

Söz konusu Yönetmelik ile düzenlenen ve koordinasyonu sağlamak, tavsiye niteliğinde kararlar almak üzere 2002 yılında kurulan "Piyasa Gözetimi ve Denetimi Koordinasyon Kurulu" Ticaret Bakanlığı koordinatörlüğünde çalışmalarına devam etmektedir. Kurulun bir üyesi olan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bugüne kadar yapılan kurul toplantılarına katkı ve katılım sağlamıştır.

2011/12 sayılı Başbakanlık Genelgesi uyarınca PGDKK tarafından hazırlanan yıllık eylem planlarını değerlendirmek, etkin bir ithalat ve iç piyasa denetimi için temel hedef ve stratejilerle alınacak tedbirleri belirlemek ve bu amaçla üst düzeyde kararlar almak, ilgili kurumlar arasında işbirliğini ve eşgüdümü sağlamak üzere "Piyasa Gözetimi Denetimi ve Ürün Güvenliği Değerlendirme Kurulu (PGDÜGDK)" kurulmuştur. Çevre ve Şehircilik Bakanı'nın da üyesi olduğu Kurul 2012 yılında ilk toplantısını yapmış, süregelen toplantılarda bir dizi karar almış ve halen almaktadır. Bu kararların uygulanması için gerekli çalışmalar etkin bir şekilde yürütülmektedir.

Piyasa gözetimi ve denetimi (PGD), AB üyelik müzakerelerinde "Malların Serbest Dolaşımı" faslının açılış kriterlerinden biri olarak hazırlanmıştır. PGD kuruluşlarının yanı sıra üretici ve tüketici örgütlerinin de görüşleri alınarak hazırlanan ve Piyasa Gözetimi ve Denetimi Koordinasyon Kurulu (PGDKK) tarafından kabul edilen "2019-2021 yılı Ulusal Piyasa Gözetimi ve Denetimi Stratejisi" ile Çevre Kanunu kapsamında ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü'nün sorumlu olduğu ürünler katı yakıtlardır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın ve yetki devri yapılan kurum/kuruluşların sorumluluğunda bulunan katı yakıt denetimleri 2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu Kanuna dayanılarak yayımlanan ikincil mevzuat kapsamında gerçekleştirilmektedir. Yürütülen piyasa gözetimi ve denetimi çalışmalarına dair tüm verileri üçer aylık dönemlerle değerlendirilmekte ve yıllık olarak yayınlanan Ulusal PGD Raporuna kaynak teşkil etmektedir. Ticaret Bakanlığı koordinasyonunda hazırlanan Ulusal PGD Raporlarına www.ticaret.gov.tr internet adresinden ulaşılabilir.

Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri ve yetki devri yapılan kurum/kuruluşlar tarafından gerçekleştirilen katı yakıtlara ait piyasa gözetimi ve denetimi faaliyetlerine ilişkin veriler Çizelge 10'da sunulmaktadır.

Çizelge 10 – Piyasa gözetimi ve denetimlerinin yıllara göre dağılımı

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
PGD Sayısı (Adet)	20.573	17.023	16.375	12.795	19.233	13.967
Uygulanan Ceza Miktarı (TL)	519.681	199.952	465.302	244.967	134.788	309.776

Çizelge 10'da görüldüğü üzere Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri ve yetki devri yapılan kurum/kuruluşlar tarafından gerçekleştirilen katı yakıtlara ait piyasa gözetimi ve denetimi faaliyetleri sonucunda 2019 yılında 309.776 TL idari para cezası uygulanmıştır. Ayrıca 2019 yılında illerde gerçekleştirilen Piyasa Gözetimi ve Denetimi faaliyetlerine ilişkin ayrıntılı veriler de Ek-13'de verilmektedir.

4.2. Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerinin Denetim Faaliyetleri ve İdari Para Cezası Uygulamaları

21 Kasım 2008 tarihli ve 27061 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanarak 01 Ocak 2009 tarihinden yürürlüğe giren Çevre Denetimi Yönetmeliği’nin 22 nci maddesi uyarınca Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri için 2019 Yılı Birleşik Denetim Programı 27.12.2018 tarih 245748 sayılı Bakanlık Olur’u ile onaylanmış ve bu kapsamda denetim programına 1.780 tesis alınmıştır.

2019 yılında 81 ÇŞİM tarafından yürütülen planlı ve plansız (ani ve şikayet denetimleri) çevre denetimlerine ilişkin veriler sırasıyla Çizelge 11’de yer almaktadır. Çizelge 11’de görüleceği üzere 2019 yılı içerisinde Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından toplam 53.785 adet çevre denetimi gerçekleştirilmiştir.

Çizelge 11 – 2019 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından gerçekleştirilen çevre denetimleri

PLANLI DENETİM	ANİ DENETİM	ŞİKAYET DENETİMİ	TOPLAM DENETİM SAYISI
2.671	45.276	5.838	53.785

*2019 yılı verilerinde 04.06.2020 tarihi itibarı ile e-denetim sistemine kayıt edilen denetim tutanakları temel alınmıştır.

Çevre denetimlerinin 2019 yılı için Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerine göre denetim sayıları ve denetim türlerine göre dağılımı Ek-9’da verilmektedir.

2011-2019 tarihleri arasında Bakanlık merkez ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından gerçekleştirilen çevre denetimi sayıları Çizelge 12’de verilmektedir.

Çizelge 12 – Çevre denetimi sayılarının yıllara göre dağılımı

	Bakanlık Merkez	ÇŞİM	TOPLAM
2011	729	50.313	51.042
2012	543	38.058	38.601
2013	271	37.196	37.467
2014	295	43.674	43.969
2015	323	48.358	48.681
2016	353	52.256	52.609
2017	275	51.766	52.041
2018	217	50.239	50.456
2019	378	53.785	54.163

*2019 yılı verilerinde 04.06.2020 tarihi itibarı ile e-denetim sistemine kayıt edilen denetim tutanakları temel alınmıştır.

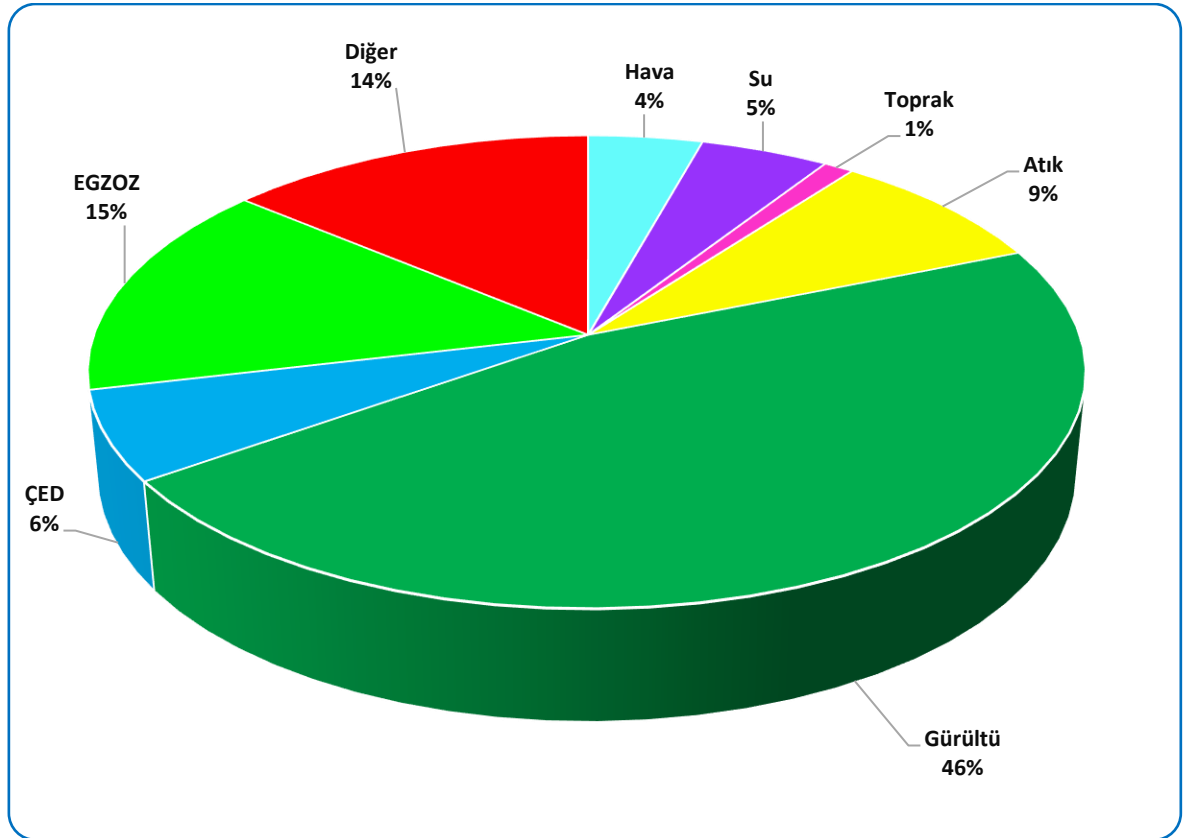
Çizelge 13’de, 2019 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısının konu bazında dağılımı verilmektedir.

Çizelge 13 incelendiğinde 2019 yılı içerisinde Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından uygulanan 6.475 idari yaptırım sonucunda toplam 138.804.416,80 TL ceza kesildiği görülmektedir. 2019 yılında ÇŞİM’leri en fazla olarak atık konusunda (56.094.974,22 TL) ve ikinci olarak da su konusunda (24.242.441,00TL) ceza uygulamışlardır.

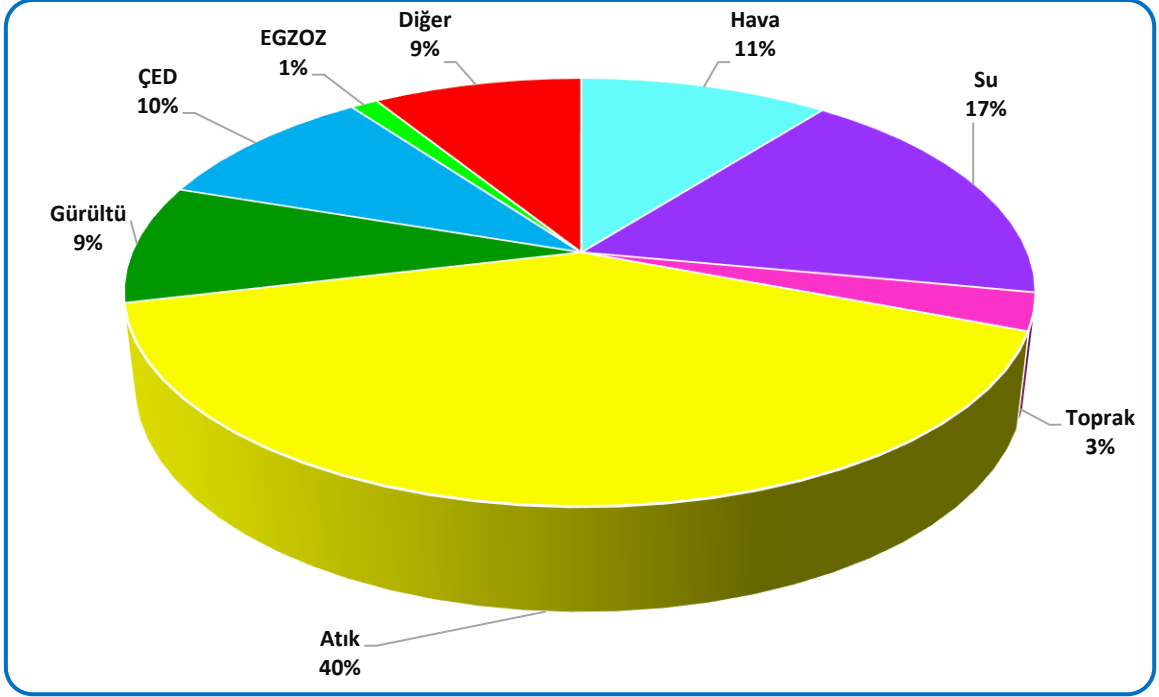
Çizelge 13 - 2019 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısı

	Ceza Miktarı (TL)	Uygulanan İdari Yaptırım Sayısı
Hava	14.623.517,40	278
Su	24.242.441,00	313
Toprak	3.912.064,36	73
Atık	56.094.974,22	556
Gürültü	12.474.223,00	3.001
ÇED	13.582.285,57	396
Egzoz	1.599.703,00	959
Diğer	12.275.208,25	899
TOPLAM	138.804.416,80	6.475

Grafik 12 ve Grafik 13’de 2019 yılında ÇŞİM’leri tarafından işletmelere uygulanan idari yaptırım sayılarının ve idari yaptırım miktarlarının konulara göre dağılımı verilmektedir.

Grafik 12- 2019 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından uygulanan idari yaptırım sayılarının konulara göre dağılımı

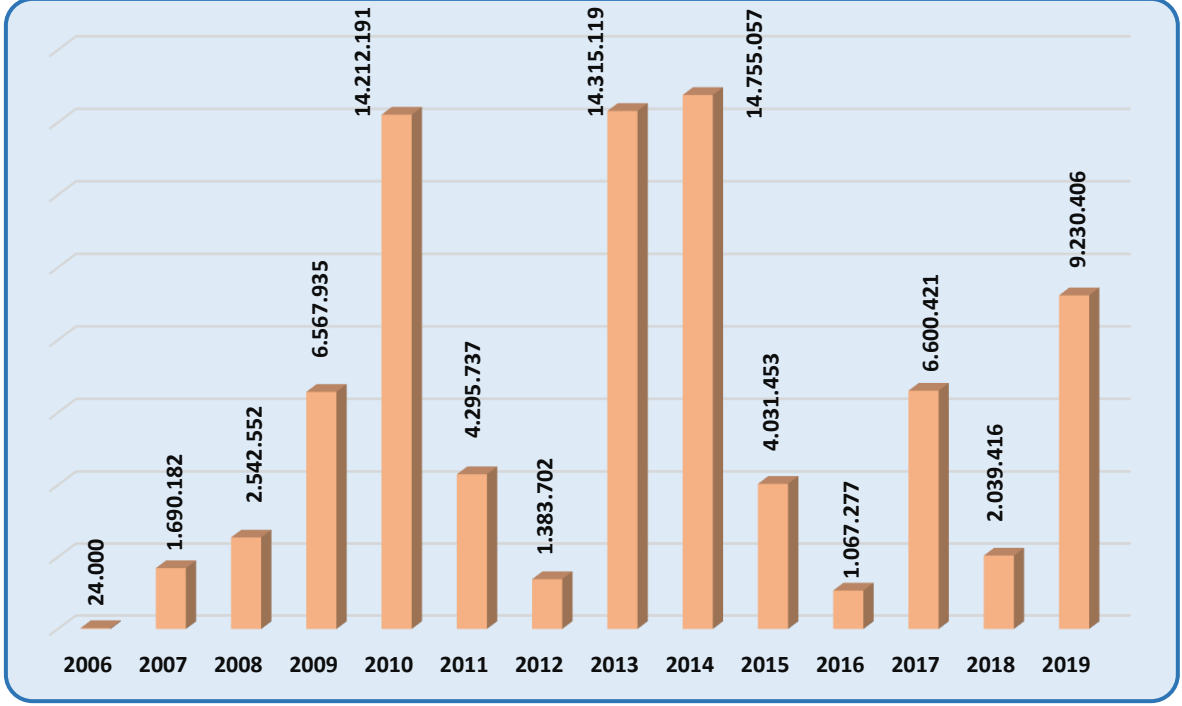

Grafik 13 - 2019 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından uygulanan idari yaptırım miktarlarının konulara göre dağılımı

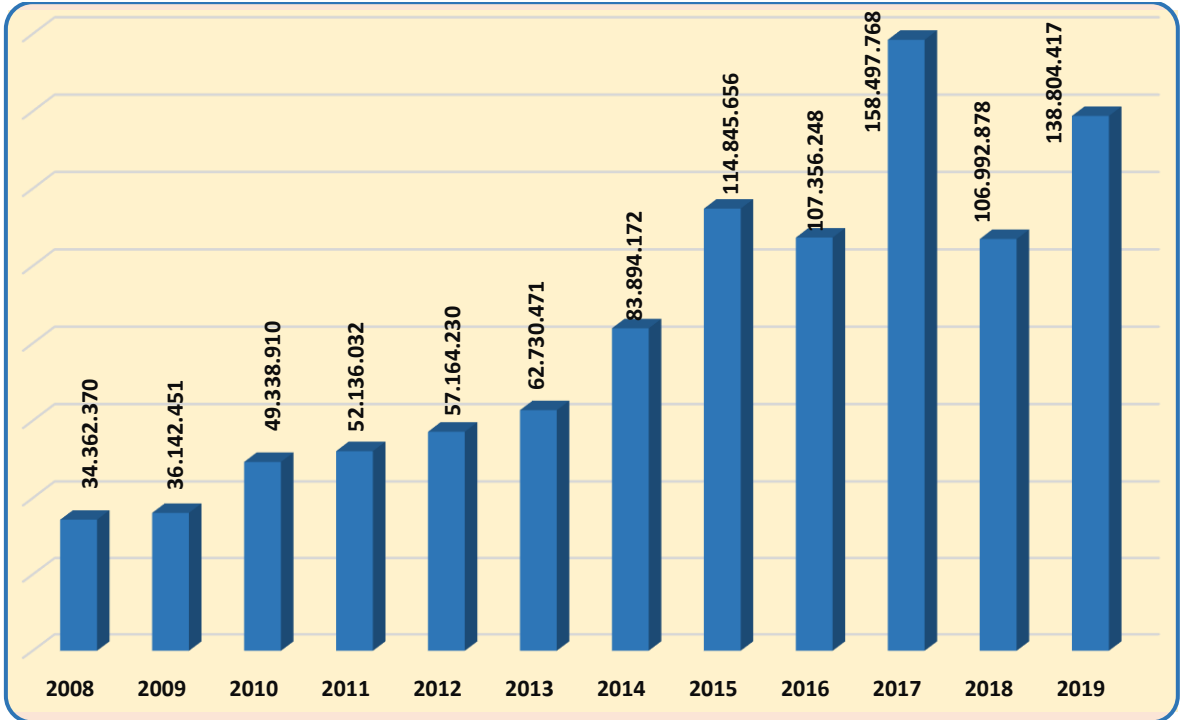
Çizelge 14 - Yıllara göre Bakanlık tarafından Çevre Kanunu uyarınca uygulanan toplam ceza miktarları (TL)

	Bakanlık Merkez	ÇŞİM	TOPLAM
2006	24.000	12.191.700	12.215.700
2007	1.690.182	32.794.910	34.485.092
2008	2.542.552	34.362.370	34.829.596
2009	6.567.935	36.142.451	42.710.386
2010	14.212.191	49.338.910	63.551.101
2011	4.295.737	52.136.032	56.431.769
2012	1.383.702	57.164.230	58.547.932
2013	14.315.119	62.730.471	77.045.590
2014	14.755.057	83.894.172	98.649.229
2015	4.031.453	114.845.656	118.877.109
2016	1.067.277	107.356.248	108.423.525
2017	6.600.421	158.497.768	165.098.189
2018	2.039.416	106.992.878	109.032.294
2019	9.230.406	138.804.417	148.034.823

Grafik 14’de 2006-2019 yılları arasında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı merkez teşkilatı, Grafik 15’de de 2008-2019 yılları arasında ÇŞİM tarafından işletmelere uygulanan idari yaptırım miktarları verilmektedir.

Grafik 14 - Yıllara göre Bakanlık merkez teşkilatı tarafından Çevre Kanunu uyarınca uygulanan toplam ceza miktarı

Grafik 15 - Yıllara göre Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından Çevre Kanunu uyarınca uygulanan toplam ceza miktarı

4.3. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları

Çevre Kanununun 15 inci maddesinde, 2872 sayılı Kanun ve bu Kanun uyarınca yayımlanan yönetmeliklere aykırılık halinde aykırılığa sebep olan faaliyetin, bir defaya mahsus olarak ve bir yılı aşmayacak şekilde süre verilmesi halinde, verilen süre sonunda aykırılığın giderilmemiş olması durumunda süre sonunda, süre verilmediği takdirde derhal, kısmen veya tamamen, süreli veya süresiz olarak durdurulacağı hüküm altına alınmıştır. Bu kapsamda durdurma kararı Bakanlık merkezde ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürü, illerde ise Çevre ve Şehircilik İl Müdürleri tarafından verilmektedir.

Ayrıca 2872 sayılı Kanunun 15 inci maddesinin son fıkrasında, faaliyetin durdurulmasına ilişkin olarak Çevresel Etki Değerlendirmesi süreci bakımından süre ve durdurma kararı verecek makam ile ilgili olarak özel bir hüküm getirerek çevresel etki değerlendirilmesi incelemesi yapılmaksızın başlanan faaliyetlerin Bakanlık tarafından, proje tanıtım dosyası hazırlanmaksızın başlanan faaliyetlerin ise mahallin en büyük mülki amiri tarafından ve süre verilmeksizin durdurulacağını belirtmiştir.

Faaliyetlerin durdurulması:

Madde 15 – (Değişik: 26/4/2006 – 5491/12 md.) Bu Kanun ve bu Kanun uyarınca yayımlanan yönetmeliklere aykırı davrananlara söz konusu aykırı faaliyeti düzeltmek üzere Bakanlıkça ya da 12 nci maddenin birinci fıkrası uyarınca denetim yetkisinin devredildiği kurum ve merciler tarafından bir defaya mahsus olmak üzere esasları yönetmelikle belirlenen ve bir yılı aşmamak üzere süre verilebilir.

Faaliyet; süre verilmemesi halinde derhal, süre verilmesi durumunda, bu süre sonunda aykırılık düzeltilmez ise Bakanlıkça ya da 12 nci maddenin birinci fıkrası uyarınca denetim yetkisinin devredildiği kurum ve merciler tarafından kısmen veya tamamen, süreli veya süresiz olarak durdurulur. Çevre ve insan sağlığı yönünden tehlike yaratan faaliyetler süre verilmeksizin durdurulur.

Çevresel Etki Değerlendirmesi incelemesi yapılmaksızın başlanan faaliyetler Bakanlıkça, proje tanıtım dosyası hazırlanmaksızın başlanan faaliyetler ise mahallin en büyük mülkî amiri tarafından süre verilmeksizin durdurulur.

2019 yılı içerisinde 41 ÇŞİM tarafından 274 tesise, Bakanlık Merkez teşkilatı tarafından 15 tesise ve toplamda 289 tesise kapatma/durdurma kararı verilmiştir. Çevre Kanunu uyarınca uygulanan kapatma/durdurma kararlarına ilişkin ayrıntılı veriler Çizelge 15’de verilmektedir.

Çizelge 15 - 2019 yılında Çevre Kanunu uyarınca Bakanlık merkez ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından verilen kapatma/durdurma kararlarının sayısı

	İl	Kapatma/Durdurma
1	Adana	3
2	Afyonkarahisar	1
3	Amasya	2
4	Ankara	5
5	Antalya	23
6	Artvin	6
7	Aydın	2
8	Balıkesir	1

Çizelge 15 - 2019 yılında Çevre Kanunu uyarınca Bakanlık merkez ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından verilen kapatma/durdurma kararlarının sayısı (devam)

	İl	Kapatma/Durdurma
9	Bilecik	3
10	Bolu	4
11	Bursa	5
12	Çanakkale	3
13	Diyarbakır	1
14	Erzurum	3
15	Eskişehir	2
16	Gaziantep	1
17	Giresun	7
18	Gümüşhane	1
19	Hatay	1
20	İstanbul	72
21	İzmir	19
22	Kars	5
23	Kastamonu	1
24	Kayseri	11
25	Kırklareli	2
26	Kocaeli	9
27	Konya	16
28	Malatya	9
29	Manisa	10
30	Muş	2
31	Nevşehir	4
32	Ordu	3
33	Sakarya	3
34	Samsun	3
35	Tekirdağ	24
36	Tunceli	1
37	Van	1
38	Zonguldak	1
39	Karaman	1
40	Yalova	2
41	Karabük	1
TOPLAM		274
BAKANLIK		15
GENEL TOPLAM		289

4.4. Çevre Denetiminde Yetki Devri

Çevre Kanunu, Madde 12 ile denetim yetkisinin gerektiğinde Bakanlıkça;

- İl özel idarelerine,
- Çevre denetim birimlerini kuran belediye başkanlıklarına,

- 13/10/1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununa göre belirlenen denetleme görevlerine devredileceği hükmünü getirmiştir.

Denetim yetkisini devralan kamu kurumunun idari yaptırım kararını verme yetkisini de devralması söz konusudur. Çevre Kanunu'nun 24 üncü maddesine göre; bu Kanunda öngörülen idarî yaptırım kararlarını verme yetkisi Çevre ve Şehircilik Bakanlığına ait olmakla beraber bu yetki, 12 nci maddenin birinci fıkrası uyarınca denetim yetkisinin devredildiği, yukarıda belirtilen kurum ve merciler tarafından da kullanılacaktır.

Çizelge 16'da, Çevre Kanunu uyarınca yetki devri yapılan kurumlar ve yetki devri yapılan konu başlıkları verilmektedir. Bakanlık en fazla olarak Isınmadan Kaynaklı Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği kapsamında belediyelere yetki devri yapmıştır.

Çizelge 16 – Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından denetim ve yaptırım uygulama konusunda yetki devri yapılan kurumlar ve konu başlıkları

İLGİLİ YÖNETMELİK	GENELGE NO	YETKİ DEVRİ YAPILAN KURUMLAR	SAYI
Bitkisel Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği	2872-12 mad.	Belediye Başkanlıkları	96
Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Atıkları	2008/6	İstanbul, Ankara, Kocaeli, Sakarya, Gaziantep, Bursa, Ordu, Antalya, Trabzon Büyükşehir Belediye Başkanlıkları	9
Isınmadan Kaynaklı Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği	2006/19	Belediye Başkanlıkları	163
Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliği	2006/16	Belediye Başkanlıkları Sahil Güvenlik Komutanlığı Trafik Denetim Ekipleri	110
Denizlerde Kurulacak Balık Çiftlikleri	2010/11	Sahil Güvenlik Komutanlığı	1
Gemilerden Kaynaklanan Deniz Kirliliği	2011/9	Sahil Güvenlik Komutanlığı Denizcilik Müsteşarlığı İstanbul, Kocaeli, Mersin, Antalya Büyükşehir Belediye Başkanlıkları	6

Gemilerden Kaynaklanan Kirliliğin Denetimi ve Yaptırım Uygulanması konusunda Bakanlıkça yetki devri yapılan kurumlar tarafından 2019 yılında uygulanan idari para cezalarına ilişkin bilgi Çizelge 17'de yer almaktadır.

Çizelge 17 - Gemilerden kaynaklanan kirliliğin denetimi ve yaptırım uygulanması konusunda yetki devri yapılan kuruluşlar tarafından 2019 yılında uygulanan ceza miktarı

CEZAYI KESEN KURUM	2019 TOPLAM UYGULANAN CEZA SAYISI	2019 TOPLAM UYGULANAN CEZA MİKTARI (TL)
Sahil Güvenlik Komutanlığı	175	7.856.652,24
İstanbul Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı	87	5.531.462,00
Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı	11	15.265.477,00
Antalya Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı	11	2.449.982,27
Mersin Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı	20	14.730.119,00
TOPLAM	304	45.833.692,51

Gemilerden Kaynaklanan Kirliliğin Denetimi ve Yaptırım Uygulanması konusunda Bakanlıkça yetki devri yapılan kurumlar tarafından 2006-2019 yılları arasında uygulanan idari para cezalara ilişkin bilgi Ek-15’de yer almaktadır.

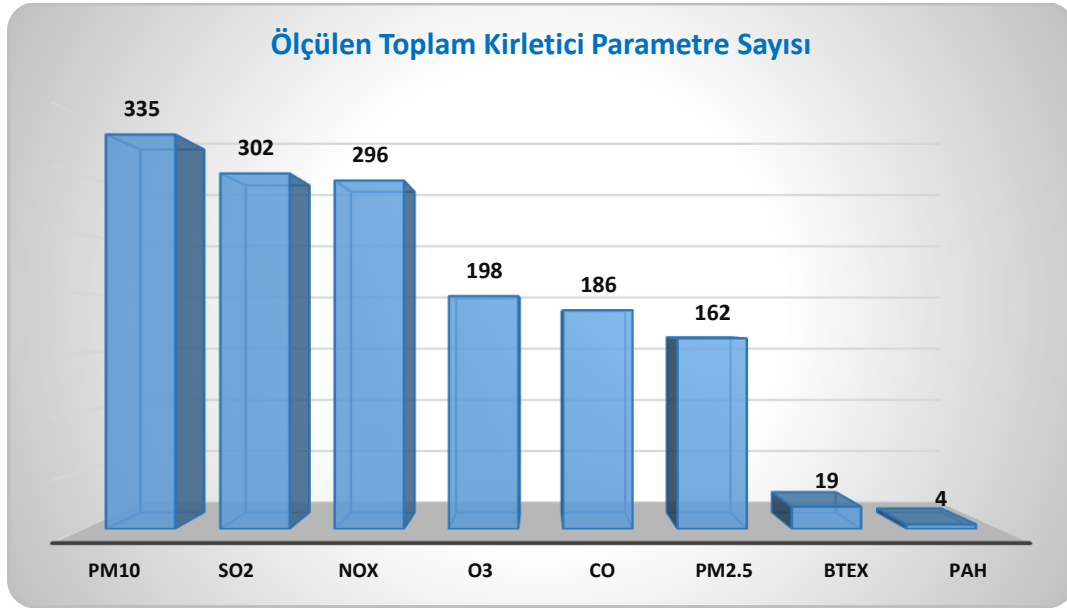
5. ÇEVRESEL İZLEME ÇALIŞMALARI

5.1. Hava Kalitesinin İzlenmesi Çalışmaları

Hava kalitesinin iyileştirilebilmesi amacıyla, tüm gelişmiş ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de çeşitli yasal düzenlemeler yürürlüktedir. Bunların bir kısmı sanayi, ısınma, trafik gibi kirleticilerden kaynaklı hava kirliliğinin kontrolüne yönelik, bir kısmı da soluduğumuz havanın kalitesine ilişkindir. Kirliliğin kontrolüne ilişkin düzenlemelerle hedeflenen, hava kirliliğinin insan sağlığı ve çevre üzerindeki zararlı etkilerini önlemek veya azaltmak için belirlenmiş hava kalitesi hedeflerini sağlamaktır.

Sınır değerlerin üzerinde konsantrasyona sahip olan kirleticilerin, insanlar ve çevre üzerinde olumsuz etkileri vardır. Bu kirleticilerden insanların olumsuz yönde etkilenmemesi için en kısa sürede kirlilik seviyesinin bilinerek eyleme geçilmesi gereklidir. Bu da ancak hava kirliliğini ölçen otomatik cihazlarla, sürekli olarak hava kalitesinin izlenmesi ile mümkündür.

Türkiye’de Ulusal Hava Kalitesi İzleme Ağı çalışmaları 2005 yılında başlamıştır. 2005 yılında SO₂ ve PM₁₀ parametreleri ülkemizin çeşitli illerinde 35 Hava Kalitesi İzleme İstasyonu ile izlenmekte iken ilerleyen yıllarda istasyon yer ve durumuna binaen SO₂ ve PM₁₀ parametreleri yanında CO, NO_x ve O₃ parametreleri de izlenmeye başlanmıştır (Grafik 16). Ulusal Hava Kalitesi İzleme Ağı bugün itibarıyla 350 Hava Kalitesi İzleme İstasyonuna ulaşmıştır (Grafik 17).

Grafik 16 - Ölçülen Toplam Kirleticiler Parametre Sayısı

6 Haziran 2008 tarihli ve 26898 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği (HKDYY) ile Avrupa Birliği’nin hava kalitesi alanındaki mevzuatının, Türkiye hava kalitesi mevzuatına uyumlaştırılması hedeflenmiştir. Partikül madde ve kükürt dioksit parametreleri için AB sınır değerleri 2019 yılından itibaren ülkemizde de uygulanmaya başlamıştır.

10/07/2015 tarih ve 29412 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Bakanlar Kurulu’nun 15/06/2015 tarih ve 2015/7754 sayılı Kararı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’na bağlı Temiz Hava Müdürlükleri kurulmuştur. Çizelge 18’de verilen temiz hava merkezleri 30 Temmuz 2015 tarih ve 10271 sayılı

Bakanlık Olur'u ile Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü'ne bağlı olarak çalışmalarını sürdürmektedir.

Grafik 17 - Yıllar İtibariyle Toplam Hava Kalitesi İzleme İstasyon Sayıları

Çizelge 18 - Temiz Hava Merkezleri ve bağlı iller

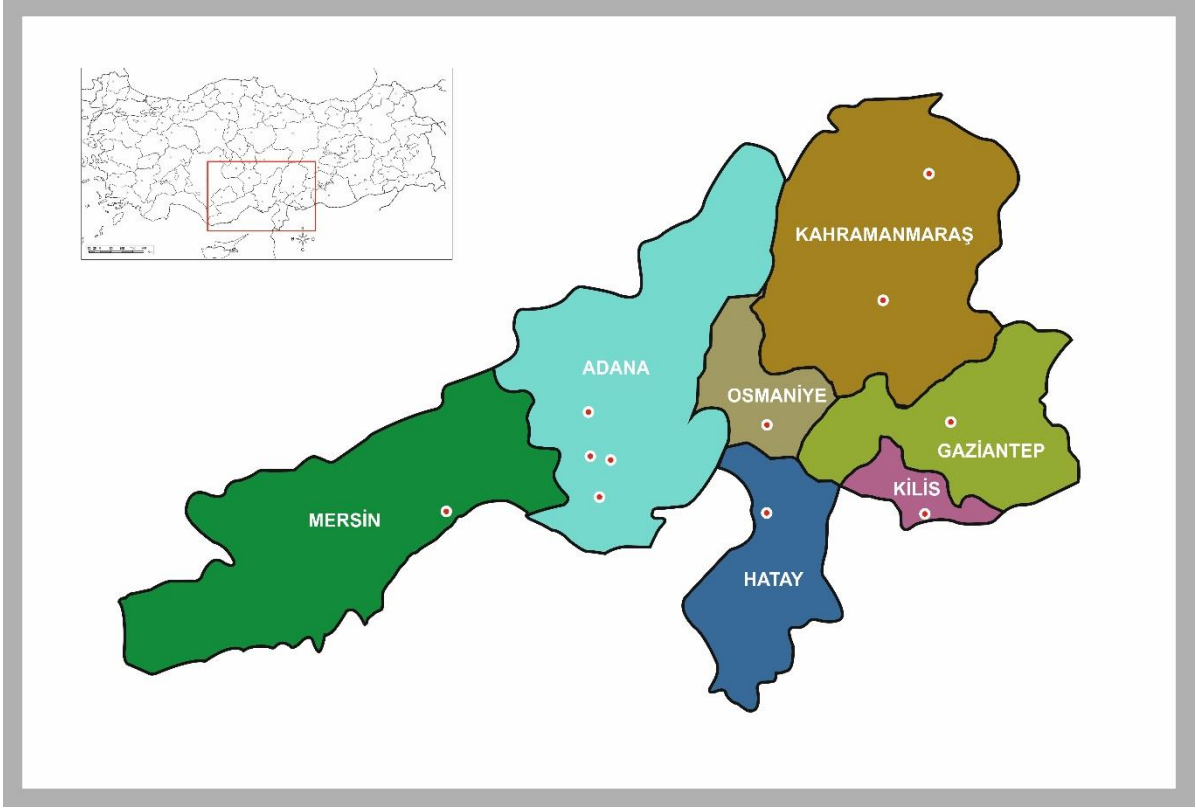
Temiz Hava Merkezi	Merkez	Bağlı iller
Marmara	İstanbul	İstanbul, Bursa, Kocaeli, Sakarya, Çanakkale, Balıkesir, Yalova, Bilecik, Tekirdağ, Edirne, Kırklareli
Ege	İzmir	İzmir, Manisa, Uşak, Denizli, Aydın, Muğla
Güney İç Anadolu	Konya	Konya, Isparta, Burdur, Antalya, Karaman, Niğde, Aksaray, Afyonkarahisar, Nevşehir, Kayseri
Kuzey İç Anadolu	Ankara	Ankara, Kütahya, Eskişehir, Kırşehir, Kırıkkale, Yozgat, Çankırı, Kastamonu, Karabük, Bartın, Zonguldak, Düzce, Bolu
Akdeniz	Adana	Adana, Mersin, Kahramanmaraş, Kilis, Gaziantep, Hatay, Osmaniye
Orta Karadeniz	Samsun	Samsun, Sinop, Amasya, Çorum, Tokat, Sivas, Ordu, Giresun
Güneydoğu Anadolu	Diyarbakır	Diyarbakır, Urfa, Mardin, Şırnak, Hakkari, Siirt, Van, Bitlis, Batman, Muş, Bingöl, Tunceli, Elazığ, Malatya, Adıyaman
Doğu Anadolu	Erzurum	Erzurum, Ağrı, Iğdır, Kars, Ardahan, Artvin, Rize, Trabzon, Gümüşhane, Erzincan, Bayburt

Türkiye’de hava kalitesi şu anda 350 istasyonda 7/24 izlenmektedir. Kamuoyunun hava kalitesi ile ilgili bilgiye ulaşımını kolaylaştırmak amacıyla izleme sonuçlarını www.havaizleme.gov.tr web adresinde yayımlamaktadır. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından; kamuoyunun konuyu daha iyi anlayabilmesi için, ulusal hava kalitesi indeksi (İyi, Orta, Hassas, Sağlıksız, Kötü, Tehlikeli şekilde şeklinde ifade edilerek) oluşturulmuştur.

Ayrıca, Ulusal Hava Kalitesi İzleme Ağı ile halkın çevresel veriye erişim hakkını gözetmekte ve karar vericiler ile yetkili otoritelere en doğru, güvenilir ve temsiliyeti yüksek hava kalitesi verisini sağlama amacıyla çalışmalar sürdürülmektedir.

5.1.1. Akdeniz Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü

Akdeniz Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü 15.09.2017 tarihinden itibaren Adana merkezli olarak toplam 7 ilde faaliyet göstermek amacıyla Sinanpaşa Mahallesi Kozan Caddesi No:100 Yüreğir/Adana adresinde faaliyetlerini yürütmektedir.

Harita 1 - Akdeniz Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü'nün görev alanına giren iller

Akdeniz Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü (ATHMM), Akdeniz Bölgesindeki 5 ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde 2 il olmak üzere toplam 7 ilde faaliyetini yürütmektedir. Bu iller Adana, Osmaniye, Mersin, Hatay, Kahramanmaraş, Gaziantep ve Kilis'tir. Adana İlinde 4, Mersin İlinde 1, Osmaniye İlinde 1, Hatay İlinde 2, Kahramanmaraş İlinde 2, Gaziantep İlinde 6 ve Kilis İlinde 1 İstasyon olmak üzere toplam 17 istasyon hali hazırda kurulu vaziyettedir. Bu Hava Kalitesi Ölçüm İstasyonlarından 12'sinden elde edilen veriler saatlik ortalamalarla herhangi bir müdahale olmaksızın ham veri olarak ulusal veri ağına online olarak aktarılmaktadır. Ancak izleme istasyonlarında bulunan yazılımın millileştirilmesi projesi nedeniyle 2018 yılı içerisinde Gaziantep İlinde kurulan 5 Adet yeni Hava Kalitesi İzleme İstasyonundan yazılım olmaması nedeniyle online veri aktarımı yapılamamaktadır.

Bölge genelindeki Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının dağılımı; 13 adet kentsel (ısınma) , 1 adet endüstri (sanayi), 2 adet kırsal (arka plan) ve 1 adette trafik olarak 4 ayrı kategoride kurulmuştur. İstasyon kategorilerine göre ölçülen parametrelerde farklılık olmakla birlikte, istasyonlarda Kükürtdioksit, Partikül Madde (PM₁₀ ve PM_{2,5}), Azotoksitler, Ozon ve Karbonmonoksit, parametreleri ölçülmektedir. İstasyonlarda uluslararası standartlara uygun otomatik cihazlar ile ölçüm yapılmakta olup elde edilen veriler bilimsel çalışmalar için en büyük kaynak teşkil etmektedir.

ATHMM tarafından 2019 yılında yapılan ihale kapsamında 15 adet yeni istasyon kurulumu ile 4 adet mevcut istasyonun yenilenmesi işi ihale edilmiştir. 2020 yılı içerisinde işin bitirilmesi hedeflenmekte olup, bu süreç sonunda Müdürlüğe bağlı toplam istasyon sayısı adedi 32 olacaktır.

ATHMM, kendine bağlı bulunan iller için emisyon envanteri oluşturarak yerel ölçekte veri analizleri yapmakta, “Temiz Hava Eylem Planlarının” geliştirilmesi hususunda yetkili yerel makamlara destek vermekte, Bölgesel Hava Kalitesi İzleme ağından elde edilen hava kalitesi ölçüm verilerinin validasyonlarını, analiz ve değerlendirmelerini yaparak politika oluşturulması aşamasında karar vericilere destek sunmakta, hava kalitesi limit değerlerinin aşılması durumunda gerekli tedbirlerin alınması için yetkili kurumları bilgilendirmektedir.

2019 yılı içerisinde ATHMM sorumluluk sahasında bulunan 17 adet HKİİ’ nin (Hava Kalitesi İzleme İstasyonu) ayda en az 2 denetim olmak koşulu ile toplam 467 defa teknik personel tarafından bakım ve kalibrasyon işlemleri yapılmıştır.

Çizelge 19 - Akdeniz Temiz Hava Merkezine bağlı iller ve istasyon yerleri

İSTASYON YER BİLGİLERİ					ÖLÇÜLEN PARAMETRELER						
SIRA NO:	İL	YER	TİP	ÖLÇÜME BAŞLAMA TARİHİ	PM ₁₀	PM _{2,5}	SO ₂	NO ₂	O ₃	CO	Meteor. Sensör
1	ADANA	Çatalan	Arka Plan	16.12.2008	X	-	X	X	X	-	X
2	ADANA	Meteoroloji	Isınma	16.12.2008	X	-	X	X	X	-	-
3	ADANA	Doğankent	Arka Plan	16.12.2008	X	-	X	X	X	-	-
4	ADANA	Valilik	Isınma	16.12.2008	X	-	X	X	X	X	X
5	HATAY	Antakya	Isınma	01.12.2006	X	-	X	-	-	-	X
6	HATAY	İskenderun	Sanayi	04.01.2011	X	-	X	X	X	X	X
7	KAHRAMANMARAŞ	Merkez	Isınma	24.02.2005	X	-	X	-	-	-	-
8	KAHRAMANMARAŞ	Elbistan	Isınma	05.12.2007	X	-	X	-	-	-	X
9	KİLİS	Merkez	Isınma	27.11.2006	X	-	X	-	-	-	X
10	OSMANİYE	Merkez	Isınma	30.11.2006	X	-	X	-	-	-	X
11	MERSİN	Mersin	Isınma	26.02.2007	X	-	X	-	-	-	X
12	GAZİANTEP	Meteoroloji	Isınma	07.06.2005	X	-	X	-	-	-	-
13	GAZİANTEP	Sankopark	Trafik	01.05.2018	X	X	X	X	X	X	-
14	GAZİANTEP	Atapark	Sanayi	01.05.2018	X	X	X	X	X	X	X
15	GAZİANTEP	Beydilli	Isınma	01.05.2018	X	X	X	X	X	X	X
16	GAZİANTEP	Gaski D6	Isınma	01.05.2018	X	X	X	X	X	X	X
17	GAZİANTEP	Nizip	Isınma	01.05.2018	X	X	X	X	X	X	X

Hava kalitesi ölçüm istasyonları; ısınma, trafik, sanayi ve kırsal olarak 4 ayrı kategoride kurulmuştur. Kategorilere göre ölçülen parametrelerde farklılık arz etmekte olup, Kükürtdioksit, Partikül Madde (PM₁₀ ve PM_{2,5}), Azotoksitler, Ozon, Karbonmonoksit, Partikül Madde Örneklemeleri, Meteorolojik Parametreler ölçülmektedir. Hava kalitesi ölçüm istasyonunda uluslararası standartlara uygun olarak otomatik cihazlar ile ölçüm yapılmakta olup elde edilen veriler bilimsel çalışmalar için en büyük kaynak teşkil etmektedir.

5.1.2. Doğu Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü

Erzurum’da kurulan ve Ağrı, Ardahan, Artvin, Bayburt, Erzurum, Erzincan, Gümüşhane, Iğdır, Kars, Rize, Trabzon illerini kapsayan Doğu Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü 14.10.2016 tarihinde faaliyete başlamıştır. Doğu Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü’ne bağlı 11 ilde toplam 27 adet hava kalitesi ölçüm istasyonu kurularak işletmeye alınmış olup veri elde edilmeye başlanılmıştır.

İstasyonlardan elde edilen veriler saatlik ortalamalar olarak herhangi bir müdahale olmaksızın ham veri olarak www.havaizleme.gov.tr web sayfasında kamuoyunun bilgisine sunulmaktadır.

Harita 2 - Doğu Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü'nün görev alanına giren iller

Doğu Anadolu Temiz Hava Müdürlüğü sorumluluk bölgesindeki illerde bulunan hava kalitesi izleme istasyonlarına ait konum bilgileri ve ölçülen parametreler ile ilgili bilgiler Çizelge 20’de sunulmuştur.

Çizelge 20 - Doğu Anadolu Temiz Hava Merkezine bağlı iller ve istasyon bilgileri

İSTASYON YER BİLGİLERİ					ÖLÇÜLEN PARAMETRELER						
SIRA NO:	İL	İLÇE	TİPİ	ÖLÇÜME BAŞLAMA TARİHİ	PM ₁₀	PM _{2,5}	SO ₂	NO _x	O ₃	CO	Meteor. Sensör
1	AĞRI	Merkez	Isınma	12.04.2005	X	-	X	X	X	-	-
2	AĞRI	Doğubayazı	Isınma	23.02.2016	X	-	X	X	X	X	-
3	AĞRI	Patnos	Isınma	22.02.2016	X	-	X	X	X	X	-
4	ARDAHAN	Merkez	Isınma	10.10.2006	X	-	X	X	X	-	-
5	ARTVİN	Merkez	Isınma	18.12.2006	X	-	X	X	X	-	X
6	ARTVİN	Hopa	Arka Plan	22.01.2016	X	X	-	X	X	-	X
7	BAYBURT	Merkez	Isınma	22.12.2006	X	-	X	X	X	-	X
8	ERZİNCAN	Merkez	Isınma	20.11.2006	X	-	X	X	X	-	X
9	ERZİNCAN	Trafik	Trafik	07.01.2016	X	X	-	X	-	X	-
10	ERZURUM	Merkez	Isınma	13.05.2005	X	-	X	X	X	-	-
11	ERZURUM	Aziziye	Isınma	10.01.2016	X	-	X	X	-	X	-
12	ERZURUM	Taşhan	Trafik	09.01.2016	X	X	-	X	-	X	-
13	ERZURUM	Palandöken	Arka Plan	06.01.2016	X	-	X	X	X	X	X
14	ERZURUM	Pasinler	Arka Plan	12.01.2016	X	-	X	X	X	-	X
15	GÜMÜŞHANE	Merkez	Isınma	04.04.2005	X	-	X	X	X	-	-
16	IĞDIR	Merkez	Isınma	01.10.2006	X	-	X	X	X	-	X
17	IĞDIR	Aralık	Arka Plan	19.01.2016	X	X	X	X	-	-	X
18	KARS	Merkez	Isınma	27.09.2006	X	-	X	X	X	X	-
19	KARS	Trafik	Trafik	19.02.2016	X	X	X	X	-	X	-
20	RİZE	Merkez	Isınma	19.10.2006	X	-	X	X	X	-	X
21	RİZE	Ardeşen	Kırsal	17.01.2016	X	X	-	X	X	-	X
22	TRABZON	Valilik	Isınma	28.03.2006	X	-	X	X	X	-	-
23	TRABZON	Meydan	Isınma	27.01.2006	X	-	X		-	-	-
24	TRABZON	Fatih	Isınma	02.02.2016	X	-	X	X	-	X	-
25	TRABZON	Beşirli	Trafik	29.01.2016	X	X	X	X	-	X	-
26	TRABZON	Akçaabat	Isınma	01.02.2016	X	-	X	X	X	X	X
27	TRABZON	Uzungöl	Arka plan	16.05.2017	X	-	X	X	X	-	X

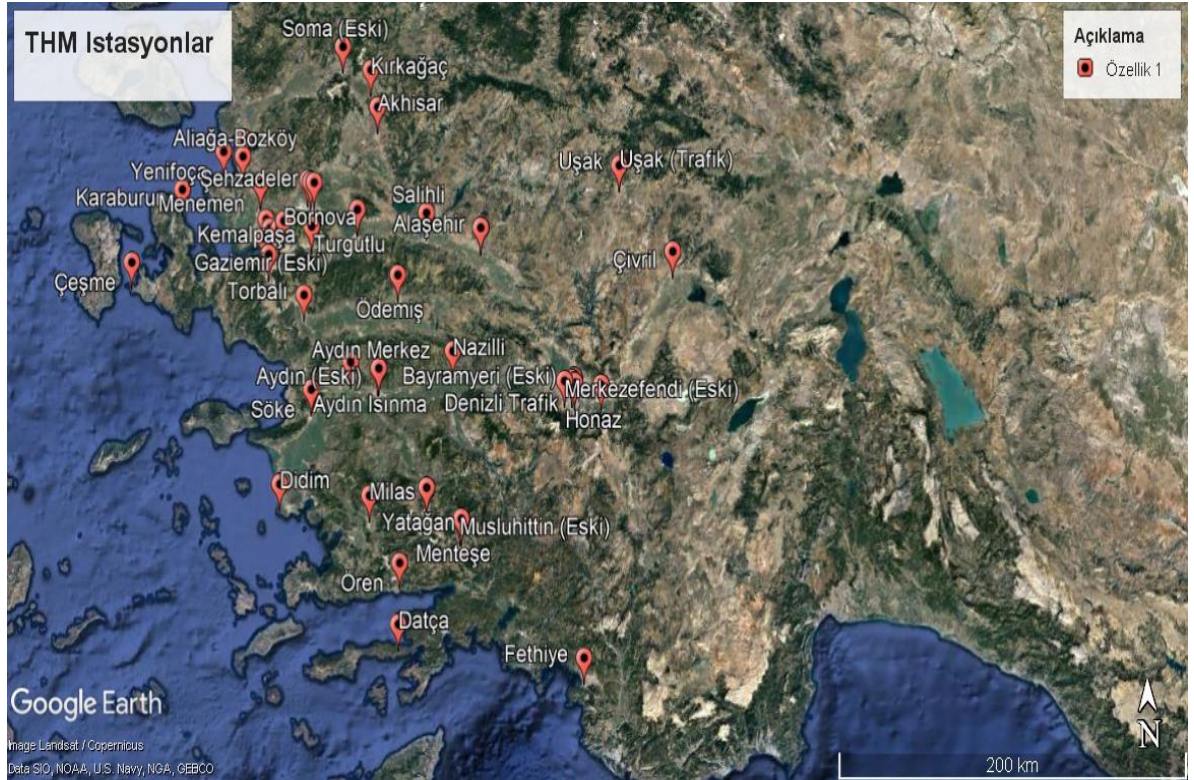
5.1.3. Ege Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından, hava kirliliğinin çevre ve insan sağlığı üzerindeki etkilerini önlemek veya azaltmak, hava kalitesi ile ilgili bilgi toplamak ve uyarı eşikleri aracılığı ile halkın bilgilendirilmesini sağlamak amacıyla, 10.07.2015 tarih ve 29412 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 2015/7754 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Ege Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü (EGETHM) 2017 yılında İzmir’de kurulmuştur.

Müdürlüğün görev alanına giren iller, Ege Bölgesi’ndeki 6 il olup; Bu iller İzmir, Denizli, Manisa, Muğla, Aydın ve Uşak’tır. Ege Bölgesinde 6 ilde toplam 54 (7 tanesi İzmir Büyükşehir Belediyesine ait) adet hava kalitesi ölçüm istasyonu mevcuttur. Ege Bölgesindeki Temiz Hava Merkezinde yapılacak olan çalışmalarla, Ege Bölgesinde hava kalitesi değerlendirme ve yönetim sistemi gerçekleştirilecektir.

Harita 3 - Ege Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü'nün görev alanına giren iller

Harita 4 - Ege Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü'ne bağlı illerdeki istasyonların yerleri

Çizelge 21 – Ege Temiz Hava Merkezine bağlı iller ve istasyon yerleri

İSTASYON YER BİLGİLERİ					ÖLÇÜLEN PARAMETRELER						
No	İL	İLÇE	TİPİ	ÖLÇÜME BAŞLAMA TARİHİ	PM ₁₀	PM _{2.5}	SO ₂	NO _x	CO	O ₃	Met. Sens.
1	AYDIN	AYDIN	ISINMA	2006	X	-	X	-	-	-	-
2	AYDIN	AYDIN-NAZİLLİ	ISINMA	2016	X	-	X	X	X	X	-
3	AYDIN	AYDIN-DİDİM	TAŞINIM	2016	X	X	-	X	-	X	X
4	AYDIN	ADNAN MENDERES	TRAFİK	2016	X	X	-	X	X	-	-
5	AYDIN	EFELER	ISINMA	2016	X	-	X	X	X	X	-
6	AYDIN	GERMENCİK	ARKA PLAN	2016	X	X	-	X	-	X	X
7	AYDIN	SÖKE	ISINMA	2016	X	-	X	X	X	X	-
8	DENİZLİ	BAYRAMYERİ	ISINMA	2006	X	-	X	-	-	-	-
9	DENİZLİ	MERKEZEFENDİ	ISINMA	2006	X	-	X	-	-	-	-
10	DENİZLİ	HONAZ	SANAYİ	2016	X	X	X	X	X	X	X
11	DENİZLİ	ÇİVRİL	ARKA PLAN	2016	X	X	X	X	X	X	-
12	DENİZLİ	SÜMER	ISINMA	2016	X	-	X	X	X	X	-
13	DENİZLİ	MERKEZ	TRAFİK	2016	X	X	-	X	X	-	-
14	MANİSA	MERKEZ	ISINMA	2006	X	-	X	-	-	-	-
15	MANİSA	SOMA	ISINMA	2006	X	-	X	X	X	X	X
16	MANİSA	AKHİSAR	ISINMA	2016	X	-	X	X	X	X	-
17	MANİSA	ALAŞEHİR	ARKA PLAN	2016	X	X	-	X	-	X	X
18	MANİSA	KIRKAĞAÇ	SANAYİ	2016	X	-	X	X	X	X	X
19	MANİSA	SALİHLİ	ISINMA	2016	X	-	X	X	X	X	-
20	MANİSA	ULUPARK	TRAFİK	2016	X	X	-	X	X	-	-
21	MANİSA	TURGUTLU	ISINMA	2016	X	X	X	X	X	X	-
22	MANİSA	YUNUSEMRE	SANAYİ	2016	X	-	-	X	X	X	-
23	İZMİR	GAZİEMİR	ISINMA	2006	X	-	X	-	-	-	X
24	İZMİR	SEFERİHİSAR(EMEP)	ARKA PLAN (EMEP)	2006	-	-	X	X	-	X	X
25	İZMİR	ALIAĞABOZKÖY	SANAYİ	2016	X	-	X	X	X	X	X
26	İZMİR	ALIAĞA	SANAYİ	2016	X	X	X	X	X	X	X
27	İZMİR	BORNOVA	SANAYİ	2016	X	X	X	X	X	X	-

Çizelge 21 - Ege Temiz Hava Merkezine bağlı iller ve istasyon yerleri (devam)

İSTASYON YER BİLGİLERİ					ÖLÇÜLEN PARAMETRELER						
No	İL	İLÇE	TİPİ	ÖLÇÜME BAŞLAMA TARİHİ	PM ₁₀	PM _{2.5}	SO ₂	NO _x	CO	O ₃	Met. Sens.
28	İZMİR	ÇEŞME	ARKA PLAN	2016	X	X	-	X	-	X	-
29	İZMİR	THM BAHÇESİ	ISINMA	2016	X	X	-	X	-	X	-
30	İZMİR	FOÇA	SANAYİ	2016	X	X	-	X	X	X	-
31	İZMİR	KARABAĞLAR	ISINMA	2016	X	-	X	X	X	X	-
32	İZMİR	KARABURUN	ARKA PLAN	2016	X	-	-	X	-	X	-
33	İZMİR	KARŞIYAKA	ARKA PLAN	2016	X	X	-	X	X	-	-
34	İZMİR	KEMALPAŞA	SANAYİ	2016	X	X	X	X	X	X	-
35	İZMİR	KONAK	TRAFİK	2016	X	X	-	X	X	-	-
36	İZMİR	MENEMEN	ISINMA	2016	X	-	X	X	X	X	-
37	İZMİR	ÖDEMİŞ	ISINMA	2016	X	-	X	X	X	X	-
38	İZMİR	TORBALI	ISINMA	2016	X	-	X	X	X	X	-
39	MUĞLA	MUSLİHİTTİN	ISINMA	2006	X	-	X	-	-	-	X
40	MUĞLA	DATÇA	ARKA PLAN	2016	X	X	-	X	-	X	-
41	MUĞLA	FETHİYE	ISINMA	2016	X	-	X	X	X	X	-
42	MUĞLA	MENTEŞE	TRAFİK	2016	X	X	-	X	X	-	-
43	MUĞLA	MİLAS	ISINMA	2016	X	-	X	X	X	X	-
44	MUĞLA	MİLAS ÖREN	SANAYİ	2016	X	X	X	X	X	X	X
45	MUĞLA	YATAĞAN	SANAYİ	2016	X	-	X	X	X	X	-
46	UŞAK	MERKEZ	TRAFİK	2016	X	X	-	X	X	-	-
47	UŞAK	MERKEZ	ISINMA	2016	X	-	X	X	X	X	-

5.1.4. Güneydoğu Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü

Görevli olduğu bölgede hava kalitesini izlemek, yönetim ve kurumsal altyapı oluşumunu sağlamak, Ülkemizde ve diğer bölgelerimizde hava kalitesi alanında yapılacak çalışmalara destek ve katılım sağlamak amacıyla, 10/07/2015 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 2015/7754 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile doğrudan Merkeze bağlı olarak Adıyaman, Batman, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Elazığ, Hakkari, Malatya, Mardin, Muş, Siirt, Şanlıurfa, Şırnak, Tunceli ve Van illerini kapsayan Güneydoğu Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü 2019 yılında Diyarbakır ilinde faaliyetlerine başlamıştır.

Temiz Hava Merkezince yapılacak olan çalışmalarla, Güneydoğu Anadolu Bölgesinde hava kalitesi değerlendirme ve yönetim sistemi gerçekleştirilecektir.

Harita 5 - Güneydoğu Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü'nün görev alanına giren iller

Çizelge 22 - Güneydoğu Anadolu Temiz Hava Merkezine Bağlı İller Ve İstasyon Yerleri

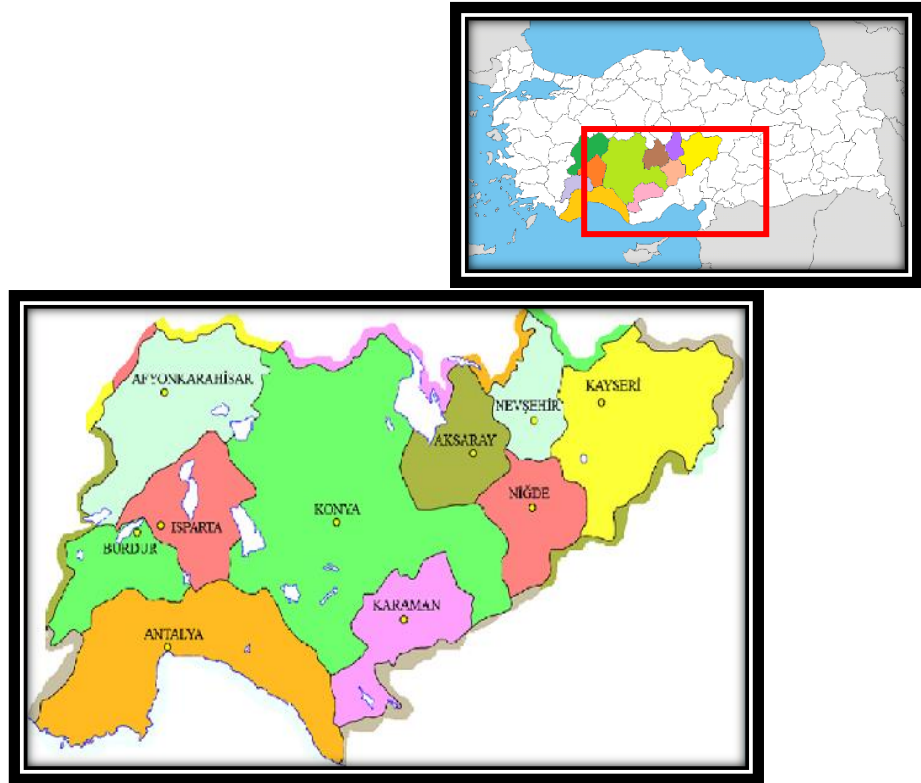
İSTASYON YER BİLGİLERİ					ÖLÇÜLEN PARAMETRELER						
SIRA NO	İL	İLÇE	TİP	ÖLÇÜME BAŞLAMA TARİHİ	PM ₁₀	PM _{2,5}	SO ₂	NO _x	O ₃	CO	Meteor . Sensör
1	Adıyaman	Merkez	Isınma	24.02.2005	X	-	X	-	-	-	-
2	Batman	Merkez	Isınma	17.02.2005	X	-	X	-	-	-	-
3	Bingöl	Merkez	Isınma	24.11.2006	X	-	X	-	-	-	X
4	Bitlis	Merkez	Isınma	8.10.2006	X	-	X	-	-	-	-
5	Diyarbakır	Yenişehir	Isınma	19.02.2005	X	-	X	-	-	-	-
6	Elazığ	Merkez	Isınma	22.02.2005	X	-	X	-	-	-	-
7	Hakkari	Merkez	Isınma	12.10.2006	X	-	X	-	-	-	X
8	Malatya	Battalgazi	Isınma	22.02.2005	X	-	X	-	-	-	-
9	Mardin	Artuklu	Isınma	16.03.2006	X	-	X	-	-	-	-
10	Muş	Merkez	Isınma	26.11.2006	X	-	X	-	-	-	X
11	Siirt	Merkez	Isınma	28.09.2006	X	-	X	-	-	-	X
12	Şanlıurfa	Haliliye	Isınma	27.11.2006	X	-	X	-	-	-	X
13	Şırnak	Merkez	Isınma	11.10.2006	X	-	X	-	-	-	X
14	Tunceli	Merkez	Isınma	23.11.2006	X	-	X	-	-	-	X
15	Van	İpekyolu	Isınma	19.10.2005	X	-	X	-	-	-	-

5.1.5. Güney İç Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü

10 Temmuz 2015 tarih ve 29412 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan 2015/7754 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla Çevre ve Şehircilik Bakanlığının doğrudan merkeze bağlı olarak “Afyonkarahisar, Aksaray, Antalya, Burdur, Isparta, Karaman, Kayseri, Konya, Nevşehir ve Niğde” illerini kapsayan Konya merkezli Güney İç Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü kurulmuştur. 17.10.2016 tarihi itibarıyla faaliyetlerine başlamıştır.

Güney İç Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğüne (GİATHMM) bağlı 10 ilde yaşayan insanların sağlığının korunması, hava kirliliğine yönelik tespitlerin yapılması, ekosisteme risk unsuru oluşturan etmenler ile ilgili çözüm önerilerinin üretilmesi için güncel veri üretmek adına çalışmalar yapılmaktadır. Bu nedenle illerde hava kirliliğine neden olan kaynak tespitine yönelik çalışmaların yapılması, projelerin üretilmesi, alanda yapılan ölçümlere göre laboratuvarlarda analiz yapılması büyük önem arz etmektedir.

Güney İç Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü’nün yapılanma süreci devam etmesi nedeni ile özellikle laboratuvarların aktif hale gelmesi için TR52 bölgesinde bulunan Mevlana Kalkınma Ajansına Teknik Destek projesi sunulmuş, proje kabul görülerek fizibilite çalışması yapılmış, Kalkınma Bakanlığına sunulmak üzere proje teklifi Çevre ve Şehircilik Bakanlığının uygun görüşü ile gönderilmiş ve Eylül ayı içerisinde Kalkınma Bakanlığı uzmanlarına proje savunulmuştur. 2017 yılı içerisinde GİATHMM tarafından hazırlanan teknik destek projesi Mevlana Kalkınma Ajansı tarafından kabul edilmiştir. Bu doğrultuda laboratuvar alt yapısı fizibilite raporu hazırlanarak aynı yıl Kalkınma Bakanlığı'na (Mülga) gönderilen proje teklifi 2018 yılı yatırım programına alınarak proje tamamlanmıştır. Ön işlem laboratuvarı 01.11.2018 tarihinde aktif hale getirilmiştir.

Harita 6 - Güney İç Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğüne bağlı iller

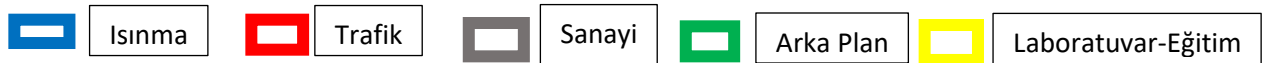
2019 Yılı Yatırım Programı aracılığıyla Müdürlüğe aktarılan 500.000 TL ile 3 adet Otomatik örnekleme cihazı alınmıştır. PM₁₀ ve PM_{2,5} için gravimetrik ölçümler yapılmaktadır.

Güney İç Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü sınırları içerisinde ulusal hava izleme ağına bağlı 16 adet hava kirliliği ölçüm istasyonu bulunmaktadır. Bunlardan 13 adedi Çevre ve Şehircilik Bakanlığına, 3 adedi de Konya Büyükşehir Belediye Başkanlığı'na aittir. Kayseri'de 3, Konya'da 5, diğer illerde birer adet istasyon bulunmaktadır

Fotoğraf 1 - Hava Kirliliği Ölçüm İstasyonu

Güney İç Anadolu THM, Bölgesinde kurulu bulunan 13 istasyon ile yeni kurulumu yapılacak 24 adet Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının tamamının Cumhurbaşkanımız tarafından 3 Ağustos 2018 tarihinde açıklanan "100 Günlük İcraat Programı" içerisinde sahaya kurulumları gerçekleştirilmiştir.

Harita 7 - Güney İç Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü'ne bağlı illerdeki istasyonlar

Güney İç Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü, kendine bağlı bulunan iller için emisyon envanteri oluşturarak yerel ölçekte veri analizleri yapmakta, “Temiz Hava Eylem Planlarının” geliştirilmesi hususunda yetkili yerel makamlara destek vermekte, Bölgesel Hava Kalitesi İzleme ağından elde edilen hava kalitesi ölçüm verilerinin validasyonlarını, analiz ve değerlendirmelerini yaparak hava kalitesi limit değerlerinin aşılması durumunda gerekli tedbirlerin alınması için yetkili kurumları bilgilendirmektedir.

Çizelge 23 - Güney İç Anadolu Temiz Hava Merkezine Bağlı İller Ve İstasyon Yerleri

İSTASYON YER BİLGİLERİ					ÖLÇÜLEN PARAMETRELER						
SIRA NO	İL	İLÇE	TİPİ	ÖLÇÜME BAŞLAMA TARİHİ	PM ₁₀	PM _{2,5}	SO ₂	NO _x	O ₃	CO	Meteor. Sensör
1	Afyonkarahisar	Merkez	Isınma	24.01.2019	x	x	x	x	-	x	-
2	Afyonkarahisar	Merkez	Isınma	04.03.2005	x	-	x	x	x	-	x
3	Afyonkarahisar	Sandıklı	Isınma	07.02.2019	X	-	X	X	-	-	-
4	Aksaray	Merkez	Isınma	27.02.2007	X	X	X	X	X	X	x
5	Antalya	Merkez	Trafik	01.11.2019	X	X	-	X	X	X	-
6	Antalya	Kepez	Isınma	01.02.2007	X	X	X	X	X	X	-
7	Antalya	Muratpaşa	Isınma	01.11.2019	X	-	X	X	-	-	-
8	Antalya	Kumluca	Sanayi	01.11.2019	X	X	X	X	X	X	x
9	Antalya	Serik	Isınma	31.10.2019	X	-	X	X	-	X	-
10	Antalya	Manavgat	Isınma	31.10.2019	X	-	X	X	X	-	-
11	Antalya	Alanya	Isınma	11.10.2019	X	X	X	X	-	-	-
12	Antalya	Gazipaşa	Arka Plan	03.12.2019	X	X	X	X	X	-	x
13	Burdur	Merkez	Isınma	12.02.2007	X	X	X	X	X	X	x
14	Burdur	Bucak	Isınma	07.02.2019	X	-	X	X	-	-	-
15	Isparta	Merkez	Isınma	06.06.2006	X	-	X	-	-	-	-
16	Isparta	Merkez	Isınma	08.02.2019	X	X	X	X	X	X	-
17	Karaman	Merkez	Isınma	06.06.2006	X	X	X	X	X	X	x
18	Karaman	Ermenek	Isınma	-	X	-	X	X	-	-	-
19	Kayseri	Merkez	Trafik	03.04.2007	X	X	-	X	X	X	-
20	Kayseri	Hürriyet	Isınma	04.04.2007	X	X	X	X	-	X	-
21	Kayseri	Melikgazi	Isınma	01.10.2019	X	X	X	X	-	X	-
22	Kayseri	Kocasinan	Isınma	01.10.2019	X	-	X	X	-	X	-
23	Kayseri	Talas	Isınma	01.10.2019	X	-	X	X	X	-	-
24	Kayseri	OSB	Sanayi	13.03.2007	X	X	X	X	X	X	X
25	Konya	Merkez	Trafik	12.02.2019	X	X	-	X	X	X	-
26	Konya	Meram	Isınma	03.03.2005	X	-	X	X	-	X	-
27	Konya	Karatay	Isınma	22.01.2019	X	X	X	X	X	X	-
28	Konya	Karatay	Sanayi	27.09.2007	X	X	X	X	X	X	x
29	Konya	Selçuklu	Isınma	01.02.2019	X	-	X	X	X	-	-
30	Konya	Selçuklu	Laboratuvar	22.01.2019	X	X	X	X	X	X	X
31	Konya	Akşehir	Isınma	06.02.2019	X	-	X	X	-	-	-
32	Konya	Ereğli	Isınma	12.09.2019	X	-	X	X	-	-	-
33	Konya	Sarayönü	Arka Plan	25.01.2019	X	X	-	X	X	X	X
34	Nevşehir	Merkez	Isınma	04.03.2007	X	X	X	X	X	X	-
35	Nevşehir	Avanos	Isınma	-	X	-	X	X	-	-	-
36	Niğde	Merkez	Isınma	28.11.2006	X	X	X	X	X	X	-
37	Niğde	Bor	Isınma	-	X	-	X	X	-	-	-

5.1.6. Kuzey İç Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü

Ankara, Bartın, Bolu, Çankırı, Düzce, Eskişehir, Karabük, Kastamonu, Kırşehir, Kırıkkale, Kütahya, Yozgat, Zonguldak illerini kapsayan Kuzey İç Anadolu Temiz Hava Merkez Müdürlüğü; 10/07/2015 tarih ve 29412 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Bakanlar Kurulu’nun 15/06/2015 tarih ve 2015/7754 sayılı Kararı gereği kurulmuş ve 17/10/2016 tarihinde faaliyetlerine başlamıştır.

Harita 8 – Kuzey İç Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü’nün görev alanına giren iller

2005 yılı itibari ile online hava kalitesi izleme sürecine başlanan ülkemizde her bir il bazında kurulu olan istasyon sayısı günümüzde Yönetmelik esasları dikkate alınarak artırılmıştır. Kuzey İç Anadolu Temiz Hava Merkezine bağlı 13 ilde toplam 50 adet hava kalitesi ölçüm istasyonu kurularak işletmeye alınmıştır.

Çizelge 24 – Kuzey İç Anadolu Temiz Hava Merkezine bağlı iller ve istasyon yerleri

İSTASYON YER BİLGİLERİ					ÖLÇÜLEN PARAMETRELER						
SIRA NO	İL	İLÇE	TİPİ	ÖLÇÜME BAŞLAMA TARİHİ	PM ₁₀	PM _{2,5}	SO ₂	NO ₂	O ₃	CO	Meteorolojik Sensör
1	ANKARA	Bahçelievler	Isınma	01.01.2018	X	X	X	X	-	X	-
2	ANKARA	Siteler	Isınma	01.01.2018	X	X	X	X	X	X	-
3	ANKARA	Demetevler	Isınma	01.01.2018	X	X	X	X	-	-	-
4	ANKARA	Çankaya	Isınma	01.01.2018	X	X	X	X	X	X	X
5	ANKARA	Keçiören-Sanatoryum	Isınma	01.01.2018	X	X	X	X	X	-	-
6	ANKARA	Sıhhiye	Trafik	01.01.2018	X	X	X	X	X	X	-

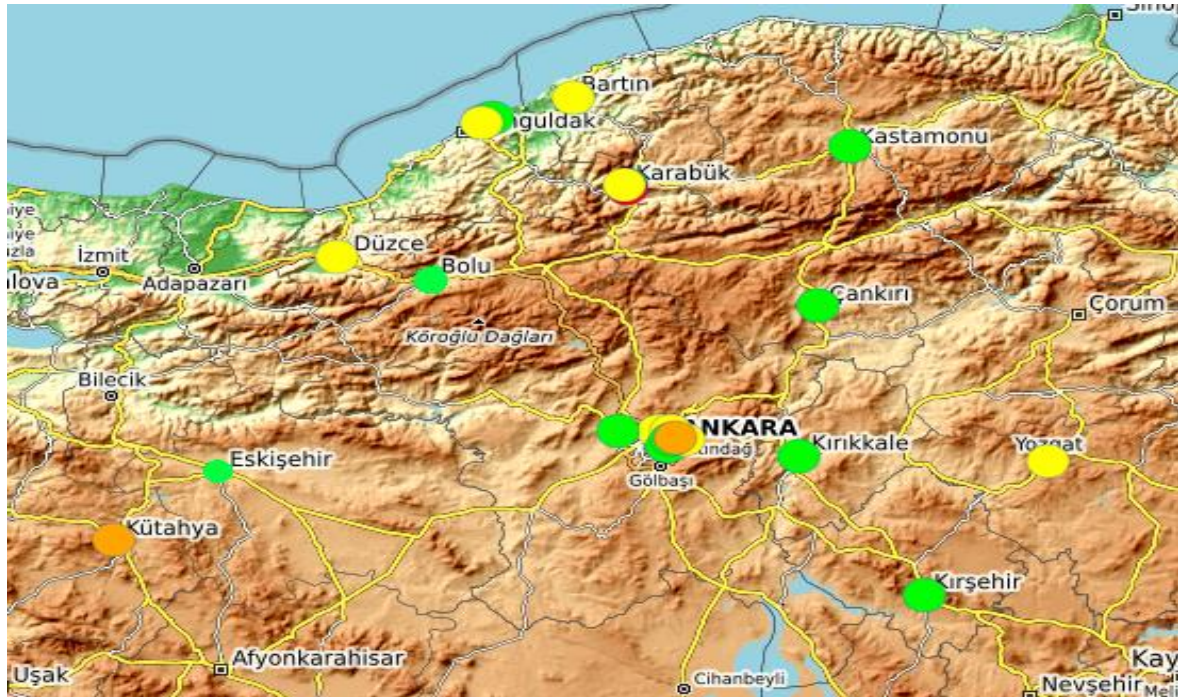
Çizelge 24 - Kuzey İç Anadolu Temiz Hava Merkezine bağlı iller ve istasyon yerleri (devam)

İSTASYON YER BİLGİLERİ					ÖLÇÜLEN PARAMETRELER						
SIRA NO	İL	İLÇE	TİPİ	ÖLÇÜME BAŞLAMA TARİHİ	PM ₁₀	PM _{2,5}	SO ₂	NO ₂	O ₃	CO	Meteorolojik Sensör
7	ANKARA	Sincan	Isınma	01.01.2018	X	X	X	X	-	-	-
8	ANKARA	Çubuk	Arka Plan (EMEP)	01.01.2018	-	-	X	X	X	-	-
9	ANKARA	Kayaş	Isınma	01.01.2018	X	-	X	-	-	-	X
10	ANKARA	Etlik	Isınma	01.01.2018	X	X	X	X	X	X	-
11	ANKARA	Ostim	Isınma	01.01.2018	X	X	X	X	X	X	-
12	ANKARA	Batıkent	Isınma	01.01.2018	X	X	X	X	X	X	-
13	ANKARA	Etimesgut	Isınma	01.01.2018	X	X	X	X	X	X	-
14	ANKARA	Töreken	Sanayi	01.01.2018	X	X	X	X	X	X	-
15	ANKARA	Ümitköy	Isınma	01.01.2018	X	X	X	X	X	X	-
16	ANKARA	Ulus Trafik	Trafik	01.01.2018	X	X	X	X	X	X	-
17	ANKARA	Polatlı*	Isınma	01.01.2018	X	X	X	X	X	X	-
18	ANKARA	Mamak*	Isınma	01.01.2018	X	X	X	X	X	X	-
19	BARTIN	Bartın Merkez	Isınma	01.01.2018	X	X	X	X	X	X	-
20	BOLU	Abant	Arka Plan	01.01.2018	X	X	X	X	X	X	X
21	BOLU	Kızılay Parkı	Trafik	01.01.2018	X	X	X	X	X	X	-
22	BOLU	Karaçayır Parkı	Isınma	01.01.2018	X	X	X	X	X	X	-
23	ÇANKIRI	Merkez	Isınma	01.01.2018	X	X	X	X	X	X	-
24	DÜZCE	Fidanlık	Isınma	01.01.2018	X	X	X	X	-	X	-
25	DÜZCE	Kalıcı Konutlar	Isınma	01.01.2018	X	-	X	X	X	-	-
26	DÜZCE	Belediye	Trafik	01.01.2018	X	X	X	X	X	X	-
27	ESKİŞEHİR	Vişnepark	Isınma	01.01.2018	X	X	X	X	X	X	-
28	ESKİŞEHİR	Cumhuriyet Bulv.	Trafik	01.01.2018	X	X	X	X	X	X	-
29	ESKİŞEHİR	Odunpazarı	Isınma	01.01.2018	X	X	X	X	-	X	-
30	ESKİŞEHİR	Metin Sönmez	Sanayi	01.01.2018	X	X	X	X	-	X	-
31	ESKİŞEHİR	Tepebaşı	Isınma	01.01.2018	X	-	X	-	-	-	-
32	KARABÜK	75. Yıl Parkı	Isınma	01.01.2018	X	X	X	X	-	X	-
33	KARABÜK	Safranbolu	Isınma	01.01.2018	X	X	X	X	-	X	-
34	KARABÜK	Tören Alanı	Sanayi	01.01.2018	X	X	X	X	-	X	-
35	KASTAMONU	Kastamonu Merkez	Isınma	01.01.2018	X	X	X	X	X	X	-
36	KASTAMONU	İnebolu	Arka Plan	01.01.2018	X	X	X	X	X	X	-
37	KIRIKKALE	Bulvar Park	Trafik	01.01.2018	X	X	X	X	X	X	-
38	KIRIKKALE	Merkez	Isınma	01.01.2018	X	X	X	X	X	X	-
39	KIRŞEHİR	Merkez	Isınma	01.01.2018	X	X	X	X	X	X	-
40	KÜTAHYA	Kentpark	Isınma	01.01.2018	X	X	X	X	X	X	-
41	KÜTAHYA	Atatürk Bulv.	Trafik	01.01.2018	X	-	X	X	X	X	-
42	KÜTAHYA	Tavşanlı	Sanayi	01.01.2018	X	X	-	X	X	-	X
43	KÜTAHYA	Haymeana Cad.	Isınma	01.01.2018	X	-	X	X	X	X	-
44	YOZGAT	Sorgun	Isınma	01.01.2018	X	X	X	X	X	X	-

Çizelge 24 - Kuzey İç Anadolu Temiz Hava Merkezine bağlı iller ve istasyon yerleri (devam)

İSTASYON YER BİLGİLERİ					ÖLÇÜLEN PARAMETRELER						
SIRA NO	İL	İLÇE	TİPİ	ÖLÇÜME BAŞLAMA TARİHİ	PM ₁₀	PM _{2,5}	SO ₂	NO ₂	O ₃	CO	Meteorolojik Sensör
45	YOZGAT	Yozgat Merkez	Isınma	01.01.2018	X	X	X	X	-	X	-
46	ZONGULDAK	Kozlu	Isınma	01.01.2018	X	X	X	X	X	X	-
47	ZONGULDAK	Kilimli	Isınma	01.01.2018	X	X	X	X	-	X	-
48	ZONGULDAK	Çaycuma	Arka Plan	01.01.2018	X	X	X	X	X	X	X
49	ZONGULDAK	Trafik	Trafik	01.01.2018	X	X	X	X	-	X	-
50	ZONGULDAK	Krd. Ereğli	Isınma	01.01.2018	X	-	X	X	X	X	X

Kuzey İç Anadolu Temiz Hava Merkezine bağlı illerde Ankara 18, Kırıkkale 2, Kırşehir 1, Yozgat 2, Eskişehir 5, Kütahya 4, Bolu 3, Düzce 3, Çankırı 1, Bartın 1, Kastamonu 2, Karabük 3 ve Zonguldak 5 olmak üzere toplam 50 adet istasyon faaliyettedir.

Harita 9 – Kuzey İç Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü'ne bağlı illerdeki istasyonların yerleri

5.1.7. Marmara Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından, hava kirliliğinin çevre ve insan sağlığı üzerindeki etkilerini önlemek veya azaltmak, hava kalitesi ile ilgili bilgi toplamak ve uyarı eşikleri aracılığı ile halkın bilgilendirilmesini sağlamak amacıyla, Avrupa Birliği ile Ülkemizin ortak finanse ettiği “Marmara Bölgesinde Hava Kalitesi Alanında Kurumsal Yapılanma Projesi” kapsamındaki Marmara Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü 2008 yılında İstanbul’da kurulmuştur.

Avrupa Birliği'ne uyum süreci kapsamında hava kalitesi verilerinin değerlendirilmesi hususunda 06.06.2008 tarih ve 26898 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren **Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği (HKDYY)** hükümleri uygulanmaktadır. Bu Yönetmelik'te ülkemizin 2014 yılına kadar kademeli olarak kirlilik yükünü azaltması ve AB limit değerlerine tamamen uyum sağlaması hedeflenmektedir. AB direktiflerinde bahsi geçen 13 farklı kirleticisi için limit değerleri ve uygulama aşamalarında uygulama takvimleri belirlenmiştir.

Söz konusu Yönetmelik; hava kalitesini iyileştirmek için temiz hava ve eylem planları gibi gerekli araçları sağlamaktadır. Yönetmelik ayrıca, kirliliğin kontrolü ve hava kalitesi alanlarında izleme, yaptırım ve kurumsal güçlenmeyi amaçlamaktadır.

Harita 10 - Marmara Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü'nün görev alanına giren iller

Marmara Bölgesi'ndeki 11 ilde toplam 62 adet hava kalitesi ölçüm istasyonu ile bölgenin hava kalitesi ölçülmekte ve kaliteli veriler elde edilmektedir. Müdürlüğün görev alanına giren iller, Marmara Bölgesi'ndeki 11 il olup; Bu iller; İstanbul, Edirne, Kırklareli, Tekirdağ, Kocaeli, Sakarya, Bilecik, Yalova, Bursa, Balıkesir, Çanakkale'dir.

AB Hava Kalitesi Direktiflerinin mevzuatımıza aktarılması amacıyla hazırlanan Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği'nin uygulanması için Marmara Bölgesi'nde hava kalitesi alanında izleme, yönetim ve kurumsal altyapının oluşturulması ve diğer bölgeler için de, hava kalitesi alanında yapılacak çalışmalara model teşkil etmektedir.

Söz konusu 62 adet hava kalitesi ölçüm istasyonundan elde edilen örnekler, analitik laboratuvarla uluslararası normlar doğrultusunda; ağır metaller (Pb, Cd, Ni ve As), PAHs (Poliaromatik hidrokarbonlar), BTEX (Benzen, Toluen, Etilbenzen ve Xsilen) analizleri yapılmaktadır.

Çizelge 25 – Marmara Temiz Hava Merkezine bağlı iller ve istasyon yerleri

İSTASYON YER BİLGİLERİ					ÖLÇÜLEN PARAMETRELER						
SIR A NO:	İL	İLÇE	TİPİ	ÖLÇÜME BAŞLAMA TARİHİ	PM ₁₀	PM _{2,5}	SO ₂	NO _x	O ₃	CO	Meteor. Sensör
1	Balıkesir	Bandırma	Isınma	01.03.2013	X	-	X	X	X	-	X
2	Balıkesir	Erdek	Arka Plan	01.03.2013	X	-	X	X	X	-	X
3	Balıkesir	Balıkesir (Uhkia)	Isınma	01.03.2005	X	X	X	X	X	-	-
4	Balıkesir	Merkez	Trafik	01.01.2018	X	-	-	X	-	X	-
5	Balıkesir	Edremit	Isınma	01.01.2018	X	-	X	X	X	-	X
6	Bilecik	Bozüyük	Isınma	01.03.2013	X	X	X	X	X	-	X
7	Bilecik	Bilecik (Uhkia)	Isınma	13.05.2005	X	X	X	X	X	-	X
8	Bursa	Kültürpark	Isınma	01.03.2013	-	X	X	X	X	-	X
9	Bursa	Beyazıt Cad.	Trafik	01.03.2013	X	-	X	X	-	X	-
10	Bursa	Uludağ Üniv.	Isınma	01.03.2013	-	X	X	X	X	-	X
11	Bursa	Kestel	Sanayi	01.03.2013	X	-	X	X	X	-	X
12	Bursa	İnegöl	Sanayi	01.03.2013	X	-	X	X		-	X
13	Bursa	Bursa (Uhkia)	Isınma	01.03.2005	X	X	X	-	X	-	X
14	Çanakkale	Lapseki	Arka Plan	01.03.2013	-	X	X	X	X	-	X
15	Çanakkale	Çan	Isınma	01.03.2013	X	-	X	X	X	-	X
16	Çanakkale	Çanakkale (Uhkia)	Isınma	01.03.2005	X	X	X	X	X	-	-
17	Çanakkale	Biga	Isınma	01.01.2018	X	-	X	X		X	X
18	Edirne	Karaağaç	Arka Plan	01.03.2013	-	X	X	X	X	-	X
19	Edirne	Keşan	Isınma	01.03.2013	X	X	X	X	X	-	X
20	Edirne	Edirne (Uhkia)	Isınma	01.03.2005	X	X	X	X	X	-	-
21	İstanbul	Mthm	Eğitim	01.03.2013	X	X	X	X	X	X	-
22	İstanbul	Şile	Arka Plan	01.03.2013	X	-	X	X	X	-	X
23	İstanbul	Silivri	Isınma	01.03.2013	X	X	X	X	X	-	X
24	İstanbul	Sultangazi	Isınma	01.03.2013	X	X	X	X	X	-	X
25	İstanbul	Kağıthane	Isınma	01.03.2013		X	X	X	X	-	X
26	İstanbul	Sultanbeyli	Isınma	01.03.2013	X	-	X	X	X	-	X
27	İstanbul	Esenyurt	Isınma	01.03.2013	X	-	X	X	X	-	X
28	İstanbul	Başakşehir	Sanayi	01.03.2013	X	-	X	X	X	X	X
29	İstanbul	Ümraniye	Trafik	01.03.2013	X	X	X	X	-	X	-
30	İstanbul	Mecidiyeköy	Trafik	01.03.2013	X	-	-	X	-	X	-
31	İstanbul	Şirinevler	Trafik	01.03.2013	X	-	X	X	-	X	-
32	İstanbul	Üsküdar	Trafik	01.03.2013	X	-	-	X	-	X	-
33	İstanbul	Kandilli	Gemi Trafiği	01.03.2013	X	-	X	X	-	X	X
34	Kırklareli	Limanköy	Arka Plan	01.03.2013	X	-	X	X	X	-	X
35	Kırklareli	Lüleburgaz	Sanayi	01.03.2013	X	-	X	X	-	-	X
36	Kırklareli	Kırklareli (Uhkia)	Isınma	01.03.2005	X	X	X	X	X	-	X
39	Kocaeli	Körfez	Sanayi	01.03.2013	X	X	X	X	X	-	X

Çizelge 25 - Marmara Temiz Hava Merkezine bağlı iller ve istasyon yerleri (devam)

İSTASYON YER BİLGİLERİ					ÖLÇÜLEN PARAMETRELER						
SIR A NO	İL	İLÇE	TİPİ	ÖLÇÜME BAŞLAMA TARİHİ	PM ₁₀	PM _{2,5}	SO ₂	NO ₂	O ₃	CO	Meteorol ojik Sensör
37	Kırklareli	Vize	Arka Plan (EMEP)	25.09.2014		-	X	X	X	-	X
38	Kocaeli	İzmit	Trafik	01.03.2013	X	-	-	X	-	X	-
40	Kocaeli	Alikahya	Isınma	01.03.2013	X	-	X	X		-	X
41	Kocaeli	Gölcük	Isınma	01.03.2013	X	X	X	X	X	-	X
42	Kocaeli	Yeniköy	Isınma	01.03.2013	X	-	X	X	X	-	X
43	Kocaeli	Kandıra	Arka Plan	01.03.2013	X	X	X	X	X	-	X
44	Kocaeli	Kocaeli (Uhkia)	Isınma	01.03.2005	X	X	X	X	X	-	X
45	Kocaeli	Gebze	Isınma	01.01.2018	X	-	X	X	X	-	X
46	Kocaeli	Gebze OSB	Sanayi	01.01.2018	-	X	X	X	X	-	X
47	Kocaeli	Dilovası (Uhkia)	Isınma	01.03.2005	X	-	X	X	X	X	-
48	Kocaeli	Dilovası İmes Osb1	Tesis Etki Alanı	01.01.2018	X	-	-	X	-	X	X
49	Kocaeli	Dilovası İmes Osb2	Tesis Etki Alanı	01.01.2018	X	-	-	X	-	X	X
50	Sakarya	Merkez	Trafik	01.03.2013	X	-	-	X	-	X	-
51	Sakarya	Ozanlar	Isınma	01.03.2013	X	X	X	X	X	-	X
52	Sakarya	Sakarya (Uhkia)	Isınma	01.03.2005	X	X	X	X	X	-	X
53	Sakarya	Hendek OSB	Sanayi	01.01.2018	-	X	X	X	X	-	X
54	Tekirdağ	Merkez	Trafik	01.03.2013	X	-	X	X	-	X	-
55	Tekirdağ	Çerkezköy	Sanayi	01.03.2013	X	X	X	X	X	X	X
56	Tekirdağ	Tekirdağ (Uhkia)	Isınma	01.03.2005	X	X	X	X	X	-	-
57	Tekirdağ	Çorlu	Isınma	01.01.2018	X	-	X	X	X	-	X
58	Tekirdağ	Çorlu OSB	Sanayi	01.01.2018	-	X	X	X	X	-	X
59	Yalova	Altınova	Isınma	01.03.2013	-	X	X	X	X	-	X
60	Yalova	Armutlu	Arka Plan	01.03.2013	X	X	X	X	X	-	X
61	Yalova	Yalova (Uhkia)	Isınma	01.03.2005	X	X	X	X	X	-	X

Harita 11 – Marmara Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü'ne bağlı illerdeki istasyonların yerleri

5.1.8. Orta Karadeniz Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü

Görevli olduğu bölgede hava kalitesini izlemek, yönetim ve kurumsal altyapı oluşumunu sağlamak, Ülkemizde ve diğer bölgelerimizde hava kalitesi alanında yapılacak çalışmalara destek ve katılım sağlamak amacıyla, 10/07/2015 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 2015/7754 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile doğrudan Merkeze bağlı olarak Amasya, Çorum, Giresun, Ordu, Samsun, Sinop, Sivas ve Tokat illerini kapsayan Orta Karadeniz Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü 2017 yılında Samsun ilinde kurulmuştur.

Harita 12 – Orta Karadeniz Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü'nün görev alanına giren iller

Fotoğraf 2 – Orta Karadeniz Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü

Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü, 2.100 m² lik arazi üzerine kurulu 721 m² oturma alanına sahip (toplam kapalı alanı 2.879 m²) bodrum ve zemin kat hariç olmak üzere toplam 2 kattan oluşan hizmet binasında faaliyet göstermektedir. Hizmet binasında; 19 adet ofis, 4 adet laboratuvar (partikül madde laboratuvarı, organik laboratuvar, inorganik laboratuvar ve kalibrasyon laboratuvarı), 2 adet toplantı odası ve hizmetin gerektirdiği diğer yardımcı bölümler bulunmaktadır.

Harita 13 – Orta Karadeniz Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü'ne bağlı illerdeki istasyonlar

Orta Karadeniz Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü'ne bağlı illerdeki Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının kurulum tarihleri, tipleri ve ölçüm parametreleri Çizelge 26'da verilmektedir.

Çizelge 26 - Orta Karadeniz Temiz Hava Merkezine bağlı iller ve istasyon yerleri

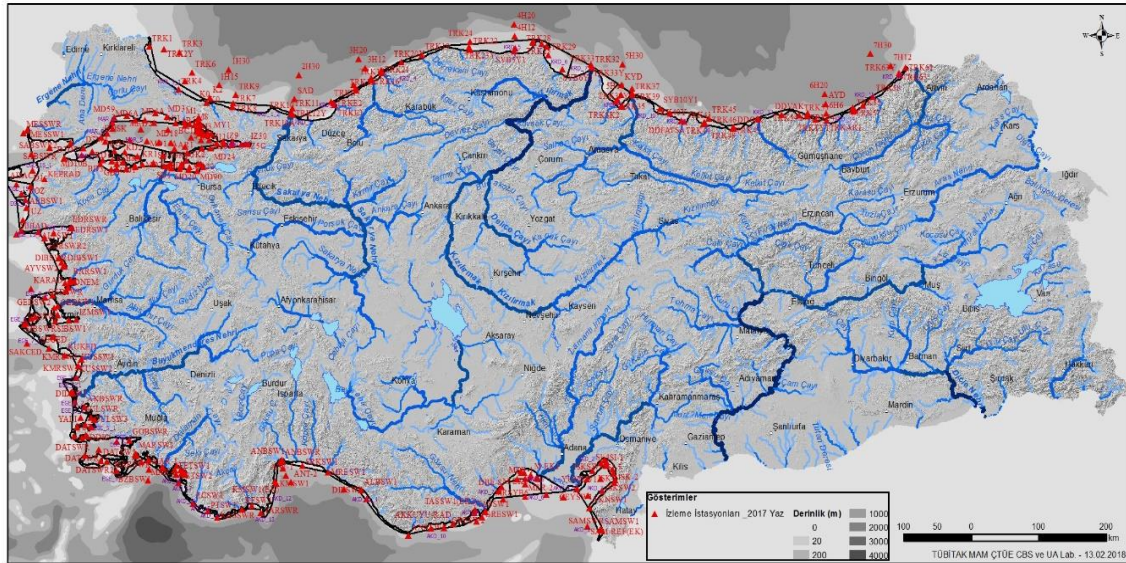
İSTASYON YER BİLGİLERİ					ÖLÇÜLEN PARAMETRELER						
SIRA NO	İL	İLÇE	TİPİ	ÖLÇÜME BAŞLAMA TARİHİ	PM ₁₀	PM _{2,5}	SO ₂	NO _x	O ₃	CO	Meteor. Sensör
1	Samsun	Atakum	Isınma	2015	X	X	X	X	X	-	X
2	Samsun	Bafra	Isınma	2015	X	-	X	X	-	-	X
3	Samsun	Canik	Isınma	2015	X	-	X	X	-	-	-
4	Samsun	İlkadım-Hastane	Isınma	2006	X	-	X	-	-	-	-
5	Samsun	Tekkeköy	Sanayi	2008	X	-	X	X	-	X	-
6	Samsun	Yüzüncüyıl	Trafik	2015	X	X	-	X	X	X	-
7	Amasya	Merkez	Isınma	2006	X	-	X	-	-	-	X
8	Amasya	Merzifon	Isınma	2014	X	-	X	X	-	-	X
9	Amasya	Suluova	Isınma	2015	X	-	X	X	-	-	-
10	Amasya	Şehzade	Trafik	2015	X	X	-	X	X	X	-
11	Çorum	Merkez	Isınma	2005	X	-	X	-	-	-	-
12	Çorum	Bahabey	Trafik	2015	X	X	-	X	X	X	-
13	Çorum	Mimarsinan	Sanayi	2015	X	-	X	X	-	-	X
14	Giresun	Merkez	Isınma	2006	X	-	X	-	-	-	X
15	Giresun	Gemilerçekeği	Trafik	2015	X	X	X	X	X	x	-
16	Ordu	Fatsa	Isınma	2015	X	-	X	X	-	-	-
17	Ordu	Karşıyaka	Trafik	2015	X	X	X	X	-	X	-
18	Ordu	Stadyum	Isınma	2006	X	-	X	-	-	-	X
19	Ordu	Ünye	Isınma	2015	X	-	X	X	X	-	X
20	Sinop	Merkez	Isınma	2007	X	-	X	-	-	-	X
21	Sinop	Boyabat	Isınma	2015	X	-	X	X	-	X	-
22	Sinop	Erfelek	Arka Plan	2017	X	-	-	X	X	-	X
23	Sivas	Başöğretmen	Isınma	2015	X	X	X	X	-	-	X
24	Sivas	İstasyon kavşağı	Trafik	2015	X	X	-	X	-	X	-
25	Sivas	Meteoroloji	Isınma	2005	X	-	X	-	-	-	-
26	Tokat	Merkez	Isınma	2007	X	-	X	-	-	-	X
27	Tokat	Erbaa	Isınma	2015	X	-	X	X	-	-	X
28	Tokat	Meydan	Trafik	2015	X	X	-	X	X	X	-
29	Tokat	Turhal	Isınma	2015	X	-	X	X	-	-	-

5.2. Denizlerde Bütünleşik İzleme Çalışmaları

1 Numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 104 üncü Maddesi (f) bendi gereği, taraf olunan uluslararası sözleşmeler (Barselona ve Bükreş), Ulusal Mevzuat (Kentsel Atıksu Arıtımı Yönetmeliği, Su Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği ...) ve AB Mevzuatı (Su Çerçeve Direktifi, Deniz Stratejisi Çerçeve Direktifi, Karadeniz Bütünleşik İzleme ve Değerlendirme Programı) çerçevesinde “Denizlerde Bütünleşik Kirlilik İzleme Çalışması” yürütülmektedir. Çalışma ile tüm denizlerimizde meydana gelen kirlilik düzenli olarak izlenerek, ulusal deniz ve kıyı yönetimi politika ve stratejilerinin belirlenmesine

altlık oluşturulması amaçlanmaktadır. Üçer senelik dönemleri içerecek şekilde planlanmış olan programın 2017-2019 dönemi tamamlanmıştır.

2019 yılında tüm DEN-İZ Programı çerçevesinde 76 kıyı su kütlesi (22'si Marmara Denizi, 16'sı Karadeniz, 19'u Ege Denizi ve 19'u Akdeniz) ile 15 deniz değerlendirme alanı (3'ü Marmara Denizi, 5'i Karadeniz, 3'ü Ege Denizi ve 4'ü Akdeniz) kapsamında Karadeniz'de 97 istasyon, Marmara Denizi'nde 90 istasyon, Ege Denizi'nde 90 istasyon, Akdeniz'de ise 73 istasyon, toplamda tüm denizlerimizde toplam 350 istasyon izleme ve değerlendirmeye alınmış, fizikokimyasal, kimyasal ve biyolojik izleme çalışması gerçekleştirilmiştir.

Harita 14 - Denizlerde bütünleşik kirlilik izleme çalışması izleme noktaları

Program kapsamında izleme sonucunda edilen bulguların değerlendirilmesi, kirlenmiş veya riskli noktalar için alınacak tedbirlerin politikalara, yasal düzenlemelere, strateji ve eylem planlarına dahil edilebilmesi amacıyla ilgili kurum ve kuruluşlar, belediyeler ve sivil toplum kuruluşları temsilcilerinin yaklaşık 250 kişinin katılım sağladığı “II. Ulusal Denizlerde İzleme ve Değerlendirme Sempozyumu” 11-13 Aralık 2019 tarihinde Ankara’da düzenlenmiştir.

Program kapsamında, Su Çerçeve Direktifi'ne göre biyolojik parametreler (fitoplankton (Klorofil-a olarak), makro flora ve bentik omurgasızlar) ve destekleyici parametreler (TP, NO_x (NO₃+NO₂-N) ve SDD) birlikte değerlendirilerek ekolojik kalite durum değerlendirmeleri yapılmaktadır.

5.3. Sürekli Emisyon Ölçüm Sistemleri

Kirletici niteliği yüksek sanayi tesislerinin bacalarından yayılan emisyonların sürekli izlenmesi Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın öncelikli çalışma konuları arasında yer almaktadır.

Konu ile ilgili bir AB standardı olan “Sabit Kaynaklarda Sürekli Emisyon Ölçüm Sistemlerinin Kalite Güvence Sistemi EN 14181” esas alınarak birçok teknik hususları içeren Sürekli Emisyon Ölçüm Sistemleri Tebliği 12 Ekim 2011 tarih ve 28082 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Sanayi tesislerinde kurulu bulunan Sürekli Emisyon Ölçüm Sistemlerinin (SEÖS), Tebliğ'de belirtilen kriterlere uygun hale getirilmesini müteakiben, sürekli emisyon ölçüm sistemlerinin doğru olarak işletilmesini sağlamak ve dolayısıyla güvenilir verilerin elde edilmesi amacıyla Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından sürekli emisyon ölçüm sistemlerinin kurulması, Sürekli Emisyon Ölçüm Sistemlerinden elde edilen verilerin depolanması, verilerin geçerli kılınması ve devamında Bakanlık merkezine çevrimiçi (online) aktarılması hususlarını kapsayan 24 Nisan 2014 tarih ve 2014/12 sayılı Sürekli Emisyon Ölçüm Sistemleri Çevrimiçi (online) İzleme Genelgesi yayımlanmıştır.

Tesisler faaliyet gösterdikleri sektöre göre, SEÖS Çevrimiçi İzleme Genelgesinde belirtilen tarihler kapsamında kademeli olarak bağlantılarını gerçekleştirmektedir.

2019 sonu itibarıyla; Sürekli Emisyon Ölçüm Sistemleri Tebliğinde yer alan ve yükümlülüklerini yerine getiren tesislerden, 309 tesise ait 715 bacadan gelen veriler Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından çevrimiçi olarak izlenmektedir.

2019 sonu itibarıyla; Sürekli Emisyon Ölçüm Sistemleri Tebliğinde yer alan ve yükümlülüklerini yerine getiren tesislerden, 309 adet kirletici vasfı yüksek sanayi tesisine ait 721 baca, 7/24 on-line izlenerek veriler Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Merkezi Veri Tabanına anlık olarak aktarılmakta ve elektronik olarak arşivlenmektedir.

Ayrıca sanayi tesislerinin bacalarından kaynaklanan emisyonların izlenmesi kapsamında Sürekli Emisyon Ölçüm Sistemlerinin kalibrasyon çalışmalarını gerçekleştirmektedir.

5.4. Sürekli Atıksu İzleme Çalışmaları

Sürekli Atık Su İzleme Sistemleri (SAİS) ile 289 atık su arıtma tesisi 7/24 anlık olarak izlenmekte ve veriler Bakanlık veri merkezinde toplanıp değerlendirilmektedir. İzlenmekte olan parametreler; pH, iletkenlik, sıcaklık, çözünmüş oksijen ve debi gibi fiziksel parametrelerle birlikte KOİ ve AKM parametreleridir. Bununla birlikte mevcut izleme uygulamasına ilave olarak 10.000 m³/gün'den daha düşük kapasiteli tesislere de SAİS uygulanabilmesi yönünde çalışmalar tamamlanmış, Sürekli Atıksu İzleme Sistemleri Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ 16 Temmuz 2019 Tarih ve 30833 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Mevcutta 10.000 m³/gün ve üzeri kurulu kapasiteye sahip atıksu arıtma tesisleri için geçerli olan sürekli atıksu izleme sistemi kurma zorunluluğu yeni yayımlanan tebliğ ile kurulu kapasitesi 5.000 m³/gün ve üzerinde olan tesisler için de zorunlu hale getirilmiştir. Kurulu kapasitesi 5.000 m³/gün ve üzerinde olan ve kurulu kapasitesi itibarı ile ilk kez Tebliğ kapsamına alınan tesisler için 2 yıllık geçiş süreci tanınmıştır.

Tebliğ kapsamında KOİ ve AKM parametreleri izlenen tesislerde limit aşımalarında gelen uyarıya göre otomatik numune alma cihazlarının kurulumları sağlanmakta ve sistem erken uyarı amaçlı kullanılmaktadır. Limit aşımalarında alınan numuneler Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerinin gözetiminde alınarak yetkili laboratuvarlara gönderilerek gerekli yasal işlemler başlatılmaktadır.

İnternet ortamından sisteme giriş için hem tesislere hem de Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerine kullanıcı adı ve şifre tanımlanmaktadır ve sürekli izleme merkezi web uygulaması (www.sim.csb.gov.tr) ile verilere erişilmektedir. Söz konusu veriler Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri düzeyinde ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı üst yönetimine karar destek sistemi olarak görev yapmakta, tesislerin sektörel bazda analizine imkan sağlamakta ve SKKY Sektör tablolarının yönlendirilmesine veri sağlamaktadır. Bu veriler sayesinde sistemin alarm durumlarında numune alması sağlanarak arıtma tesislerinde uzaktan ve etkin denetim mekanizması geliştirilmiştir.

5.5. Evsel ve Endüstriyel Kirlilik İzleme Çalışmaları

Evsel ve Endüstriyel Kirlilik İzleme Programı (EKİP) ile Ergene, Küçük Menderes, Gediz, Kuzey Ege, Sakarya ve Susurluk Havzalarında 2014 yılından bu yana izleme çalışmaları yapılmaktadır.

Program ile yoğun evsel ve endüstriyel kirleticilerin baskısı altında bulunan havzalarda, alıcı ortamda su izleme çalışmalarının yapılarak sıcak noktaların belirlenmesi ve havza bazında kirliliğin önlenmesine yönelik gerekli önlemlerin alınmasına veri sağlanması amaçlanmıştır.

Havzalarda dönemsel numuneler alınıp, analizleri mobil su ve atık su laboratuvarında ve Çevre Referans Laboratuvarında (ÇRL) yapılmaktadır. Düzenli yürütülen izlemelerden elde edilen tespitler sonucu 2017-2019 yılında program geliştirilerek sıcak noktalarda ve havzada yer alan tüm SAİS’lerde izleme çalışmaları yapılmıştır. Söz konusu tesislerin arıtma indeksini belirlenmiş, arıtma karnelerine altlık oluşturulmuştur. 2018 yılında mevcut havzalara ilave olarak Kahramanmaraş Aksu Çayı da eklenmiştir.

EKİP verilerinden Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın ilgili birimleri, özellikle havza eylem planları veya kirlilik önlenmesine yönelik projelerde, mevzuat çalışmalarında havza bazlı limitlere yön verirken yararlanmaktadır.

5.6. Çevre Referans Laboratuvarı Analiz Hizmetleri

Laboratuvar çalışmaları, “TS EN ISO/IEC 17025: Deney ve Kalibrasyon Laboratuvarlarının Yetkinliği için Genel Gereklilikler Standardı”, “TS EN ISO 14001: Çevre Yönetim Sistemi Standardı” ve “ISO 9001: Kalite Yönetim Sistemi Standardı” kapsamında sürdürülmektedir.

2008 yılından bu yana “TS EN ISO/IEC 17025: Deney ve Kalibrasyon Laboratuvarlarının Yeterliliği için Genel Şartlar Standardı” kapsamında Akreditasyon Belgesi’ne sahip olan Çevre Referans Laboratuvarında; su, atık su, deniz suyu, toprak, sediment, arıtma çamuru, katı atık, atık yağ, kömür, sıvı yakıt, pirina, hava filtreleri ve baca gazı numunelerinde 580’i akredite olmak üzere 1.100’ün üzerinde parametrenin analizi yapılmaktadır.

3 adet tam donanımlı Mobil Su ve Atık Su Analiz Laboratuvarı aracı ile göl, dere, akarsu ve tesislerde izleme ve denetim çalışmaları sürdürülmekte, İl Müdürlüklerinden gelen talepler doğrultusunda

işletmelerin atık sularının kontrolü, deşarj izni ve denetim amaçlı numune alma ve analiz faaliyetleri ile eğitim çalışmaları yürütülmektedir.

2019 yılında, Mobil Su ve Atık Su Analiz Laboratuvarlarımız tarafından Ergene, Küçük Menderes, Bakırçay, Gediz, Sakarya, Susurluk Havzaları ile Kahramanmaraş Aksu Çayı'nda yapılan havza izleme ve tesis denetimi çalışmalarında alınan 407 numune ile laboratuvarımıza gelen 321 numunede toplam 10.613 parametrenin analizi yapılmıştır.

Fotoğraf 3- Mobil Su ve Atık Su Analiz Laboratuvarı ve İnorganik Analiz Laboratuvarı

Laboratuvar altyapısının geliştirilmesi kapsamında tehlikeli atıkların sınıflandırılması amacıyla kurulan “Ar-Ge Laboratuvarı”nda 10 tesis için 39 numunede kirletici kaynak tespiti çalışması yapılmıştır.

Fotoğraf 4 - Ar-Ge Laboratuvarı

“Yerüstü Su Kalitesi Yönetmeliği” ve “Tehlikeli Maddelerin Su ve Çevresinde Neden Olduğu Kirliliğin Kontrolü Yönetmeliği”nde yer alan pestisit analizlerine yönelik olarak, Ergene ve Gediz Havzalarından alınan 17 numunede LC-MS/MS cihazı ile 225 pestisit; GC-MS/MS cihazı ile 192 pestisit tarama ve miktar tayini çalışması yapılmıştır.

Çevre Ölçüm ve Analiz Laboratuvarları Yeterlilik Yönetmeliği çerçevesinde su, atık su, deniz suyu, sediment, atık, arıtma çamuru, toprak, kömür ve fuel-oil kapsamlarında, numune alma ve analiz konularında laboratuvar yetkilendirme inceleme ve denetimlerine teknik personel desteği sağlanmasına devam edilmektedir.

6. ÇEVRE YETERLİK ÇALIŞMALARI

6.1. Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu Hazırlayacak Firmaların Yeterlik Durumları

Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliğinin 26. Maddesine istinaden 29.11.2019 tarihli 30963 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren ÇED Yeterlik Belgesi Tebliği kapsamında Çevresel Etki Değerlendirmesi Başvuru Dosyası, Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu ve Proje Tanıtım Dosyası hazırlayacak kurum/kuruluşlara yeterlik belgesi verilmesine ilişkin iş ve işlemler Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir.

2019 yılında Çevresel Etki Değerlendirmesi Başvuru Dosyası, Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu ve Proje Tanıtım Dosyası hazırlayacak kurum/kuruluşlara verilen ve iptal edilen belge sayıları ile toplamda ulaşılan belge sayısı Çizelge 27’de verilmektedir.

Çizelge 27 - 2019 yılı itibariyle Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu hazırlama yetkisine sahip firma sayısı

	2019	TOPLAM
ÇED Yeterlik Belgesi Verilen Kurum/Kuruluş Sayısı	16	344
ÇED Yeterlik Belgesi Verilen Kurum/Kuruluşların Denetim Sayısı	179	928
ÇED Yeterlik Belgesi İptal Edilen Kurum/Kuruluş Sayısı	8	100

6.2. Çevre Görevlisi/Çevre Mühendisi, Çevre Danışmanlık Firmaları ve Çevre Yönetimi Birimlerinin Yeterlik Durumları

30/7/2019 tarihli ve 30847 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Çevre Yönetimi Hizmetleri Hakkında Yönetmelik” kapsamında çevre görevlileri/çevre mühendisleri, çevre yönetim birimleri ve çevre danışmanlık firmalarının belgelendirilmeleri ile ilgili iş ve işlemler, ÇED İzin ve Denetim Genel Müdürlüğüne “Entegre Çevre Bilgi Sistemi” alt uygulaması olan “e-yeterlik” sistemi üzerinden elektronik ortamda yürütülmektedir.

Çevre Görevlisi/Çevre Mühendisi, Çevre Yönetim Birimi ve Çevre Danışmanlık Firmaları için 2019 yılında verilen belge sayısı ile toplamda ulaşılan belge sayıları ve gerçekleştirilen firma denetim sayıları Çizelge 28’de verilmektedir.

Çizelge 28 - Çevre Görevlisi/Çevre Mühendisi, Çevre Yönetim Birimi ve Çevre Danışmanlık Firmalarına verilen belge sayıları ile gerçekleştirilen firma denetim sayısı

FAALİYET	2019	GENEL TOPLAM (2010-2019)
Çevre Yönetimi Hizmeti Yeterlik Belgesi Sayısı	2.831	11.329
Çevre Danışmanlık Firması Yeterlik Belgesi	271	555
Çevre Yönetim Birimi Yeterlik Belgesi	116	283
Çevre Danışmanlık Firması Denetim Sayısı	322	1.476

6.3. Çevre Yetkilendirme Çalışmaları

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı toprak kirliliğinin kontrolü ve noktasal kaynaklı kirlenmiş sahalar, deniz çevresinin petrol ve diğer zararlı maddelerle kirlenmesine ilişkin risk değerlendirmesi ve acil müdahale planlarının hazırlanması ve araç takip servis sağlayıcılar konularında da yeterlik belgesi vermektedir.

Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahaların Temizlenmesine İlişkin Yeterlilik Belgesi Tebliği 14.06.2012 tarihli ve 28323 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu kapsamda verilen yeterlik belgelerine ilişkin veriler Çizelge 29’da yer almaktadır.

Çizelge 29 – Toprak kirliliğinin kontrolü ve noktasal kaynaklı kirlenmiş sahaların temizlenmesi konusunda yetkilendirme çalışmaları kapsamında yeterlik belgesine sahip firmaların sayısı

	2019	GENEL TOPLAM
Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahaların Temizlenmesine ilişkin Yeterlilik Belgesi	--	19
Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahaların Temizlenmesine ilişkin Yeterlilik Belgesi Yenileme	1	19
Toprak Kirliliğinin Kontrolü Ve Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahaların Temizlenmesine ilişkin Yeterlilik Belgesi Alan Kurum/Kuruluş Denetimi	10	10
Toprak Kirliliğinin Kontrolü Ve Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahaların Temizlenmesine ilişkin Yeterlilik Belgesi Belge İptali	0	0

Deniz Çevresinin Petrol ve Diğer Zararlı Maddelerle Kirlenmesine İlişkin Risk Değerlendirmesi ve Acil Müdahale Planlarını Hazırlayacak Kurum ve Kuruluşların Yetkilendirmesi Tebliği 12.02.2014 tarih ve 29203 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Tebliğ kapsamında verilen yeterlik belgelerine ilişkin veriler Çizelge 30’da yer almaktadır.

Çizelge 30 – Deniz çevresinin petrol ve diğer zararlı maddelerle kirlenmesine ilişkin risk değerlendirmesi ve acil müdahale planlarının hazırlanması çalışmaları kapsamında yeterlik belgesine sahip firmaların sayısı

	2019	GENEL TOPLAM
Deniz Çevresinin Petrol ve Diğer Zararlı Maddelerle Kirlenmesine İlişkin Risk Değerlendirmesi ve Acil Müdahale Planlarının Hazırlanmasına Dair Yeterlik Belgesi	1	7
Deniz Çevresinin Petrol ve Diğer Zararlı Maddelerle Kirlenmesine İlişkin Risk Değerlendirmesi ve Acil Müdahale Planlarının Hazırlanmasına Dair Yeterlik Belgesi İptal	1	7
Deniz Çevresinin Petrol ve Diğer Zararlı Maddelerle Kirlenmesine İlişkin Risk Değerlendirmesi ve Acil Müdahale Planlarının Hazırlanmasına Dair Yeterlik Belgesi Denetim	4	7

20.03.2015 tarih ve 29301 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Atıkların Karayolunda Taşınmasına İlişkin Tebliğ kapsamında Araç Takip Servis Sağlayıcıların (ATSS) niteliklerinin belirlenmesi ile ilgili usul ve esaslar belirlenmiştir. Araç Takip Servis Sağlayıcılarının niteliklerinin belirlenmesi ile ilgili usul ve esaslar kapsamında verilen yeterlik belgesi sayısı Çizelge 31’de verilmektedir.

Çizelge 31 – Araç takip servis sağlayıcıları konusunda yeterlik belgesine sahip firmaların sayısı

	2019	GENEL TOPLAM
Araç Takip Servis Sağlayıcı (ATSS) Yeterlik Belgesi	0	6
Araç Takip Servis Sağlayıcı (ATSS) Yeterlik Belgesi İptal	0	0
Araç Takip Servis Sağlayıcı (ATSS) Yeterlik Belgesi Denetim	0	0

6.4. Çevre Etiketleri Çalışmaları

Çevre Etiketleri Yönetmeliği; 19.10.2018 tarih ve 30570 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır. 13.05.2019 tarihinde tekstil, seramik kaplama, temizlik kağıdı ürün gruplarına ilişkin kriterler 13 Mayıs 2019 tarihinde yayınlanmış ve bahse konu sektörlerde çevre etiketi başvuruları kabul edilmeye başlanmıştır.

2019 yılı içerisinde Çevre Etiketleri Yönetmeliği uyarınca Çevre Etiketleri Kurulu ve Teknik İnceleme Komisyonu üyeleri oluşturulmuştur. 2019 yılı içerisinde çevre etiketi kurulu ve teknik inceleme komisyonu üyeleri için çevre etiketi genel eğitimi düzenlenmiştir. Araştırma geliştirme faaliyetleri kapsamında TÜBİTAK MAM ile işbirliği içerisinde turistik konaklama hizmet grubu çevre etiketi kriterlerinin belirlenmesine yönelik proje gerçekleştirilmiştir.

Denetim faaliyetlerine ilişkin olarak ise, Çevre Etiketleri Yönetmeliğin 14’üncü Maddesinin 4’üncü fıkrasında “Bakanlık, çevre etiketi kullanım izni alan ürün veya hizmetin, ilgili kriterlere, bu Yönetmelik ve sözleşme hükümlerine uygunluğu için her zaman denetleme yapabilir/yaptırabilir.” hükmü yer almaktadır. 2019 yılında herhangi bir denetleme gerçekleştirilmemiştir.

6.5. Çevre Ölçüm ve Analiz Laboratuvarları Yeterlik Çalışmaları

Çevre mevzuatı kapsamında çalışan özel ve kamu laboratuvarlarına 2004 yılından bu yana “Çevre Ölçüm ve Analizleri Yeterlik Belgesi” verilmektedir.

Çizelge 32 – Çevre mevzuatı kapsamında ölçüm/analiz yapmaya yetkili laboratuvarların yıllara göre değişimi

YILLAR	YETKİLİ LABORATUVAR SAYISI		
	KAMU	ÖZEL	TOPLAM
2011	42	100	142
2012	51	102	153
2013	46	113	159
2014	41	115	156
2015	42	118	160
2016	42	129	171
2017	45	135	180
2018	46	156	202
2019	50	165	215

2011 – 2019 yılları arasında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (Çevre Referans Laboratuvarı) tarafından çevre mevzuatı kapsamında ölçüm/analiz yapmaya yetkilendirilen laboratuvar sayısı Çizelge 32’de verilmektedir.

“Çevre Ölçüm ve Analiz Laboratuvarları Yeterlik Yönetmeliği” kapsamında; Laboratuvarların yetkilendirme, inceleme, denetleme vb iş ve işlemleri devam etmektedir.

- ✓ 2019 yılı Asgari Fiyat Tarifesi düzenlenmiştir.
- ✓ 2019 yılında toplam 70 laboratuvar denetlenmiştir.
- ✓ Yönetmeliğin uzaktan denetimi 35. Maddesi gereği 2019 yılı yeterlik test organizasyonu 1. Dönemde Su/Atıksu matrisinde metaller kapsamında ICP-MS çalışan laboratuvarlara, Al, Sb, As, Ba, Be, B, Cd, Cr, Co, Cu, Fe, Pb, Li, Mn, Mo, Ni, Se, Ag, Sr, Tl, Sn, Ti, V, Zn ve Toprak matrisinde C6-C35 karbon aralığındaki toplam petrol hidrokarbonlarında çalışan laboratuvarlara toplamda 25 parametrede iki farklı matriste yeterlilik testi düzenlenmiş, Alınan sonuçların istatistiksel hesaplamaları yapılmış, laboratuvarlara kod verilerek değerlendirilmeler raporlanmıştır. Rapor, Çevre Referans Laboratuvarına ait web sitesinin duyurular bölümünde yayımlanmıştır.
- ✓ 2019 yılı yeterlik test organizasyonu 2. Dönemde Yetkili Çevre Laboratuvarlarına, katı matrikste ve içeriğinde (Poliklorlubifeniller) (28, 31, 52, 101, 118, 138, 153, 180) ve Toplam PCB olmak üzere 9 parametrede, uzaktan denetim amaçlı numune gönderilmiş ve laboratuvarlardan gelen analiz sonuçları, istatistiki olarak değerlendirmeye alınarak raporu hazırlanmış ve Çevre Referans Laboratuvarına ait web sitesinin duyurular bölümünde yayımlanmıştır.

Toplamda 2019 yılında 34 parametrede yeterlilik testi düzenlenmiştir.

- ✓ 2019 yılında toplam 215 laboratuvar yetkilidir.
- ✓ Çevre Ölçüm ve Analiz Laboratuvarları Yeterlik Yönetmeliği’nde uygulamada ortaya çıkan tecrübeler ve ihtiyaçlar doğrultusunda revizyon çalışmaları sürdürülmüştür.
- ✓ Yetkili laboratuvarlara, numune dağıtımının elektronik ortamda yapılması amaçlı 16 Şubat 2019 tarihi itibari ile hayata geçirilen MELBES yazılım programı kapsamında, tüm paydaşların yer aldığı uygulamada karşılaşılan sıkıntı ve çözüm önerilerine yönelik 22-26 Kasım 2019 tarihlerinde II. MELBES Çalıştay gerçekleştirilmiştir.
- ✓ 2019 yılında danışman firma, çevre görevlisi, sanayici ve İl Müdürlüklerinden MELBES programı hakkında (giriş, doğru talep oluşturma, yanlış taleplerin iptali, taleplerin mevzuata uygunluğu vb) gelen sayısız telefon, e-posta ve yazılara cevap verilmiş, uygulamalar hakkında gerektiğinde ilgili birimlerden görüş yazıları istenerek ilgililere gönderilmiş/duyurulmuş ve sistemin sürekliliği sağlanmıştır.
- ✓ Ölçüm, analiz ve numune alma metodlarında geçerli kılma ve ölçüm belirsizliği, kalite kontrol yöntemleri, çevresel şartlar ve denetimde dikkat edilecek hususlara dair 2016 yılında yayımlanmış olan Çevre Laboratuvarları Denetim Kılavuzu’nun 2019 yılında revize çalışmaları devam etmiştir.

7. ULUSLARARASI ÇALIŞMALAR, PROJELER VE EĞİTİM ÇALIŞMALARI

7.1. Uluslararası Çalışmalar

7.1.1. IMPEL Ağı Çalışmaları

IMPEL, (the European Union Network for the Implementation and Enforcement of Environmental Law) yani Çevre Kanununun Uygulanması ve Yaptırımı için Avrupa Birliği Ağı, Avrupa’da çevre otoritelerinin uluslararası birliğidir. Ağ, AB çevre mevzuatının etkin şekilde uygulanması ve yaptırımının sağlanması amacıyla kapasite geliştirmeyi, bilincin artırılmasını, iyi uygulamaların paylaşılmasını ve rehberlik sağlanmasını amaçlamaktadır.

Şu anda IMPEL, 28 AB üye ülkesi, Makedonya, Türkiye, Arnavutluk, Kosova, İsviçre, İzlanda, Sırbistan ve Norveç de dâhil olmak üzere 36 ülkeden 55 üyeye sahiptir.

2019 yılında katılım sağlanan IMPEL proje ve faaliyetleri aşağıda verilmektedir.

7.1.1.1. Endüstriyel Emisyonlar Direktifinin Uygulanmasının Desteklenmesi

Projenin amacı Endüstriyel Emisyonlar Direktifinin ve Mevcut En İyi Tekniklerin AB genelinde uygulanmasını desteklemektir. Bu projenin maksadı Endüstriyel Emisyonlar Direktifine göre işletilen tesislerde en ciddi EED ihlallerinin yönetilmesi, değerlendirilmesi ve önlenmesi için daha iyi uygulamaların elde edilmesidir. Proje kapsamında ortak denetimler de yapılmakta olup, izin verenler ve denetçiler için rehber doküman hazırlanmaktadır. Proje kapsamında; 2019 yılı içinde Polonya’da ve İspanya’da 2 proje toplantısı gerçekleştirilmiştir. 6-7 Haziran 2019 tarihinde gerçekleştirilen proje toplantısına Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’ndan bir temsilci katılmıştır.

7.1.1.2. Düzenli Depolama ve Döngüsel Ekonomi Projesi

IMPEL Ağı faaliyetleri kapsamında, IMPEL Ağı faaliyetleri çerçevesinde, projenin ilk aşaması olan ve 2011 yılında başlayan “Düzenli Atık Depolama Sahalarının Denetimi” projesine Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından katılım sağlanmış olup, proje sonunda Avrupa Birliği Mevzuatına göre Düzenli Atık Depolama Sahalarının Denetimi için “Rehber Kılavuz” yayımlanmıştır.

2015-2016 yıllarında “Düzenli Depolama Sahalarında Denetim Becerilerinin Geliştirilmesi” Projesi yapılmıştır. Bu projenin devamı niteliğinde olan, Düzenli Depolama ve Ön İşleme Tesisleri için Denetim Becerilerinin Güçlendirilmesi Projesinde, 2017 yılında atıkların ön işlenmesi konusuna odaklanılmıştır. Toplantıda karışık belediye atıklarında önışlemler, endüstriyel atıklarında önışlemlerin denetimi için kontrol listesi, atık çeşitlerine göre önışlem metotları üzerine prosedür/MET/kriter analizi olmak üzere 3 başlık altında grup çalışması yapılmıştır.

2018 yılında gerçekleşen bu proje çerçevesinde; düzenli depolama sahalarında yukarıda bahsedilen atık olma durumunun sonlandırılması kriterlerinin denetim süreçlerinde kullanılması amacıyla denetçiler, izin verenler ve denetçiler için kullanılacak bir Rehber Kılavuz hazırlanması, ilk proje dâhilinde hazırlanan Rehber Kılavuz’un proje sonucunda tekrar gözden geçirilmesi ve güncellenmesi, düzenli depolama sahalarında yerinde denetimler yapılması kararlaştırılmıştır.

2019 yılında Düzenli Atık Depolama Sahalarının Denetiminin devamı olan Atık Yönetimi ve Dairesel Ekonomi Projesi kapsamında Roma, Atina ve Zagreb’te olmak üzere 3 toplantı düzenlenmiştir. 8-10 Temmuz 2019 tarihleri arasında Atina’da gerçekleştirilen toplantıya Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’ndan bir temsilci katılım sağlamıştır. Bu toplantıda; proje kapsamındaki veri tabanı oluşturulmasına karar verilmiştir. Daha önce hazırlanan Rehber Kılavuz gözden geçirilerek güncellenmiştir. Proje yöneticisi aracılığıyla tarafımıza iletilen anketlere görüş verilmiştir.

7.1.1.3. Entegre Su Yaklaşımı Projesi ve Yeniden Su Kullanımı Projesi

Proje ile endüstriyel atıksu arıtımı için enerji tasarrufu sağlayan, çamur oluşumunu azaltan ve arıtılmış suyun tekrardan kullanımını sağlayan yenilikçi teknolojiler kullanan örnek tesisler araştırılmaktadır. Bu kapsamda proje ekibi tarafından anket hazırlanarak ülkelerdeki örnekler hakkında bilgi toplanmıştır.

27-28 Haziranda 2019 tarihinde Hollanda’da proje toplantısı ile yağmur sularının yeniden kullanımı ile ilgili sanayi tesisine ve kentsel atıksu artıma tesisi olmak üzere 2 adet saha ziyareti düzenlenmiştir. Söz konusu proje toplantısına Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’ndan bir temsilci katılmıştır. 10-12 Aralık 2019 tarihlerinde Slovakya’da final proje toplantısı gerçekleştirilerek proje final raporu hazırlanmıştır. Söz konusu proje toplantısına Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’ndan bir temsilci katılmıştır.

7.1.1.4. Kıyıdaki Petrol ve Gaz Tesisleri Düzenlemeleri ile Diğer Yeraltı Faaliyetleri Projesi

Proje 2015 yılında 1. aşama ile başlamış olup, 2016-2017 ve 2018 yıllarında da devam etmiştir. 2018 yılı içinde projenin 5. aşamasına geçilmiştir. Projenin 5. aşaması, petrol ve gaz tesislerinde düzenleyici en iyi uygulama tekniklerinin gözden geçirilmesi üzerine kurulmuştur. Bununla birlikte; öğrenilen en iyi uygulama tekniklerinin jeotermal gibi yeraltı faaliyetlerinde uygulanmasını sağlamak üzerine olması kararlaştırılmıştır. Bu kapsamda; proje yöneticisi aracılığıyla tarafımıza iletilen ankete görüş verilmiştir.

7.1.1.5. Çin İthalat Yasağının Plastik Atıklar Üzerine Etkileri

2018'in başında, Çin çevre reformu hareketinin bir parçası olarak geri dönüştürülmüş plastikler de dâhil olmak üzere 24 tür geri dönüştürülebilir malzemenin ithalat yasağına karar verdi. Son 25 yılda tüm plastik atıkların yaklaşık % 45'ini ithal eden Çin, % 99,5 saflıkta olmayan geri dönüştürülmüş plastik atıkları almayı reddetti. Sonuç olarak, plastik atıkların ticareti ve işlenmesi için oluşan küresel ölçekli pazar değişti ve Çin yasağından birçok yönden etkilendi. Bu yüzden pazarda neler olduğunun ve duruma ilişkin nasıl önlemler alınması gerektiğinin araştırılması için bu proje oluşturulmuştur. Bu proje ile ihracatçılar, denetçiler, danışmanlar ve paydaşlar için faydalı olabilecek plastik atıkların toplanması ve sınıflandırılması hakkında daha fazla bilgi toplanması amaçlanmıştır. 16-17 Ekim 2019 tarihleri arasında Romanya’nın Bükreş kentinde gerçekleştirilen söz konusu konferansa IMPEL TFS ve Yıllık Atık Konferansında plastik her yerde konulu bir çalıştay düzenlenmiştir. Söz konusu Konferansa ve en iyi uygulamaların paylaşıldığı sınır ötesi atıkların taşınımı değerlendirme toplantısına Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’ndan bir temsilci katılım sağlamıştır.

7.1.1.6. IMPEL Genel Kurulu

IMPEL Ağı faaliyetleri kapsamında 18-20 Kasım 2019 tarihlerinde Finlandiya’da gerçekleştirilen IMPEL Genel Kurulu ve Ulusal Koordinatörler Toplantısı'na Bakanlık tarafından katılım sağlanmıştır. Genel Kurul’da ise 2019 yılı gerçekleştirilen faaliyetler gözden geçirilmiş olup proje raporları onaylanmış, 2020 yılında gerçekleşmesi planlanan projeler üzerine görüşmeler yapılmıştır.

Fotoğraf 5 - IMPEL Genel Kurulu - 2019

7.1.2. Avrupa Çevre Ajansı (AÇA) Çalışmaları

1210/90 Konsey Tüzüğü ile 1990 yılında resmen kurulan AÇA; 1994 yılında Kopenhag’da çalışmalara başlamıştır. AÇA, çevre ile ilgili sağlıklı, bağımsız bilgiler vermekle görevli Avrupa Birliği (AB) kurumudur. AÇA üyeliği AB Üye Devletleri'nden oluşmaktadır. Üyelik Ajansın hedefleri doğrultusunda Avrupa Topluluğu ve Üye Devletlerin kaygılarını paylaşan diğer ülkelere de açıktır. Mevcut 33 üye, 28 AB Üye Devleti ile birlikte İzlanda, Lihtenştayn, Norveç, İsviçre ve Türkiye'dir. Türkiye 18.03.2003 tarih ve 25052 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Türkiye Cumhuriyetinin Avrupa Çevre Ajansı ve Avrupa Bilgi ve Gözlem Ağına Katılımı Anlaşması” ile 1 Mayıs 2003 tarihinde AÇA’ya üye olmuştur.

2019 yılında katılım sağlanan AÇA faaliyetleri aşağıda verilmektedir.

7.1.2.1. Yurtdışında Katılım Sağlanan Faaliyetler

AÇA tarafından her yıl düzenli olarak AÇA 5 Yıllık Stratejisi doğrultusunda belirlenen konu başlıklarında çalıştay ve toplantılar düzenlenmektedir. 2019 yılı içerisinde düzenlenen 25 toplantı-çalışmaya 39 Türk uzman katılım sağlamıştır. Bununla birlikte, AÇA tarafından çeşitli konularda internet üzerinden çevrimiçi olarak katılım sağlanan webinar toplantıları da gerçekleştirilmektedir. 2019 yılı içerisinde düzenlenen 16 webinar toplantısına Birincil Odak Noktaları, ilgili kurumların temsilcileri ve Ulusal Odak Noktası tarafından katılım sağlanmıştır.

7.1.2.2. Ülkemizde Gerçekleştirilen AÇA Faaliyetler

Ülkemizde de 2019 yılı içerisinde çeşitli toplantılar ve ziyaretler gerçekleştirilmiştir. Bu faaliyetler özet olarak aşağıda verilmektedir. Daha detaylı bilgi AÇA Çalışmaları 2019 Yılı Kitapçığında yer almaktadır.

- Avrupa Çevre Ajansı'nın Hava Kalitesi Çalışmalarına Dair Bilgilendirme Toplantısı (3 Ocak 2019)
- Avrupa Çevre Ajansı Denizcilik Toplantısı (12 Mart 2019)
- Avrupa Çevre Ajansı – Ulusal Birincil Odak Noktaları Toplantısı (18 Eylül 2019)
- Avrupa Çevre Ajansı – Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SDG) Webinarı (10 Ekim 2019)
- Avrupa Çevre Ajansı Yetkililerinin Ülkemizi Ziyareti (20-21 Kasım 2019)
- Avrupa Çevre Ajansı – SOER Resmi Tanıtımının Online İzlenmesi (04 Aralık 2019)

7.1.2.3. AÇA Yönetim Kurulu Toplantıları

AÇA Yönetim Kurulu yılda 3 defa toplanarak İcra Direktörü tarafından sunulan rapor ve gündeme uygun olarak karar almaktadır. AÇA Yönetim Kurulunda üye ülkeler karar verme yetkisine haiz en üst yönetici tarafından temsil edilmektedir. 2019 yılı toplantıları; 7 Mart 2019, 19-20 Haziran 2019 tarihlerinde Kopenhag'da ve 4-5 Aralık 2019 tarihlerinde Brüksel'de gerçekleştirilmiştir.

7.1.2.4. AÇA Ulusal Odak Noktaları Toplantıları

Avrupa Çevre Ajansı tarafından üye ülkelerin odak noktalarının katılımıyla yılda üç sefer toplantı düzenlenmektedir. Bu toplantılarda; AÇA çalışmaları ile ilgili güncel bilgiler verilmekte ve üye ülkelerin karşılaştığı sorunlar ele alınarak çözüm önerileri tartışılmaktadır. 2019 yılı toplantıları; 5-7 Şubat 2019, 17-19 Haziran 2019 ve 22-24 Ekim 2019 tarihlerinde Kopenhag'da gerçekleştirilmiştir.

AÇA çalışmalarının daha detaylı olarak sunulduğu rapora https://webdosya.csb.gov.tr/db/aca/menu/avrupa-cevre-ajansi-kitap-27_20200429035425.pdf web adresi üzerinden erişim sağlanmaktadır.

Fotoğraf 6 - AÇA Birincil Odak Noktaları Toplantısı - 2019

7.2. Projeler

7.2.1. Çevre Denetimlerinin Planlanması Projesi

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın en önemli hedeflerinden birisi çevre denetimlerinin risk analizine dayalı planlanmasını sağlamaktır. Bu amaçla 2011 yılında başlanan Çevre Denetimlerinin Planlanması Projesi, 2013 yılında Samsun ilinde uygulanmaya başlamıştır. Samsun ili Risk Değerlendirme Yöntemini kullanarak hazırladığı planı esas alarak denetimlerini gerçekleştirmiştir. Ayrıca Edirne, Tekirdağ ve Kırklareli illeri ile yapılan çalışmalar sonucu, Ergene Havzası alanı esas alınarak aynı yöntem ile denetimlerin planlanması çalışması yapılmıştır.

Fotoğraf 7 - Çevre Denetimlerinin Planlanması Projesi toplantısı

2015 yılında Bursa, Kocaeli, Yalova, Bilecik ve Sakarya illeri proje kapsamına alınmış olup söz konusu illerin 2016-2017 yılı denetim planları hazırlanmıştır.

2016 yılında İzmir, Balıkesir, Manisa, Kütahya, Eskişehir, Uşak illeri proje kapsamına alınmış olup söz konusu illerin 2017-2018 yılı denetim planları hazırlanmıştır.

2017 yılında ise Adana, Kayseri, Nevşehir, Isparta, Afyonkarahisar, Burdur ve Konya illeri proje kapsamına alınmış olup söz konusu illerin 2018 yılı denetim planları hazırlanmıştır.

2018 yılında ise Gaziantep, Hatay, Kilis, Osmaniye, Zonguldak, Sinop, Karabük, Düzce, Çankırı, Çorum, Kastamonu ve Bartın illeri proje kapsamına alınmış olup söz konusu illerin 2019 yılı denetim planları hazırlanmıştır.

2019 yılında ise Amasya, Tokat, Yozgat, Sivas, Van, Hakkari, Bitlis, Siirt, Trabzon, Giresun, Ordu, Rize, Gümüşhane, Erzincan, Elazığ, Malatya, Adıyaman, Kahramanmaraş, Şanlıurfa, Diyarbakır, Mardin, Batman, Şırnak ve Muş proje kapsamına alınmış olup söz konusu illerin 2020 yılı denetim planları hazırlanmıştır.

Önümüzdeki yıllarda söz konusu uygulama ülke geneline yaygınlaştırılacaktır.

7.2.2. BEKRA Dahili Acil Durum Planlarına İlişkin Kapasite Geliştirme Projesi

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve özel bir danışmanlık firması ile 12/6/2019 tarihinde imzalanan sözleşme ile yürütülmeye başlanan “BEKRA Dâhili Acil Durum Planlarına İlişkin Kapasite Geliştirme Projesi” 6 ay süreyle devam etmiştir. 245.000 TL bütçesi olan proje 20/12/2019 tarihinde tamamlanmıştır. Proje kapsamında Türkiye genelinde seçilen 6 bölgede Çevre ve Şehircilik Bakanlığı merkez teşkilatı personeli ile 81 Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü denetim personelinin katılımıyla eğitimler ve pilot çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Eğitim çalışmalarının yanı sıra proje kapsamında Dahili Acil Durum Planları (DADP) Tebliğinin güncellenmesi çalışmaları, DADP denetimlerine esas teşkil edecek kılavuz ve kontrol listelerinin hazırlanması, kurumsal kapasite analizi, eylem planı ve işletmeciler için tavsiye dokümanı oluşturulmuştur.

Proje ile Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerinde bulunan denetim personelinin konu ile ilgili farkındalık ve bilgi düzeyi artırılmış, her bir Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğünde DADP denetimlerinin standart ve etkin bir şekilde yapılabilmesi amacıyla kılavuz ve kontrol listeleri hazırlanmıştır.

7.2.3. Stratejik Çevresel Değerlendirme Yönetmeliği'nin Uygulanmasının Desteklenmesi Projesi

2014-2020 yılları arasında yürütülecek olan Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA) II. Dönemine ilişkin hazırlanan (TR2018 ESOP MI A3 12) No'lu "Stratejik Çevresel Değerlendirme Yönetmeliği'nin Uygulanmasının Desteklenmesi Projesi" 18 Nisan 2019 tarihinde başlamıştır. Söz konusu proje; Avrupa Birliği ve Türkiye tarafından finanse edilmektedir. Projenin Genel Hedefi; AB uyumlaştırma süreci kapsamında çevre üzerinde önemli etkiler yapması muhtemel plan ve programların hazırlanması ve onaylanması süreçlerine çevresel hususların entegre edilerek çevrenin üst seviyede korunmasına katkı sağlamaktır.

Fotoğraf 8 - Stratejik Çevresel Değerlendirme 1. Eğitim Programı, Ankara

"Stratejik Çevresel Değerlendirme Yönetmeliğinin Desteklenmesi Projesi" 18 ay süresince yürütülecek olup; proje ile AB SÇD Direktifi ile uyumlu bir şekilde Stratejik Çevresel Değerlendirme Yönetmeliği'nin ülkemiz genelinde uygulanması, yaygınlaştırılması ve kurumsal kapasitenin güçlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Proje faaliyetleri arasında; SÇD öncelikli sektörleri arasında yer alan 2 pilot sektörde (tarım ve bütünlük kıyı alanları yönetimi) SÇD süreci yürütülmesi, Stratejik Çevresel Değerlendirme Konusunda 4 Farkındalık Arttırma Çalıştay ile Stratejik Çevresel Değerlendirme konusunda 4 Sektörel Eğitim Programı düzenlenmesi yer almaktadır. Proje çerçevesinde iki pilot sektör olarak Kuzey Ege Havzası Nitrat Eylem Planı (tarım sektörü) ve Edirne-Kırklareli-Tekirdağ Bütünlük Kıyı Alanları Yönetim Planı (kıyı yönetimi sektörü) için SÇD uygulanmasına karar verilmiştir. Proje kapsamında; 3.12.2019 tarihinde Stratejik Çevresel Değerlendirme Konusunda 1. Farkındalık Arttırma Çalıştay ile 4-5.12.2019 tarihlerinde “Stratejik Çevresel Değerlendirme 1. Eğitim Programı (Turizm sektörü özelinde)” Ankara’da gerçekleştirilmiştir.

7.2.4. Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği’nin Geliştirilmesi Projesi

4734 Sayılı Kamu İhale Kanunun 3 üncü maddesi (f) bendi kapsamında üniversitelerle yürütülecek projeler kapsamında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Hacettepe Teknokent Teknoloji Transferi Ar-Ge Danışmanlık Enerji Sağlık Çevre İletişim Sanayi ve Ticaret A.Ş. işbirliği ile “Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliğinin Geliştirilmesi Projesi” 11 Şubat 2019 tarihi itibarıyla başlatılmış olup, projenin 30.06.2020 tarihinde tamamlanacaktır.

Amacı, Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliğinin ülkemiz şartları, dünyadaki mevcut iyi uygulamalar ve uygulamada ortaya çıkan gereksinimler, bilimsel ve teknik dayanaklar göz önüne alınarak bir taslak ÇED Yönetmeliğinin hazırlanması ve ÇED raporlarının puanlanmasına yönelik bir yazılım geliştirilmesi suretiyle ÇED uygulamalarının etkinliğinin artırılmasıdır.

Proje kapsamında ÇED Yönetmeliği ve yeterlilik tebliği, izleme-denetim, Halkın katılımı ve Sosyal Etki Değerlendirme, ÇED Yönetmeliği Ek-1 ve Ek-2 listesinde yer alan faaliyetlerine ilişkin değerlendirmelerin gerçekleştirileceği çalışma toplantılarının gerçekleştirilmesi; ÇED yönetmeliklerinin maddelerine karşı açılan dava süreçlerini ve ÇED yönetmelikleri ve ekleri için İdari Mahkemelerce ve Danıştay tarafından verilen yargı kararlarını içeren yargı Kararlarının İncelenmesi; paydaşlar ile anket, yüz yüze görüşmeler ve toplantılar yapılarak ÇED Yönetmeliği ile ilgili geri bildirim alınması saha çalışmaları, boşluk analizi, ÇED yönetmeliği idari hususlarının değerlendirilmesi, ÇED yönetmeliği ek listelerinin değerlendirilmesi, Halkın katılım süresi etkinleştirilmesi kapsamında ÇED Yönetmeliği Değerlendirme; Sektörel ÇED Seminerleri düzenlenmesi; ÇED Raporlarının objektif olarak puanlanmasına yönelik, raporda yer alan öznel kararların niceliksel olarak kaydedilmesine izin verecek bir ÇED Raporu Puanlama Yazılımının hazırlanması; yürürlükte olan ÇED Yönetmeliği ve ek listeleri günümüz ihtiyaçlarına uygun olarak, bilimsel ve teknik gerekçelerle birlikte revize edilerek “Taslak ÇED Yönetmeliği” oluşturulması çalışmaları gerçekleştirilmektedir.

7.2.5. Türkiye’de Jeotermal Gelişimin Kümülatif Etki Değerlendirmesi Projesi

Türkiye’de mevcut ve planlanan jeotermal enerji santrallerinin bölgesel bazda kümülatif etkilerinin değerlendirilmesi, aynı zamanda jeotermal kaynakların sürdürülebilir kullanımına dair stratejik planının geliştirilmesi, ÇED süreçlerinin etkinleştirilmesi, bu çerçevede çevresel ve sosyal politikaların geliştirilmesi ve uygulanmasına yardımcı olması amacıyla; Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD) ile ileriye yönelik oluşabilecek sorunlar ile mücadele edebilmek için Türkiye’de geliştirilen Jeotermal Kaynakların Kümülatif Etki Değerlendirmesi hakkında teknik bir çalışma yapılması için danışmanlık hizmetleri üzerinden Çevre ve Şehircilik Bakanlığı arasında yapılan teknik

işbirliği anlaşması ile "Türkiye'deki Jeotermal Gelişimin Kümülatif Etki Değerlendirmesi" projesi Şubat 2019 tarihinde başlatılmış olup 2020 yılı sonunda tamamlanacaktır.

Projenin amacı; jeotermal sektörün mevcut gelişimi ile ilgili, mevcut projeleri analiz etmek, karar vericiler, çevre kuruluşları, sivil toplum örgütleri, halkın temsilcileri ve sektör temsilcilerinin ile istişare/diyalog yoluyla yeterli çevresel ve sosyal bilgileri sağlamak, jeotermal projelerin şimdiye kadar ve gelecekteki çevresel/sosyal etkilerini tanımlamak; sürdürülebilir bir jeotermal gelişim yöntemi belirlemektir. Özellikle Ege Bölgesinde (Aydın-Manisa-Denizli illeri) yoğun faaliyet gösteren Jeotermal Enerji Santralleri ile ilgili çalışmalar yürütülmektedir.

Fotoğraf 9 - Aydın, Denizli ve Manisa İllerinde yapılan Paydaş Katılım Toplantıları

Proje kapsamında şu ana kadar gerçekleştirilen faaliyetler;

- 27 Mart 2019 tarihinde ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü toplantı salonunda Proje Açılış Toplantısı yapılarak, proje hakkında ilgili taraflar bilgilendirilmiştir.
- 09 Mayıs 2019 tarihinde, ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü toplantı salonunda Danışma Kurulu Üyelerinin katıldığı bir bilgilendirme toplantısı yapılmıştır.
- 15-16-17 Mayıs 2019 tarihlerinde Denizli, Aydın ve Manisa illeri'nde Danışma Kurulunda yer alan kurum/kuruluş yetkilileri, üniversiteler, çevre kuruluşları vb. katılımıyla Paydaş Katılım Toplantıları düzenlenmiştir.
- 13-14 Haziran 2019 tarihlerinde Manisa ili'nde, Sosyal konular hakkında, İzmir ili'nde Teknik ve Bilimsel konular hakkında, Aydın ili'nde de Çevre konuları hakkında kamu kurum/kuruluş ve özel sektör temsilcilerinin katılımıyla Odak Grup Toplantıları düzenlenmiştir.
- Taslak Kapsam Belirleme Raporu sunulması ile birlikte bahse konu raporun değerlendirilmesi kapsamında Danışma Kurulu üyeleri ile 09.10.2019 tarihinde toplantı yapılmış olup, Danışma Kurulu üyelerinin rapor ile ilgili görüşleri alınmıştır.
- 07.11.2019 tarihinde Aydın Milletvekillerine TBMM Halkla İlişkiler Binasında projede gelen son durum hakkında proje koordinatörü tarafından sunum yapılmıştır.
- 12 Kasım'da Aydın ili'nde 13 Kasım'da Denizli ili'nde ve 14 Kasım'da Manisa ili'nde teknik saha ziyaretleri gerçekleştirilerek, Kapsam Belirleme Raporu hakkında görüş ve önerileri alınmıştır.
- Proje kapsamında kurum ve kuruluşlardan temin edilen veriler ve Kapsam Belirleme Raporunda yer alan hususların değerlendirilmesi için kurum ve kuruluş temsilcileri ve Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası yetkilileri ile bir araya gelinerek 08.01.2020 tarihinde ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü toplantı salonunda proje değerlendirme toplantısı yapılmıştır.

Fotoğraf 10 - Aydın, Denizli ve Manisa İlnde Yapılan Odak Grup Toplantıları

Projede gelinen son durumda Nihai Kapsam Raporu ve Nihai Paydaş Katılım Planı tamamlanmış olup projenin web sitesinde yayımlanmıştır. Taslak Kümülatif Etki Değerlendirme Raporu sunulmuş olup Taslak Kümülatif Etki Değerlendirme Raporu, Danışma Kurulu üyesi ve proje çalışmalarında kullanılmak üzere veri temin yapılan kurum ve kuruluşların görüşüne açılmıştır. Tüm görüşler sonrasında Taslak Rapor revize edilecek ve 45 günlük paydaş istişare süreci çalışmaları yapılacaktır. Proje kapsamında çalışmalar devam etmektedir.

7.2.6. Atık Yönetim Uygulaması Teknik Destek Hizmet Alımı Projesi

Atık Yönetim Uygulaması (ATYÖN) Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Çevre Bilgi Sistemi altında yer alan çevrimiçi bir uygulamadır. ATYÖN içerisindeki; Atık Beyan Sistemi (TABS) bileşeni ile atık üreticileri tarafından atık beyanları gerçekleştirilmekte, Mobil Tehlikeli Atık Takip Sistemi (MoTAT) ile atıkların taşınması işlemleri izlenmekte ve Kütle-Denge Sisteminin (KDS) bileşeni sayesinde atık işleme tesislerinin faaliyetleri izlenmekte ve tüm elde edilen veri izleme ve denetleme faaliyetlerinde kullanılmak üzere raporlanmaktadır.

Atık Yönetim Uygulamasının yürütülmesi ve etkinliğinin artırılması ile 20.03.2015 tarihli ve 29301 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Atıkların Karayolunda Taşınmasına İlişkin Tebliğ'de tanımlanan çevrimiçi sistemde devamlılığın sağlanması amacıyla aşağıdaki işler proje kapsamında gerçekleştirilmiştir.

- 1) Çevre ve Şehircilik Bakanlığının ATYÖN kapsamında gerçekleştirilen faaliyetlerde işin süresince Teknik Destek Uzmanı olarak Çevre Mühendisi ve Yazılım Uzmanı desteği sağlanarak uygulamanın geliştirmesi ve kesintisiz olarak yürütülmesi sağlanmıştır.
- 2) ATSS'lerin mobil ve sunucu uygulamalarına ilişkin fonksiyonel ve fonksiyonel olmayan gereksinimlerin belirlenerek; gereksinimler, test çizelgesi, test durumları, kılavuzlar ve tanımların yer aldığı ATSS test dokümanları hazırlanmıştır.
- 3) ATSS'lerin faaliyetlerine ilişkin kullanıcılardan gelen sorunlar, karşılaşılan hatalar, iyileştirme talepleri ve kullanım istatistikleri içeren bir rapor şablonu ve veri iletişimini inceleyen analiz modülü oluşturulmuştur.
- 4) Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından yapılan lisanslandırma işlemlerine ilişkin süreç analizi ve karşılaşılan sorunların tespit edilmesi amacıyla Ankara pilot il seçilerek, İl Müdürlüğümüz ile toplantılar gerçekleştirilmiştir. Toplantıda ATYÖN'nda karşılaşılan sorunlar görüşülerek uygulama üzerinde iyileştirmesi ve geliştirilmesi gereken konular belirlenmiş Süreç ve Fark Analiz Raporu hazırlanmıştır.
- 5) Süreç ve fark analizinin sonucuna göre, İl Müdürlüklerinin atık taşıma firma ve araçlarının lisanslandırma süreçlerine ilişkin atık taşıma firması lisanslandırma modülü revize edilmiştir.
- 6) Atık Yönetim Uygulamasında gerekli görülen konular için ve Süreç ve fark analizinin de tespit edilen konular için yeni menü ve ekranların oluşturulmuş ve mevcut ekranlar güncellenmiştir.
- 7) Yazılım içerisinde birimlerin tespiti aralarındaki bağımlılıkların tespiti amacıyla Yazılım Konfigürasyon Birimleri ve entegrasyon matrisi hazırlanmıştır. Bu birimlerin "Yardım Dokümanları" ile ilişkili oldukları ekranlar listelenmiştir.

05.04.2019 tarihinde başlanan ve 20.12.2019 tarihi itibarıyla tamamlanan projenin maliyeti 246.000,00 (KDV hariç) TL'dir.

7.2.7. Atık Beyan Sistemine Denetim Kabiliyeti Kazandırılması ve Atık Yönetiminin İyileştirilmesi Projesi

"Atık Beyan Sistemine Denetim Kabiliyetinin Kazandırılması ve Atık Yönetiminin İyileştirilmesi Projesi" ihalesi Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Çevre Mühendisliği Bölümü ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı arasında imzalanan protokol kapsamında projeye 13.06.2019 tarihinde başlanmıştır. Proje maliyeti' 965.000+KDV TL dir. Projenin; Çevre Envanteri ve Bilgi Yönetimi Dairesi Başkanlığı koordinasyonunda İzin ve Lisans Dairesi Başkanlığı ve ÇED İzleme ve Çevre Denetim Dairesi Başkanlığından görevlendirilmiş proje ekibiyle yürütülmektedir.

Bu projenin konusu, atık beyan sisteminin iyileştirilmesi, il teşkilatlarına ve atık üreticilerine destek olacak bir beyan sisteminin oluşturulması, etkin denetim fonksiyonu olan bir atık beyan sistemine geçişin sağlanması ve atık işleme tesislerinin proseslerine göre işleyebilecekleri atık türleri ve lisans konularına göre güvenli atık yönetimi ile ilgili atık işleme tesisleri "çevre izin ve lisans" kılavuzun oluşturulmasıdır. Bu yaklaşım ile atık üreticilerinin ürettikleri atıkları ve bu atıkların miktarlarını doğru beyan etmeleri temin edilmiş olacak ve daha iyi bir atık yönetim sistemine ulaşılması hedeflenmektedir.

Bu hedefler doğrultusunda proje sürecinde aşağıda yer alan faaliyetler gerçekleştirilmiştir.

- 1) 24.07.2019 tarihinde bilgilendirme amaçlı proje açılış toplantısı gerçekleştirilmiştir.

- 2) Endüstriyel Atıkların Sektörel Yönetimi Kapsamında Atık Üretim Faktörlerinin (AÜF) Belirlenmemiş Sektörler İçin TABS ve Literatür Verileri Kullanılarak Atık Listeleri ve AÜF'lerin belirlenmesi, belirlenmiş olanların güncellenmesi sağlanmıştır.
- 3) Atık Yönetim Uygulaması Bileşenlerinin Güçlendirilmesini sağlayacak şekilde, üretilecek atık listeleri ve üretim faktörlerinin, TABS'a entegre edilmesine yönelik çalışmalar gerçekleştirilerek ve buna yönelik mevcut sistemde (TABS) yapılması gereken iyileştirmeler belirlenerek ve gerekli yazılım geliştirilerek TABS'a entegre edilmiştir.
- 4) İdare ile birlikte belirlenmiş olan atık işleme tesislerine izin/lisans verilmesi aşamasında uyulması gereken esaslar ele alınarak, Sektörel Atık Listeleri, bu listelerde yer alan tüm atıklar için uygulanabilecek atık yönetim süreçleri ve tüm işlemlerin proses detayları tasarım esaslarının belirlendiği "Çamur Kurutma ve Ramat İşleme ve Geri Kazanım Çevre ve İzin Lisans Kılavuzları" hazırlanmıştır.
- 5) Çalışılan sektörlere ait Sektörel Denetim Kontrol Listeleri ile denetçilere rehberlik edecek doküman oluşturulmuştur.
- 6) Denetim kabiliyeti artırılmış olan atık beyan sisteminin kullanımına ilişkin olarak Bakanlık, İl Müdürlükleri ve atık üreticilerine 03-06.12.2019 tarihlerinde toplantı ve eğitimler düzenlenmiştir.
- 7) Proje kapsamında yapılan iş ve işlemlerin ilgili kurum/kuruluş ve işletmelere anlatılmasını amaçlayan 28-29.11.2019 tarihinde sektör temsilcilerinin katılımıyla Çalıştay düzenlenmiştir.

2019 yılında %60'ı gerçekleştirilmiş olan proje, 30.06.2020 tarihinde tamamlanacaktır.

7.2.8. Çevrimiçi ÇED Süreci Yönetim Sistemi ve Veri Hazırlama, Aktarım Sistemi (e-ÇED) Analiz Çalışması Projesi

ÇED Yönetmeliği 27. Maddesi 1. Fıkrası "Çevrimiçi ÇED süreci yönetim sistemi" başlığı altında "ÇED Sürecine ilişkin iş ve işlemler, Çevrimiçi ÇED Süreci Yönetim Sisteminden (e-ÇED) yürütülür. Çevrimiçi ÇED Süreci Yönetim Sisteminin yürütülmesine ilişkin iş ve işlemler Bakanlık tarafından belirlenir ve Bakanlığın internet sayfasında ilan edilir." hükmü yer almakta olup bu hüküm uyarınca 01.11.2013 tarihinden itibaren Çevrimiçi ÇED Süreci Yönetim (e-ÇED) Sistemi kullanılmaya başlanmış olup, ÇED süreci online olarak yürütülmektedir.

Söz konusu sistemin devreye alındığı günden itibaren; sistemin ilk yazılım aşamasında ön görülemeyen ve sonradan eklenen adımlar, ÇED Yönetmeliği revizyonları ve mahkeme kararları, teknolojik değişimler ile sistemin entegre çalıştığı başka uygulamaların değişmesi (DYS, Belgenet vs.) veya versiyon değişiklikleri nedeniyle ana yazılım üzerinde değişiklikler yapılmıştır. e-ÇED Sisteminde yapılan tüm değişikliklerin ve mevcut yazılım teknolojisinin gözden geçirilerek sistemin sürdürülebilirliğinin araştırılması, tedbirlerin geliştirilebilmesi amacıyla 09 Eylül 2019 tarihinde başlayan "Çevrimiçi ÇED Süreci Yönetim Sistemi ve Veri Hazırlama, Aktarım Sistemi (e-ÇED) Analiz Çalışması" projesi 20 Aralık 2019 tarihinde tamamlanmıştır.

7.2.9. Türkiye'de Avrupa-Kirletici Salım ve Taşıma Kaydı Konusunda Kapasite Artırımı için Teknik Yardım Projesi

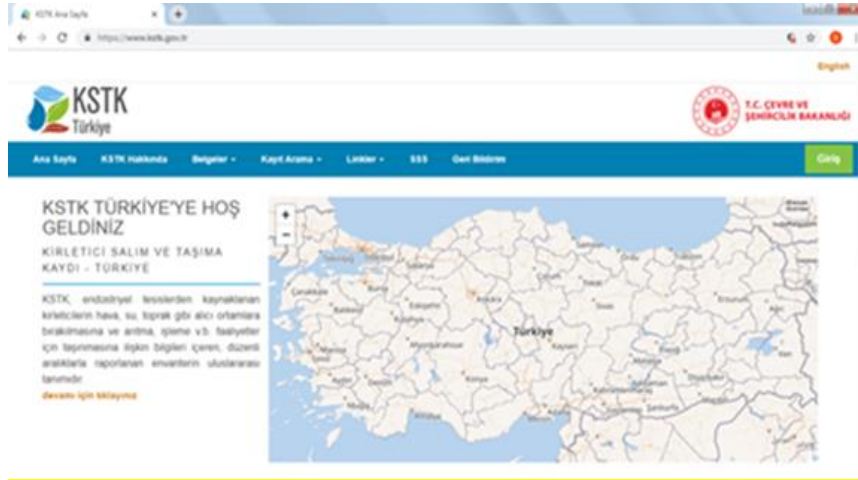
(EC) 166/2006 sayılı E-PRTR Tüzüğü'nün uyumlaştırılması amacıyla 2 yıl süreli Türkiye'de Avrupa-Kirletici Salım ve Taşıma Kaydı (KSTK) Konusunda Kapasite Artırımı İçin Teknik Yardım Projesi 25.05.2019 tarihinde tamamlanmıştır.

IPA 2013 1.Bileşeni'ne sunulan proje ile Ulusal KSTK Sisteminin kurulması, yetkili otoriteler ve öncelikli gruplarda idari ve teknik kapasitenin artırılması, öncelikli gruplar ve karar vericilerin farkındalığının artırılması amaçlanmıştır.

Fotoğraf 11 - KSTK Projesi Seminerleri

Proje kapsamında; Ulusal KSTK Taslak Mevzuatı hazırlanmıştır. Mevzuat Uygulama Stratejisi ve Düzenleyici Etki Analizi hazırlanmıştır. Sanayi Tesisleri Envanteri ve Envanter Raporu İlk envanterin oluşturulmasından sonra envanter iyileştirme ve envanter raporu çalışmaları tamamlanmıştır. Web - Tabanlı Ulusal KSTK Raporlama Yazılımı oluşturularak yazılım sistemi test edilmiştir. Ulusal KSTK Web Sitesi oluşturulmuştur.

Fotoğraf 12 - KSTK Projesi-Ulusal KSTK Web Sitesi

Türkiye’de Avrupa-KSTK Konusunda Kapasite Artırımı İçin Teknik Yardım Projesi kapsamında raporlamaya Yönelik Kılavuzlar ve broşürler hazırlanmıştır. 19 Pilot tesis ile protokol imzalanarak saha ziyaretleri gerçekleştirilmiştir. Türkiye genelinde 10 adet seminer düzenlenmiştir. KSTK Raporlama Eğiticilerinin Oluşturulması amacıyla 3 haftalık Eğiticilerin Eğitimi programı gerçekleştirilmiştir.

Fotoğraf 13 - KSTK Projesi -Tesis Ziyaretleri

7.2.10. Ölçüm Sistemlerinin Standardizasyon, Entegrasyon ve Modernizasyonu Projesi

Ölçüm Sistemlerinin Standardizasyon, Entegrasyon ve Modernizasyonu (SİM) Projesi (2016-2020) kapsamında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ÇED İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü Gölbaşı Yerleşkesinde Sürekli İzleme Merkezi (Fotoğraf 14) kurulmuştur.

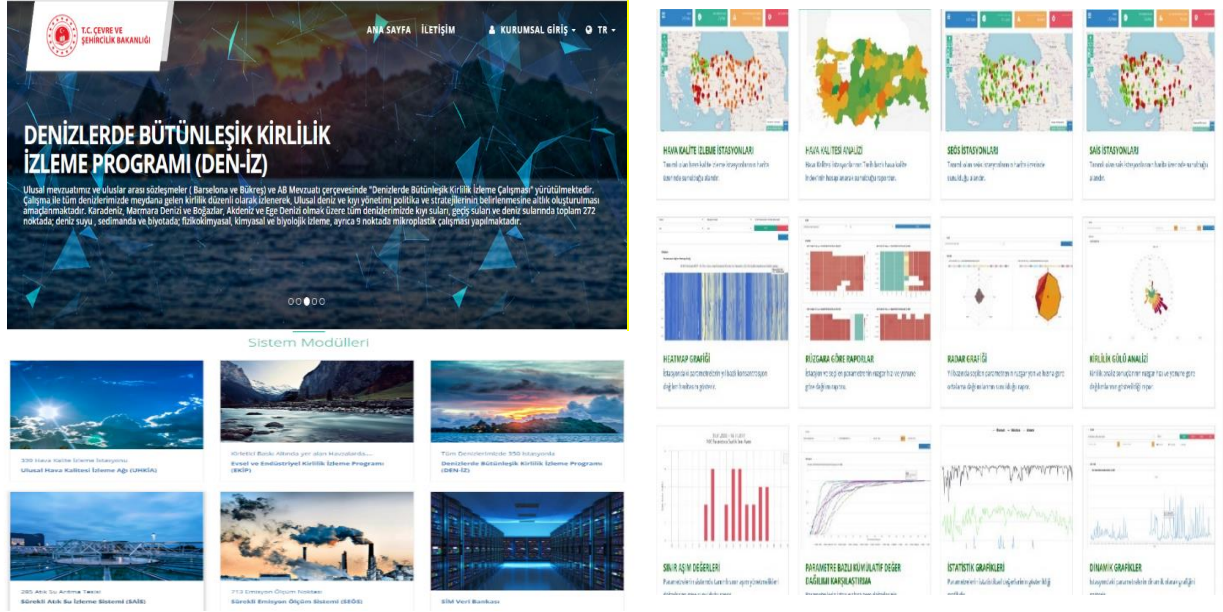
Fotoğraf 14 - Sürekli İzleme Merkezi

Proje iki fazda yürütülmekte olup ilk fazı 2017 yılı sonunda tamamlanmıştır. İlk fazda Sürekli İzleme Merkezi (SİM) uygulamaya alınarak SİM yazılımına veri entegrasyonu sağlanmıştır. <https://sim.csb.gov.tr/> web sayfası (Fotoğraf 15) oluşturulmuştur.

Proje ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca üretilen havza, deniz, hava alıcı ortam izleme verileri ile sürekli atıksu izleme sistemleri (SAİS) ve sürekli emisyon ölçüm sistemleri (SEÖS)'nden alınan çevresel izleme verilerinin

- Etkin yönetiminin sağlanması,
- Erken uyarı sistemleri oluşturulması,

- Veriye dayalı politikalar üretilmesi,
- Karar mekanizmalarına, mali destek ve teşviklere yön verilmesi hedeflenmiştir.

Fotoğraf 15 - Sürekli İzleme Merkezi Web Sayfası (sim.csb.gov.tr)

Sürekli İzleme Sistemlerinden elde edilen veriler (Hava Kalitesi, SEÖS ve SAİS) SİM platformuna taşınmıştır. 350 adet Hava Kalitesi İzleme İstasyonu, 289 adet Atıksu İzleme İstasyonu, 714 adet Emisyon İzleme İstasyonu Sürekli olarak izlenerek yönetilebilmekte ve raporlanabilmektedir.

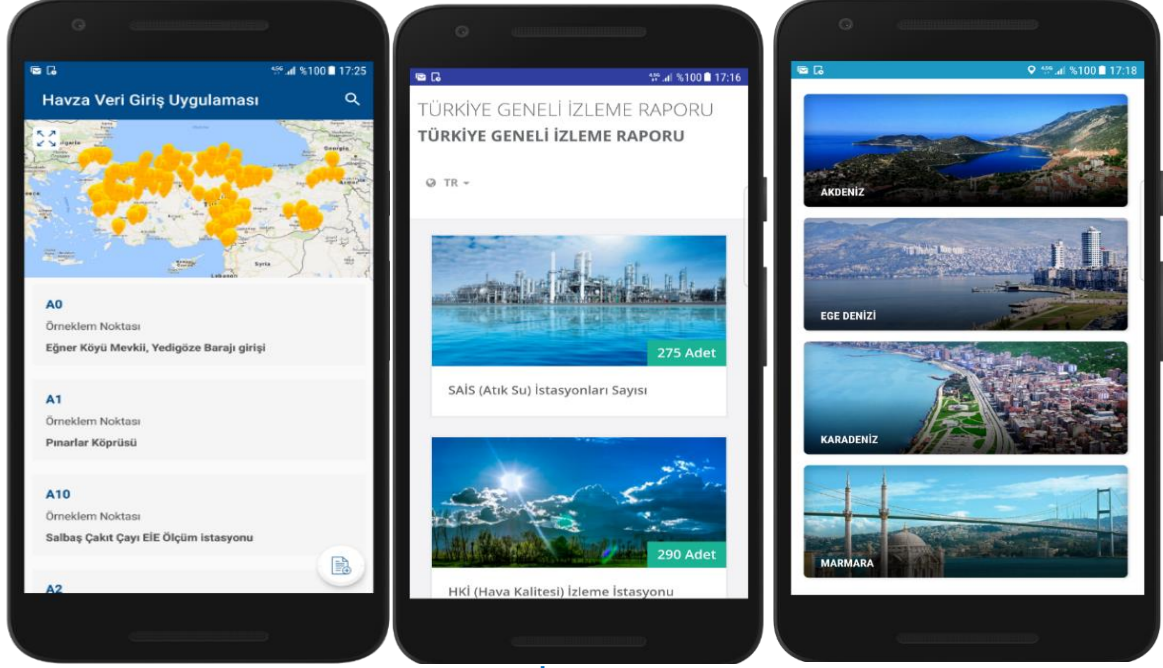
353 adet izleme istasyonu ile Denizlerde Bütünleşik İzleme Verileri ve 109 adet atıksu arıtma tesisi ve 29 adet alıcı ortam izleme istasyonu ile Evsel ve Endüstriyel Kirlilik İzleme verileri ile SİM yazılımına aktarılarak haritalandırma, grafik ve rapor alma işlemleri gerçekleştirilebilmektedir.

SİM'e yeni veri entegrasyonlarının sağlanması, ulusal ve uluslararası yükümlülükler kapsamındaki raporların geliştirilmesi ve mevcut SİM'in merkez destek ve yazılım ihtiyaçlarının giderilmesi amacıyla projenin II. Fazı çalışmaları devam etmektedir. II. Fazı 2020 yılı sonunda tamamlanacaktır.

Gelinen aşamada Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından belirlenen prosedür kapsamında yetkilendirilen kullanıcılar www.sim.csb.gov.tr web adresi üzerinden, ilk aşamada entegre edilen veri tabanları ile oluşturulan 700'ün üzerinde raporlama ekranı ile havza, deniz, hava kalitesi, SAİS ve SEÖS raporlarına yetkileri çerçevesinde ulaşabilmektedir.

Proje kapsamında ayrıca; IOS ve ANDROID platformlarda çalışan mobil uygulamalar geliştirilmiştir.

- Ulusal Hava Kalitesi Mobil Uygulaması
- Karekodlu Durum Sorgulayan Saha Personeli Mobil Uygulaması
- Çevre ve Deniz Kirlilik Bildirimi Uygulaması
- Deniz Veri Giriş Uygulaması
- Havza Veri Giriş Uygulaması
- Yönetici Özet Mobil Uygulaması
- Bu mobil uygulamalardan Ulusal Hava Kalitesi mobil uygulaması Play Store ve Apple Store Marketlerden yayınlanmıştır.

Fotoğraf 16 - SİM Mobil Uygulamalar

SİM’den edinilen çevresel izleme verileri Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerine, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının ilgili birimlerine ve akademik çalışmalara katkı sağlamaya başlamıştır.

7.3. Eğitim Çalışmaları

7.3.1. Çevre Denetim Görevlisi Eğitimi

Denetim görevlilerinin Çevre Denetim Yönetmeliğinin 35. maddesine göre kapsamı Bakanlıkça belirlenen çevre denetimi eğitimi almış olması gerekmektedir. Bu doğrultuda her yıl çevre denetim görevlisi eğitimleri yapılmaktadır.

Fotoğraf 6 – Çevre Denetim Görevlisi Eğitimi

2019 yılı Hizmet içi Eğitim Programında yer alan Çevre Denetim Görevlisi olabilmek için gerekli olan Çevre Denetim Görevlisi Eğitimi 02-06 Nisan 2019 tarihlerinde Antalya’da gerçekleştirilmiştir.

7.3.2. Çevre Referans Laboratuvarı Numune Alma Eğitimi

Laboratuvar analizlerinin en önemli basamağı olan numune alma işleminin belirli teknik eğitime sahip kişilerce yapılması gerektiği ilkesinden yola çıkılarak, “Çevre Ölçüm ve Analiz Laboratuvarı Yeterlik Yönetmeliği” kapsamında numune alma konusunda uzman teknik personelimiz tarafından eğitimler verilmekte, eğitimler sonucunda düzenlenen sınavda başarılı olan katılımcılar sertifika ve kimlik almaya hak kazanmaktadırlar.

Özel ve kamuya ait laboratuvar personeline 16-22 Kasım ve 01-03 Aralık 2019 tarihleri arasında Antalya’da “Su, Atık Su, Toprak, Arıtma Çamuru, Katı Atık, Atık Yağ ve İzolasyon Sıvılarından Numune Alma Eğitimi” düzenlenmiş; katılım sağlayan 305 personelden 280’i eğitim sonrası düzenlenen sınavlarda başarılı olarak sertifika almaya hak kazanmıştır.

Fotoğraf 17 - Çevre Referans Laboratuvarı Numune Alma Eğitimi

7.3.3. Emisyon-İmisyon Ölçümleri Raporlama Personeli Eğitimi

25 Aralık 2013 tarih ve 28862 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Çevre Ölçüm ve Analiz Laboratuvarları Yeterlik Yönetmeliği” kapsamında ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü tarafından Türkiye Çevre Koruma Vakfı (TÜÇEV) işbirliği ile 22-26 Kasım 2019 tarihlerinde “Emisyon-İmisyon Ölçümleri, Ölçüm ve Numune Alma Eğitimi” ve 26-30 Kasım 2019 tarihlerinde “Emisyon-İmisyon Ölçümleri, Raporlama Eğitimi” gerçekleştirilmiştir.

Eğitimler, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından 25 Aralık 2013 tarih ve 28862 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Çevre Ölçüm ve Analiz Laboratuvarları Yeterlik Yönetmeliği” kapsamında, Çevre Ölçüm ve Analiz Laboratuvarları Yeterlik Yönetmeliği hükümlerine göre yetkilendirilen özel ve kamu laboratuvarları çalışanları ile bireysel olarak katılan personele emisyon-imisyon ölçümleri, numune alma ile raporlama yapacak personel katılım sağlamıştır.

Antalya İli, Manavgat ilçesinde gerçekleştirilen Emisyon-İmisyon Ölçümleri, Ölçüm ve Numune Alma Eğitimi'ne 215 kişi ve “Emisyon-İmisyon Ölçümleri, Raporlama Eğitimi”ne ise 58 kişi katılım sağlamıştır.

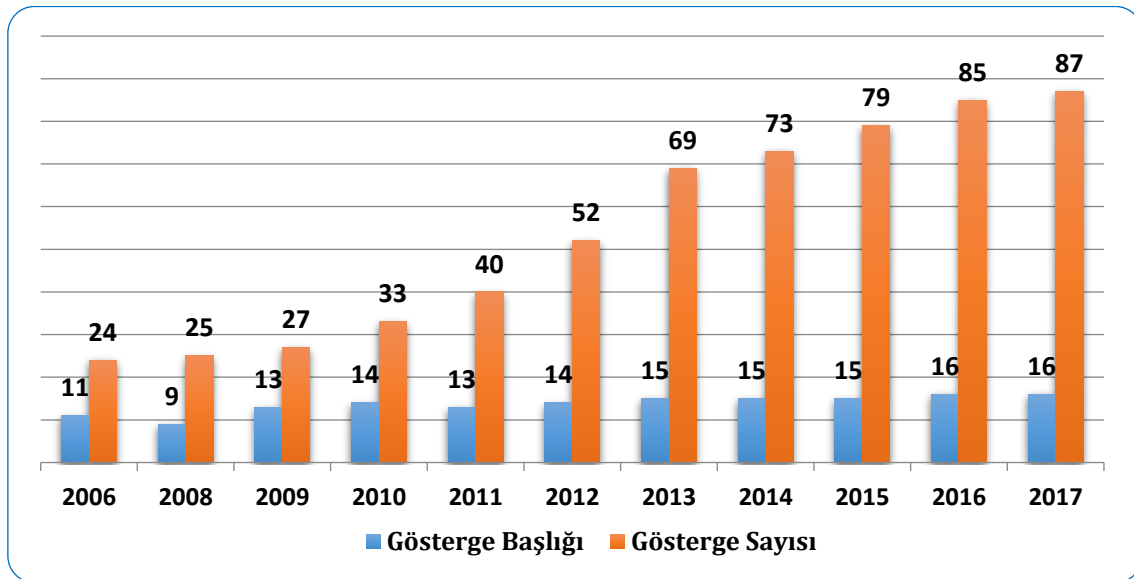
8. ÇEVRESEL BİLGİ YÖNETİMİ SİSTEMİ

8.1. Çevresel Göstergeler

Çevre ile sektörler arasındaki ilişkiyi yansıtmak, çevresel etkileri olan bazı faaliyetlerin zaman serisinde gözlenebilmesini, uygulanan çevre politikalarının sonuçlarının izlenebilmesini sağlamak, yapılacak plan, program ve politikaların belirlenmesinde, mevzuat hazırlanmasında yardımcı olmak ve bilgilendirme yapmak amacıyla hazırlanan Çevresel Göstergeler kitapçığı Genel Müdürlüğümüz tarafından her yıl yayınlanmaktadır.

İlk olarak Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı ile ortak çalışma yapılarak “Çevresel Göstergeler 2006” hazırlanarak yayınlanmıştır. Bu kitapçığı 11 başlık ve 24 göstergeden oluşurken, kitapçıklar zaman içinde yenilenip gelişmiş olup, “Çevresel Göstergeler 2017” kitapçığı 16 başlık ve 87 gösterge içerecek şekilde hazırlanmıştır. Çevresel Göstergeler Kitapçığı, her yıl Türkçe ve İngilizce olarak yayınlanmakta ve kamu kurum/kuruluşları, üniversiteler, belediyeler, taşra teşkilatı, sivil toplum kuruluşlarına dağıtılmaktadır.

26.12.2019 tarihinde ilgili kurum ve kuruluşların katılımı ile “Çevresel Göstergeler” Çalıştayı gerçekleştirilmiştir. Kitapçıklara <http://ced.csb.gov.tr/cevresel-gostergeler-kitapcigi-i-82681> ve Türkçe olarak <http://cevreselgostergeler.csb.gov.tr/>, İngilizce olarak da <https://environmentalindicators.csb.gov.tr/> adresinden ulaşılabilmektedir.

Grafik 18 - Yıllara göre yayınlanan çevresel göstergelerin konu başlıklarına göre sayıları

<http://cevreselgostergeler.csb.gov.tr/> adresinde il düzeyinde çevresel göstergeler de yayınlanmaktadır.

8.2. Tehlikeli ve Tehlikesiz Atık İstatistikleri Bülteni

Atık Yönetimi Yönetmeliği (AYY) kapsamında yıllık tehlikeli ve tehlikesiz atık beyanları atık üreticileri tarafından, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Entegre Çevre Bilgi Sistemi (ecbs.cevre.gov.tr) altında yer alan Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi (TABS) kullanılarak gerçekleştirilmektedir. TABS'a yapılan beyanlar doğrultusunda Tehlikeli Atık İstatistik Bülteni 2010 yılından, Tehlikesiz Atık Bülteni ise 2016 yılından bu yana hazırlanmaktadır.

Bültenlerde atık verisi; atık işleme yöntemine, il dağılımına ve beyan yapan tesislerin durumuna göre çizelge ve haritalar ile görsel olarak sunulmaktadır. Ülke genelinde en çok atık üretilen sektörler ve atık kodları da ayrı çizelgeler ile gösterilmektedir. Tehlikeli atık istatistikleri bülteninde 'özel atık ve tıbbi atık miktarları' başlığı ile bu atık gruplarındaki atık miktarlarına ilişkin dağılımlar yıllık değişimler görselleştirilmektedir. 2018 yılı için Türkiye genelinde Tehlikeli Atık Miktarı toplamı 1.513.624* ton olarak belirlenmiş olup Tehlikesiz Atık Miktarı toplamı da 15.068.633* ton olarak belirlenmiştir. 2018 yılında ülke genelinde 66.478 adet tesis tarafından atık beyan formu doldurulmuştur. Tehlikeli ve tehlikesiz atık istatistikleri bültenleri Genel Müdürlüğümüz web sayfasında yer alan İstatistikler bölümünde yayınlanmaktadır.

8.3. Tıbbi Atık Bülteni

Tıbbi Atık İstatistikleri, 2016 yılı ve öncesinde, Türkiye İstatistik Kurumu tarafından Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği kapsamındaki büyük miktarda atık üreten sağlık kuruluşlarında (üniversite hastaneleri ve klinikleri, genel amaçlı hastaneler ve klinikleri, doğum hastaneleri ve klinikleri ile askeri hastaneler ve kliniklerinin tamamında) iki yılda bir uygulanan anket verilerine dayalı olarak yayımlanmaktaydı.

2017 yılından itibaren tıbbi atık istatistikleri Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Entegre Çevre Bilgi Sistemi (ecbs.cevre.gov.tr) altında yer alan Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi (TABS) kullanılarak yapılan beyanların kayıtları da kullanılarak TÜİK ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığının ortak çalışmaları sonucunda çift logolu olarak yıllık hazırlanmaya başlanmıştır.

Tıbbi atık istatistikleri kapsamında, 2018 yıl sonu itibarıyla faaliyette olan 1.550 sağlık kuruluşundan 89 bin 454 ton tıbbi atık toplandığı, bu atığın %82,9'unun otuz büyükşehirde toplandığı belirlenmiştir. Beyan edilen toplam tıbbi atığın %25,1'i İstanbul, %7,6'sı Ankara ve %6,4'ü İzmir olmak üzere, %39,1'i bu üç büyükşehirde bulunan sağlık kuruluşlarından kaynaklanmıştır. Tıbbi atık istatistikleri bültenleri ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü web sayfasında yer alan İstatistikler bölümünde yayınlanmaktadır.

8.4. Çevre Denetimi İstatistikleri Bülteni

Çevre denetimi, genel hatlarıyla, bir işletmenin faaliyetlerinin gözden geçirilerek Çevre Kanunun ve hükümlerinin, ilgili yönetmeliklerin uygulanıp uygulanmadığının tespiti için, ilgili yasal ve teknik gerekliliklere uygunluğun incelenmesine, faaliyet ve izin arasındaki uyumun incelenmesine yani izin koşullarına uyulup uyulmadığının değerlendirilmesine ve işletmenin çevre mevzuatına uymasının teşvik edilmesine yönelik bir süreçtir.

ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü'nün görevlerinden birisi de serbest bölgeler dâhil olmak üzere, ülke genelinde çevreye olumsuz etkileri olan atık ve kimyasallar ile hava kirliliği, gürültü,

titreşim ve iyonlaştırıcı olmayan radyasyon ile ilgili faaliyetleri izlemek, yeraltı ve yerüstü sularına, denizlere ve toprağa olumsuz etkileri olan her türlü faaliyeti belirlemek, denetlemek, tehlikeli hallerde veya gerekli durumlarda faaliyetleri durdurmaştır.

2016 yılından itibaren ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü yıl içerisinde görevleri kapsamında gerçekleştirdiği çevre denetimlerini özet olarak kamuoyunu bilgilendirmek üzere Çevre Denetimi İstatistikleri Bülteni yayınlamaya başlamıştır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının gerçekleştirdiği çevre denetimlerine bilgileri içeren Çevre Denetimi İstatistikleri Bülteni ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü internet sayfasında yer alan İstatistikler bölümünün <https://ced.csb.gov.tr/cevre-denetim-istatistikleri-i-82611> adresinde her yıl düzenli olarak yayınlanmaktadır.

8.5. İl Çevre Durum Raporları

Çevreyi koruma, çevre kirliliğini ve çevre sorunlarını önleme çalışmalarının temel hareket noktası, sorunları bilmek ve tanımaktan geçmektedir. Bu nedenle çevre durumunu ve yıllar geçtikçe nasıl değiştiğinin belirlenmesi gerekmektedir. İl Çevre Durum Raporu, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının görev alanı kapsamında bulunan ve çevre mevzuatı çerçevesinde yıllık bazda yapılan faaliyetleri, bunlardan elde edilen verileri kapsamaktadır. ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü'nün belirlediği format çerçevesinde Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri Raporu her yıl hazırlamaktadır.

Raporların amacı; çevreyle ilgili potansiyel problemlere erken bir uyarı sistemi oluşturmak; bu problemlerin analizini sağlamak; çevre koruma ve sürdürülebilir kalkınma yolundaki hedefler doğrultusunda elde edilen gelişmeleri halkın izlemesini ve bilgilenmesini sağlamak; çevresel etki değerlendirme, planlama ve düzenleme için karar vericiler ile kamuoyuna temel bilgi ve verileri sunmaktır.

İl Çevre Durum Raporları ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü internet sayfasında "Yayınlar" bölümünde yer almaktadır.

<https://ced.csb.gov.tr/il-cevre-durum-raporlari-i-82671>

9. SONUÇLAR

1993-2019 yılları arasında ÇED Yönetmeliği kapsamında Bakanlık tarafından toplamda 69.970 karar verilmiş, bu kararların 63.112'si "ÇED Gerekli Değildir Kararı", 5.728'i "ÇED Olumlu Kararı"dır. 2019 yılında, 440 projeye ÇED Olumludur Kararı ve 2.418 projeye de ÇED Gerekli Değildir Kararı verilirken, 71 proje için de ÇED Gerekli değildir Kararı verilmiştir. Ayrıca 2019 yılında 408 proje ÇED Olumsuz ve mevzuattan iptal/iade olması nedeniyle ÇED süreçleri sonlandırılmıştır.

2019 yılı içerisinde 3.023 Geçici Faaliyet Belgesi, 4.867 Çevre İzin veya Çevre İzin ve Lisans Belgesi düzenlenmiştir. Aynı şekilde, Çevre İzin/Çevre İzin ve Lisans belgesinin düzenlenmeye başlandığı 2010 yılından bu yana Bakanlık merkez ve ÇŞİM teşkilatı tarafından toplam 29.984 faaliyet veya tesise Çevre İzni veya Çevre İzni ve Lisansı Belgesi verilmiştir.

Çizelge 279'da görüldüğü 2019 yılı içerisinde ÇEDİDGM tarafından 378 adet ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından da toplam olarak 53.785 adet çevre denetimi gerçekleştirilirken ÇEDİDGM tarafından 9.230.405,74 TL, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından da toplam 138.804.416,80 TL para cezası uygulanmıştır. Yine aynı yıl içerisinde 15'si Bakanlık merkez, 274'ü de ÇŞİM'ler tarafından olmak üzere toplam 289 faaliyet durdurma kararı verilmiştir.

Çizelge 33 - 2019 yılında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen denetim ve idari yaptırımların sayısı

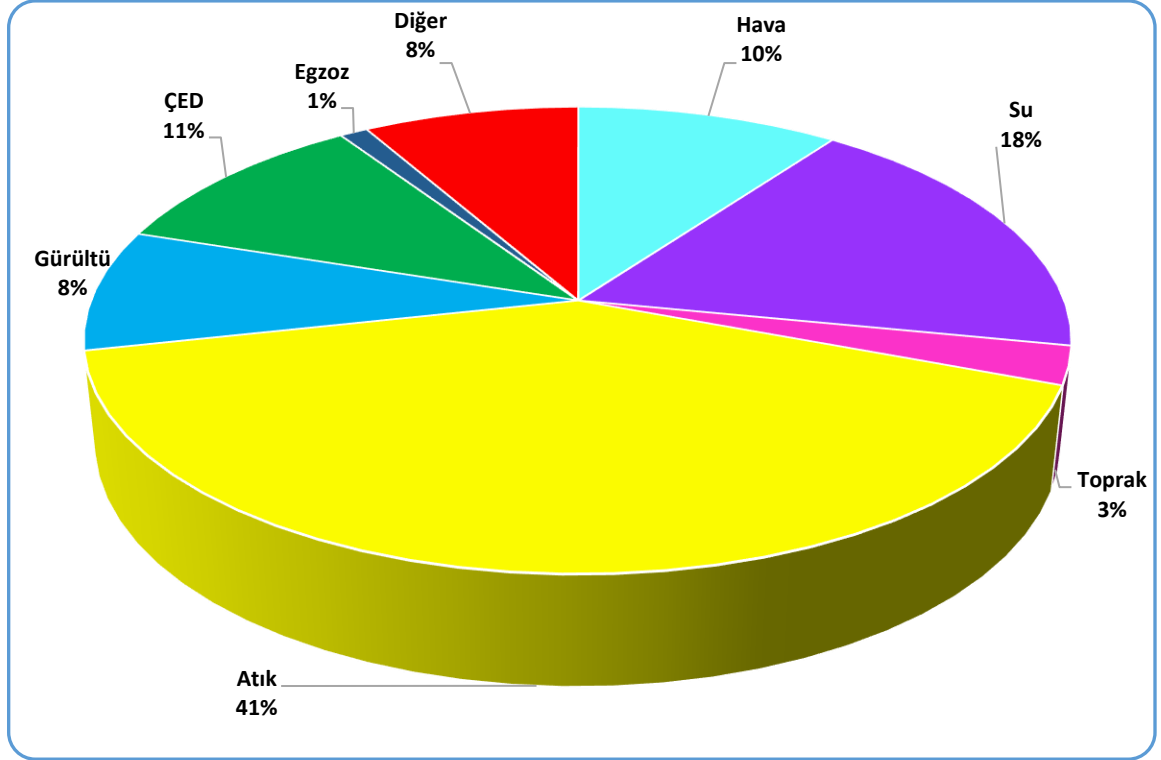
Bakanlık Birimi	Denetim Sayısı	Kesilen Ceza Miktarı (TL)	Faaliyet Durdurma
Bakanlık Merkez	378	9.230.405,74	15
ÇŞİM	53.785	138.804.416,80	274
TOPLAM	54.163	148.034.822,54	289

*2019 yılı verilerinde 04.06.2020 tarihi itibarı ile e-denetim sistemine kayıt edilen denetim tutanakları temel alınmıştır.

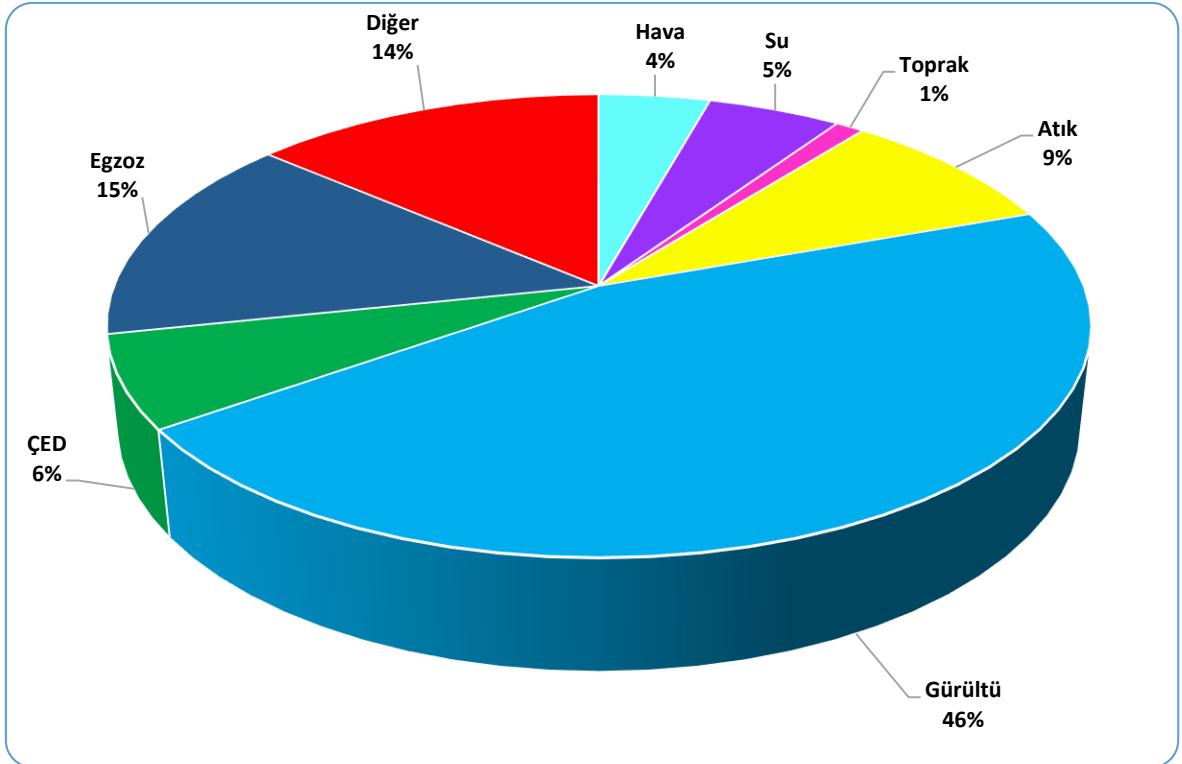
Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından 2019 yılında uygulanan idari yaptırımların konulara göre sayısı ve ceza miktarları Çizelge 34'de verilmektedir. Firmalara uygulanan cezaların büyük bir kısmı atık konusundaki (60.481.050,22 TL) uygunsuzluklara uygulanmıştır.

Çizelge 34 - 2019 yılında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen çevre denetimleri sonucunda uygulanan idari yaptırımların sayısı ve ceza miktarlarının konulara göre dağılımı

	Ceza Miktarı (TL)	Uygulanan İdari Yaptırım Sayısı
Hava	14.948.379,40	284
Su	26.625.008,0	340
Toprak	3.912.064	73
Atık	60.481.050,22	583
Gürültü	12.474.223,0	3.001
ÇED	15.701.149,31	425
Egzoz	1.599.703	959
Diğer	12.293.245,25	900
TOPLAM	148.034.822,54	6.565

Grafik 19 – Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın tüm birimleri tarafından Çevre Kanunu gereğince uygulanan idari yaptırım miktarının konularına göre dağılımı

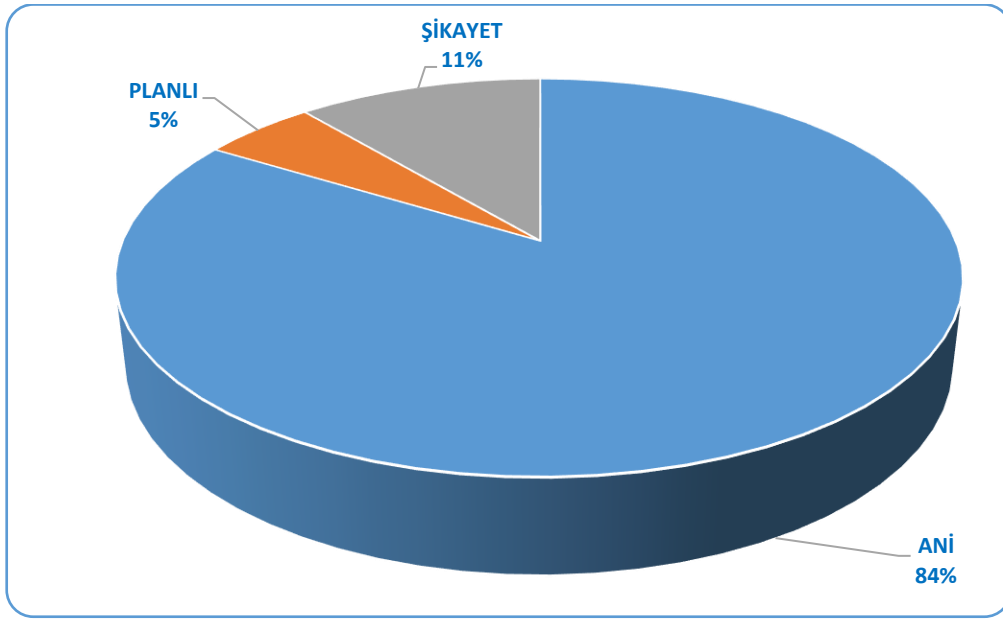

Grafik 20 – Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın tüm birimleri tarafından Çevre Kanunu gereğince uygulanan idari yaptırım sayılarının konularına göre dağılımı

Çizelge 35 - Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından 2019 yılında gerçekleştirilen denetimlerin türleri

	PLANLI DENETİMLER	ANİ DENETİMLER	ŞİKÂyet DENETİMLERİ	TOPLAM
ÇŞİM	2.671	45.276	5.838	53.785
MERKEZ	61	317	0	378
GENEL TOPLAM	2.732	45.593	5.838	54.163

*2019 yılı verilerinde 04.06.2020 tarihi itibarı ile e-denetim sistemine kayıt edilen denetim tutanakları temel alınmıştır.

Grafik 21 - Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından uygulanan denetimleri türlere göre dağılımı

2019 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerinin, Jandarma Komutanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğü ile birlikte veya ayrı ayrı ya da İl Müdürlüğü'nün tek olarak yaptığı egzoz denetimlerinde tespit edilen 958 uygunsuzluk sonucunda 1.598.157 TL idari yaptırım uygulanmıştır. İller bazında egzoz denetimlerinde uygulanan cezalar Ek- 12'de verilmektedir.

Çizelge 36 - 2019 yılı egzoz denetimi verileri

	Denetim sayısı	Kesilen ceza sayısı (adet)	Ceza miktarları (TL)
2019	2.603	958	1.598.157

2019 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından uygulanan 13.967 adet piyasa gözetimi ve denetimi sonucunda 309.776 TL idari yaptırım uygulanmıştır. 2019 yılında Çevre Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından gerçekleştirilen piyasa gözetimi ve denetimlerine ilişkin ayrıntılı veriler Ek- 13'de verilmektedir.

EKLER

EK - 1. 2019 yılında “2872 Sayılı Çevre Kanunu Uyarınca Verilecek İdari Para Cezalarına İlişkin Tebliğ (2019/1)” gereğince uygulanan idari para cezası miktarları

2872 sayılı Çevre Kanununun 20 nci maddesinin	Kanundaki ceza miktarı	1/1-31/12/2019 tarihleri arasında uygulanacak ceza miktarı
(a) bendindeki ceza miktarları	1.250 TL 2.500 TL 1.250 TL 5.000 TL 10.000 TL	1.546 TL 3.093 TL 1.546 TL 6.186 TL 12.373 TL
(b) bendindeki ceza miktarları	24.000 TL 48.000 TL	72.197 TL 144.404 TL
(c) bendindeki ceza miktarları	6.000 TL 2.000 TL 300 TL	18.037 TL 6.005 TL 892 TL
(d) bendindeki ceza miktarları	(b) bendi için iki kat: 48.000 TL 96.000 TL (c) bendi için iki kat: 12.000 TL 4.000 TL 600 TL (d) bendinin ikinci cümlesindeki konutlarla ilgili olarak: 10.000 TL 15.000 TL	144.404 TL 288.819 TL 36.095 TL 12.025 TL 892 TL 12.373 TL 18.559 TL
(e) bendindeki ceza miktarı	10.000 TL	30.075 TL
(f) bendindeki ceza miktarı	60.000 TL	180.509 TL
(g) bendindeki ceza miktarı	6.000 TL	18.037 TL
(h) bendindeki ceza miktarları	400 TL 1.200 TL 4.000 TL 12.000 TL	1.192 TL 3.600 TL 12.025 TL 36.095 TL
(i) bendinin; 1 no’lu alt bendindeki ceza miktarları	Groston başına*: 400 TL 100 TL 10 TL	494,92 TL 123,73 TL 12,37 TL
(i) bendinin; 2 no’lu alt bendindeki ceza miktarları	Groston Başına*: 30 TL 6 TL 100 KR	90,17 TL 17,99 TL 287 KR
(i) bendinin; 3 no’lu alt bendindeki ceza miktarları	Groston Başına*: 200 TL 40 TL 10 TL	247,46 TL 49,49 TL 12,37 TL
(i) bendinin; 4 no’lu alt bendindeki ceza miktarları	Groston başına*: 100 TL 20 TL 10 TL	123,73 TL 47,75 TL 12,37 TL
(i) bendinin altıncı paragrafındaki ceza miktarları	24.000 TL 600 TL	72.197 TL 1.794 TL
(j) bendindeki ceza miktarı	1.000 TL	2.997 TL
(j) bendindeki ceza miktarları	24.000 TL 600 TL	72.197 TL 1.794 TL
(k) bendindeki ceza miktarları	20.000 TL 100.000 TL	60.163 TL 300.856 TL

EK - 1. 2019 yılında “2872 Sayılı Çevre Kanunu Uyarınca Verilecek İdari Para Cezalarına İlişkin Tebliğ (2019/1)” gereğince uygulanan idari para cezası miktarları (devam)

(l) bendindeki ceza miktarları	Dekar başına*: 20 TL Metkreküp başına*: 120 TL	60,11 TL 360,98 TL
(m) bendindeki ceza miktarları	6.000 TL 4.000 TL	18.037 TL 12.025 TL
(n) bendindeki ceza miktarları	48.000 TL 1.200 TL	144.404 TL 3.600 TL
(o) bendindeki ceza miktarı	12.000 TL	36.095 TL
(p) bendindeki ceza miktarı	24.000 TL	72.197 TL
(r) bendindeki ceza miktarları	24.000 TL 60.000 TL	72.197 TL 180.509 TL
(s) bendindeki ceza miktarı	100 TL	287 TL
(t) bendindeki ceza miktarı	2.000.000 TL	6.07.320 TL
(u) bendindeki ceza miktarı	2.000.000 TL	6.07.320 TL
(v) bendindeki ceza miktarları	100.000 TL den 1.000.000 TL'ye kadar	300.856 TL'den 3.008.653 TL'ye kadar
(y) bendindeki ceza miktarları	100.000 TL den 1.000.000 TL'ye kadar	300.856 TL'den 3.008.653 TL'ye kadar
Geçici 4 üncü maddesinin 5 inci fıkrasındaki ceza miktarları	Belediyelerde; Nüfusu 100.000'den fazla olanlarda: 50.000 TL Nüfusu 100.000 – 50.000 arasında olanlarda: 30.000 TL Nüfusu 50.000 – 10.000 arasında olanlarda: 20.000 TL Nüfusu 10.000 – 2.000 arasında olanlarda: 10.000 TL Organize Sanayi Bölgelerinde: 100.000 TL Bunların dışında kalan endüstri ve atıksu üreten her türlü tesiste: 60.000 TL	Belediyelerde; Nüfusu 100.000'den fazla olanlarda: 300.856 TL Nüfusu 100.000 – 50.000 arasında olanlarda: 90.251 TL Nüfusu 50.000 – 10.000 arasında olanlarda: 60.163 TL Nüfusu 10.000 – 2.000 arasında olanlarda: 30.075 TL Organize Sanayi Bölgelerinde: 300.8556 TL Bunların dışında kalan endüstri ve atıksu üreten her türlü tesiste: 180.509 TL

* = Bu bentlerdeki cezalar uygulanırken nihai ceza miktarı hesaplandıktan sonra küsurat kısmı dikkate alınmayacaktır.

EK - 2. ÇED Yönetmeliği kapsamında verilen ÇED Kararlarının sektörel bazda yıllara göre dağılımı

YIL	SEKTÖRLER																											
	SANAYİİ				ENERJİ				PETROL-MADEN				ATIK-KİMYA				TARIM GIDA				ULAŞIM KİİY				TURİZM KONUT			
	A ¹	B ²	C ³	D ⁴	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D
03.12.1993-1998	69	2	312	15	14	1	25	0	159	7	1.903	113	37	0	188	9	23	0	292	14	26	2	98	5	54	1	171	4
1999	15	0	32	0	13	0	4	0	7	1	336	10	4	0	26	1	4	0	87	0	7	0	13	0	7	1	26	0
2000	13	0	42	1	23	0	4	0	32	1	516	12	6	0	38	2	5	0	101	1	6	0	18	0	22	0	45	2
2001	22	1	58	1	23	0	9	1	22	1	513	10	24	3	77	0	6	0	112	0	4	0	21	0	18	0	69	0
2002	24	0	66	0	17	0	20	0	24	0	600	5	23	0	136	0	5	0	146	1	6	0	21	0	18	0	79	0
2003	5	0	215	0	14	0	28	1	18	0	877	1	24	0	196	0	6	1	223	0	12	0	37	0	1	0	139	1
2004	3	0	248	0	18	0	68	0	17	0	1.155	7	23	0	230	0	8	1	238	0	12	0	49	0	5	0	134	0
2005	9	0	204	0	17	0	117	0	14	0	1.305	8	27	0	338	1	8	0	237	1	15	0	57	0	12	0	200	1
2006	13	1	210	0	17	0	180	0	21	2	1.806	25	42	1	526	2	4	0	400	2	16	0	72	0	10	0	247	0
2007	34	1	426	0	41	0	233	2	38	0	2.068	81	34	0	436	3	14	0	573	0	29	0	75	0	19	0	403	0
2008	22	0	454	1	59	0	248	3	46	0	1.734	30	33	1	347	0	15	0	562	1	25	0	74	0	17	0	238	0
2009	17	0	413	0	58	0	648	34	48	1	1.717	8	35	0	200	0	24	0	345	0	17	0	29	1	2	0	197	0
2010	39	0	655	0	87	0	285	34	56	1	1.754	3	25	0	241	0	22	0	662	0	25	1	45	2	0	0	290	0
2011	31	0	770	0	80	0	300	15	74	0	2.136	18	33	0	305	0	60	0	737	7	24	0	87	1	6	0	257	0
2012	41	0	569	1	125	0	296	16	144	0	1.745	17	32	0	326	0	57	0	562	2	21	0	38	1	6	0	223	0

¹ ÇED Olumlu Kararı

² ÇED Olumsuz Kararı

³ ÇED Gerekli Değildir Kararı

⁴ ÇED Gereklidir Kararı

Ek – 2. ÇED Yönetmeliği kapsamında verilen ÇED Kararlarının sektörel bazda yıllara göre dağılımı (devam)

YIL	SEKTÖRLER																											
	SANAYİİ				ENERJİ				PETROL - MADEN				ATIK-KİMYA				TARIM GIDA				ULAŞIM KİİY				TURİZM KONUT			
	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D
2013	38	0	578	0	150	0	273	5	123	0	1.561	22	60	0	267	6	84	0	617	0	18	0	37	0	4	0	280	1
2014	60	0	497	0	137	0	210	1	133	0	1.679	13	36	1	280	0	59	0	925	1	26	0	40	0	20	0	427	0
2015	33	0	458	4	84	1	370	3	79	4	1.766	65	35	1	269	5	64	4	803	6	11	0	52	3	9	0	168	1
2016	38	0	396	3	83	0	161	2	127	3	1.529	78	41	0	270	7	87	0	517	3	19	0	77	0	10	0	207	2
2017	56	0	501	0	96	1	165	2	121	2	1.589	47	58	0	337	3	65	0	357	4	22	0	93	0	12	0	259	1
2018	35	0	465	3	96	0	163	4	133	3	1.460	63	69	0	355	4	51	0	353	1	16	0	68	1	1	0	172	0
2019	29	0	350	1	90	1	127	2	152	0	1.179	59	67	0	337	2	64	0	246	5	30	0	68	0	8	0	111	2
TOPLAM	646	5	7.919	33	1.342	4	3.934	130	1.588	26	30.928	769	768	7	5.725	49	736	6	9.095	62	387	4	1.179	14	261	2	4.342	19

EK - 3. ÇED Yönetmeliği kapsamında verilen ÇED Kararlarının yıllara göre dağılımı

	EK-1		EK-2		GENEL TOPLAM
	ÇED Olumlu	ÇED Olumsuz	ÇGD	ÇG	ÇED Olumlu + ÇGD
03.12.1993-1998	382	13	2.989	160	3.371
1999	57	2	524	11	581
2000	107	1	764	18	871
2001	119	5	859	12	978
2002	117	0	1.068	6	1.185
2003	80	1	1.715	3	1.795
2004	86	1	2.122	7	2.208
2005	102	0	2.458	11	2.560
2006	123	4	3.441	29	3.564
2007	209	1	4.214	86	4.423
2008	217	1	3.657	35	3.874
2009	201	1	3.549	43	3.750
2010	254	2	3.932	39	4.186
2011	308	0	4.592	41	4.900
2012	426	0	3.759	37	4.185
2013	478	1	3.613	34	4.090
2014	471	1	4.058	118	4.529
2015	315	10	3.886	87	4.201
2016	405	3	3.157	95	3.562
2017	431	3	3.301	57	3.732
2018	401	3	3.036	76	3.437
2019	440	1	2.418	71	2.858
TOPLAM	5.728	54	63.112	1.076	68.840

EK – 4. ÇED Olumlu Kararı sayılarının 1993–2019 döneminde illere ve yıllara göre dağılımı

	1993-1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
	380	60	108	119	115	79	86	103	122	212	217	203	250	296	445	540	528	329	440	490	432	496*
ADANA	4	1	4	1	3	0	1	2	4	10	5	9	9	9	18	30	33	7	17	7	12	6
ADIYAMAN	1	1	0	1	0	1	1	0	0	2	0	1	1	0	3	5	5	1	3	3	1	3
AFYONKARAHİSAR	9	2	1	1	1	0	1	0	1	3	3	1	1	19	7	10	10	8	17	7	11	10
AĞRI	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	1	0	2	1	1	0	3	3	1	5
AMASYA	0	0	1	0	0	0	1	1	1	1	0	2	0	2	1	2	4	1	2	7	0	6
ANKARA	8	1	4	7	3	6	5	5	12	18	21	12	11	15	34	32	42	15	21	17	17	28
ANTALYA	21	4	11	12	16	4	5	12	2	5	2	1	4	3	6	7	16	11	8	13	12	13
ARTVİN	1	0	0	1	0	2	4	0	0	1	2	2	5	5	24	12	10	6	2	2	7	3
AYDIN	9	0	0	1	1	2	1	1	3	2	3	2	4	4	9	8	8	4	11	9	12	6
BALIKESİR	9	1	3	2	1	3	3	0	1	5	10	8	6	9	11	10	13	12	15	13	12	7
BİLECİK	14	1	3	4	0	0	2	1	0	3	1	0	3	2	8	7	3	5	6	7	7	4
BİNGÖL	0	1	0	0	0	0	1	0	1	1	0	1	2	2	7	6	6	1	2	0	2	2
BİTLİS	0	1	0	0	0	0	0	0	1	3	2	1	3	0	1	3	2	2	3	2	2	4
BOLU	5	0	0	2	0	0	1	1	0	2	5	1	6	3	5	5	8	10	4	8	3	5
BURDUR	9	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2	0	0	0	1	1	1	4	3	5	4
BURSA	19	0	0	4	3	3	1	6	3	4	2	6	5	2	11	16	18	19	21	31	24	18
ÇANAKKALE	27	2	3	1	3	2	1	4	1	8	3	3	6	5	11	16	10	11	10	7	12	16
ÇANKIRI	0	2	0	0	2	0	0	2	2	4	4	0	2	3	1	2	8	2	3	3	2	4
ÇORUM	1	0	0	3	1	0	1	1	0	2	0	1	0	1	1	3	2	0	10	16	1	5
DENİZLİ	4	2	2	1	1	0	0	0	2	3	3	0	2	3	5	2	2	3	7	3	12	11

EK-4. ÇED Olumlu Kararı sayılarının 1993-2019 döneminde illere ve yıllara göre dağılımı (devam)

	1993-1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ELAZIĞ	2	0	0	0	0	0	1	0	1	1	0	2	1	1	1	7	3	1	2	3	4	6
ERZİNCAN	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	3	1	1	1	3	8	5	6	6	1	3	4
ERZURUM	0	0	3	0	1	1	1	4	0	2	4	4	3	6	5	15	6	5	9	11	2	3
ESKİŞEHİR	3	2	2	2	1	0	0	0	0	3	1	2	4	4	11	8	8	6	7	7	4	11
GAZİANTEP	0	1	0	2	3	0	0	0	0	1	2	1	2	12	4	8	4	5	8	13	6	7
GİRESUN	1	0	0	0	1	2	0	2	0	3	5	3	3	3	7	5	4	3	3	11	2	2
GÜMÜŞHANE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	4	1	1	2	5	2	3	1	3	7	3	1
HAKKARİ	0	0	1	1	0	1	0	0	0	0	0	1	0	1	3	2	2	3	0	0	0	1
HATAY	8	0	0	3	2	1	3	0	3	7	7	3	8	8	9	11	4	2	2	8	5	9
ISPARTA	4	1	2	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	1	3	2	3	1	5	9	12	7
MERSİN	9	1	2	3	5	1	5	2	6	2	4	5	4	2	9	9	8	5	11	8	6	31
İSTANBUL	28	4	6	5	8	3	4	6	8	10	13	3	4	9	8	10	9	9	15	14	20	32
İZMİR	35	4	5	7	5	9	8	11	6	13	14	34	19	18	23	38	24	14	16	28	23	19
KARS	0	0	0	0	0	1	0	1	1	1	1	1	0	3	1	1	1	2	3	2	2	0
KASTAMONU	2	0	0	1	0	0	0	0	0	1	4	4	3	5	7	8	3	2	2	4	6	3
KAYSERİ	2	3	10	4	3	1	2	0	3	2	3	1	3	5	6	5	10	5	9	9	12	5
KIRKLARELİ	3	0	0	1	3	1	3	2	0	2	1	4	2	1	5	4	5	9	3	18	13	12
KIRŞEHİR	0	0	1	0	1	0	0	0	0	1	1	0	1	1	3	4	3	1	3	5	2	4
KOCAELİ	28	2	2	8	3	6	6	5	1	9	7	7	11	13	13	14	12	12	9	5	2	9
KONYA	8	2	4	3	3	5	1	1	2	6	5	6	4	14	18	16	18	11	17	11	13	13
DİYARBAKIR	1	0	1	0	2	0	0	0	1	2	0	2	0	0	4	3	4	2	2	3	3	2
EDİRNE	6	1	1	2	0	0	1	0	1	0	0	2	0	2	0	4	5	1	2	3	4	2

EK-4. ÇED Olumlu Kararı sayılarının 1993-2019 döneminde illere ve yıllara göre dağılımı (devam)

	1993-1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
KÜTAHYA	5	1	1	3	1	1	0	0	2	0	1	1	6	4	7	7	8	7	6	2	9	7
MALATYA	0	0	0	1	0	1	0	0	0	2	2	2	2	1	9	9	7	7	3	3	3	16
MANİSA	12	1	2	2	1	1	1	0	3	2	3	6	9	7	13	14	11	6	7	14	18	9
KAHRAMANMARAŞ	1	1	0	1	2	1	0	2	3	7	3	1	7	9	3	7	10	8	7	10	4	6
MARDİN	0	0	1	0	0	1	0	0	0	1	0	0	1	3	0	3	3	5	2	3	1	6
MUĞLA	25	2	9	1	1	2	8	4	3	4	4	1	7	10	5	8	8	0	4	3	2	6
MUŞ	0	0	0	0	0	0	2	0	0	1	0	0	1	1	1	1	3	1	0	0	0	3
NEVŞEHİR	0	0	2	0	0	0	0	0	0	1	2	0	0	2	0	1	2	0	4	7	1	4
NİĞDE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	0	1	3	4	3	3	2	5	4	6	4
ORDU	4	0	1	2	0	1	1	2	3	3	3	2	1	3	3	8	5	3	2	2	1	6
RİZE	2	0	0	0	0	1	0	0	1	1	4	2	8	3	3	2	3	1	1	1	3	2
SAKARYA	11	4	2	2	3	0	2	0	1	4	3	2	1	6	7	8	12	3	5	5	7	8
SAMSUN	3	1	1	1	2	3	1	0	3	4	10	7	9	6	15	8	3	4	4	2	1	3
SİİRT	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	3	2	6	1	3	3	4	4	2	1	2	4
SİNOP	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0	1	1	1	1	0	1
SİVAS	0	1	2	1	3	0	0	1	0	1	2	2	2	2	9	11	11	2	6	4	10	6
TEKİRDAĞ	11	2	5	8	10	1	1	5	4	7	5	5	8	6	9	24	17	11	23	21	12	11
TOKAT	2	0	1	0	0	0	0	1	3	1	3	2	2	3	6	4	6	1	3	6	2	2
TRABZON	2	0	0	1	1	0	1	2	3	6	2	0	3	4	5	3	3	3	3	2	3	2
TUNCELİ	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	2	1	2	2	1	0	1
ŞANLIURFA	1	1	3	1	0	0	1	2	3	0	2	1	1	2	7	2	1	2	4	4	0	2
UŞAK	1	0	1	1	1	1	1	0	1	2	0	2	0	3	4	1	6	1	0	7	5	2

EK – 4. ÇED Olumlu Kararı sayılarının 1993–2019 döneminde illere ve yıllara göre dağılımı (devam)

	1993-1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
VAN	1	0	0	1	0	0	0	1	1	0	4	2	2	0	1	4	0	4	3	2	1	5
YOZGAT	0	1	0	0	0	1	1	1	2	1	0	0	0	0	0	6	6	1	2	7	3	5
ZONGULDAK	4	1	2	1	3	0	0	1	5	5	1	3	1	1	3	1	3	8	5	4	7	1
AKSARAY	1	0	0	1	0	2	0	1	0	1	3	2	2	1	1	5	4	1	4	3	4	3
BAYBURT	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	2	2	3
KARAMAN	0	1	0	0	0	0	0	0	1	2	0	3	4	1	1	4	7	3	6	2	6	4
KIRIKKALE	3	0	0	2	3	2	0	0	1	1	0	1	3	3	0	5	6	1	2	8	2	0
BATMAN	0	0	0	1	1	1	0	1	0	0	1	0	1	1	1	2	5	0	1	0	1	2
ŞIRNAK	1	1	0	1	1	0	0	2	1	1	2	2	1	1	0	2	4	1	2	0	0	7
BARTIN	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	4	1	0	5	1	1	2	2	3	0
ARDAHAN	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	1	1	2	1	2	3	1	0
IĞDIR	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0
YALOVA	3	1	1	1	1	0	0	4	4	2	3	3	7	1	1	1	4	2	1	2	1	5
KARABÜK	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	2	6	2	2	3	2	1	3
KİLİS	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2	3	2	2
OSMANİYE	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	3	0	2	2	3	3	1	1	3	2	1
DÜZCE	0	1	0	1	1	1	0	1	3	3	0	1	3	2	3	3	4	1	2	3	4	1

NOT-1: *Bazı projeler birden fazla ili kapsadığı için EK-1 ve EK-2 kapsamında karar verilen toplam proje sayısı ile; illere göre dağılım yapıldıktan sonra toplanan proje sayısı farklı olabilir.

NOT-2: ÇED Yönetmeliği kapsamında belirtilen süre içerisinde mücbir sebep bulunmaksızın yatırıma başlanmaması veya Mahkeme Kararı ile ÇED kararının iptal edilmesi ya da geçersiz sayılması konularına istinaden ÇED İstatistiklerine konu olan ÇED kararları geçmişe dönük revize edilmemektedir.

EK – 5. ÇED Gerekli Değildir Kararı sayılarının 1993 – 2019 döneminde illere ve yıllara göre dağılımı

	1993-1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
	2989	524	764	859	1068	1715	2119	2441	3441	4214	3657	3550	3932	4592	3789	3463	4058	3898	3165	3323	3062	2429*
ADANA	148	19	18	17	27	38	44	67	95	107	109	90	96	105	86	48	78	57	57	62	52	55
ADIYAMAN	19	7	0	4	4	7	11	20	11	23	7	45	45	47	28	29	45	31	18	38	25	19
AFYONKARAHİSAR	11	4	8	17	8	24	29	39	51	83	34	44	45	103	35	86	79	92	89	90	59	82
AĞRI	0	0	0	6	3	3	5	3	6	2	10	20	18	27	21	18	23	15	14	10	8	8
AMASYA	15	3	4	1	0	15	11	8	21	26	14	16	25	22	13	19	18	16	29	15	13	8
ANKARA	39	2	7	21	31	34	98	77	141	175	98	107	128	147	122	158	240	125	143	130	136	119
ANTALYA	194	30	45	82	82	118	97	157	210	165	188	82	127	121	91	72	172	103	91	91	93	63
ARTVİN	2	1	6	3	11	9	5	4	13	17	25	18	32	17	27	27	27	25	26	21	19	7
AYDIN	81	12	20	17	21	44	51	61	70	101	76	64	55	43	66	61	98	97	59	66	44	37
BALIKESİR	90	15	21	37	39	38	43	61	93	65	81	137	104	129	132	122	109	145	108	101	104	68
BİLECİK	22	15	15	11	9	27	38	27	51	56	55	61	61	47	49	36	49	69	40	38	35	20
BİNGÖL	0	1	0	3	2	14	7	0	7	11	9	13	15	43	12	14	22	22	7	13	13	7
BİTLİS	0	0	0	3	0	11	7	6	4	22	16	14	22	29	10	20	12	15	5	8	18	7
BOLU	11	0	5	7	5	16	7	10	19	52	33	29	45	81	58	50	39	96	14	16	19	17
BURDUR	43	22	24	22	8	8	18	18	57	52	59	50	44	69	61	68	56	57	42	43	38	23
BURSA	119	23	28	26	42	65	74	81	152	174	126	115	130	164	105	126	166	103	94	119	109	93
ÇANAKKALE	86	9	21	28	27	55	47	29	58	68	72	72	32	61	51	45	58	47	34	33	51	53
ÇANKIRI	1	0	1	2	2	1	4	7	16	31	38	21	28	40	32	30	40	20	19	16	26	11
ÇORUM	6	3	2	1	0	13	23	34	52	58	34	39	51	33	36	26	33	26	22	29	28	25
DENİZLİ	101	8	26	18	26	26	34	31	43	70	72	52	64	89	54	55	92	71	69	61	75	45
DİYARBAKIR	26	9	18	12	15	31	36	70	55	71	52	31	67	71	31	38	57	33	32	38	41	28

EK – 5. ÇED Gerekli Değildir Kararı sayılarının 1993 – 2019 döneminde illere ve yıllara göre dağılımı (devam)

	1993-1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
EDİRNE	63	0	10	13	7	10	32	23	24	30	25	42	23	28	39	30	29	19	27	22	18	6
ELAZIĞ	2	0	0	10	17	20	16	10	54	57	68	38	94	72	45	57	79	142	65	41	20	27
ERZİNCAN	4	0	2	5	3	7	10	26	19	33	48	61	28	44	31	29	28	28	27	22	48	23
ERZURUM	8	4	6	8	14	14	24	38	34	37	42	59	53	67	79	57	38	54	32	50	49	21
ESKİŞEHİR	65	12	21	18	18	16	45	34	56	96	70	62	67	76	68	63	51	74	57	68	33	43
GAZİANTEP	44	9	7	30	16	29	23	34	40	70	30	59	57	78	49	52	47	50	48	64	46	27
GİRESUN	3	1	6	5	12	14	6	7	19	33	14	21	39	52	32	21	19	23	8	17	16	14
GÜMÜŞHANE	1	2	4	6	3	18	10	17	19	29	10	22	32	43	37	32	17	24	13	24	15	4
HAKKARİ	0	0	0	0	3	4	4	1	6	7	12	15	13	23	8	3	4	8	2	10	20	9
HATAY	141	12	10	2	10	10	22	40	39	81	106	98	62	82	46	50	40	16	46	43	33	27
ISPARTA	50	4	13	1	13	10	16	15	35	26	33	34	37	48	41	21	58	42	31	35	52	41
MERSİN	115	23	21	21	25	26	21	34	59	85	103	69	62	86	83	69	89	59	62	57	53	58
İSTANBUL	20	7	8	27	49	61	143	123	211	209	206	188	193	248	260	201	253	184	202	257	177	167
İZMİR	185	20	41	35	47	100	124	122	122	173	153	163	138	163	190	159	143	161	123	193	129	82
KARS	0	0	0	0	0	10	12	17	15	23	17	27	27	41	28	17	6	11	13	25	11	9
KASTAMONU	37	18	22	12	18	6	12	18	21	27	31	34	31	46	36	35	41	32	48	40	25	18
KAYSERİ	67	13	14	15	17	45	43	68	77	134	78	72	121	126	70	74	76	77	69	67	59	35
KIRKLARELİ	53	6	4	0	4	17	21	13	31	23	12	23	12	28	40	41	33	35	18	14	20	24
KIRŞEHİR	1	0	0	2	9	5	12	11	21	15	15	22	22	25	32	15	26	17	15	28	36	17
KOCAELİ	103	12	17	31	32	42	45	55	85	102	71	71	80	104	78	63	73	83	48	68	64	42
KONYA	185	37	34	27	19	51	67	89	135	120	125	126	124	113	131	121	148	121	98	102	118	132
KÜTAHYA	20	14	4	6	9	21	60	47	26	58	59	57	53	73	70	73	79	68	68	55	63	54

EK – 5. ÇED Gerekli Değildir Kararı sayılarının 1993 – 2019 döneminde illere ve yıllara göre dağılımı (devam)

	1993-1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
MALATYA	5	2	9	7	7	23	24	10	27	48	27	34	75	75	57	40	60	50	46	40	23	9
MANİSA	117	18	24	26	27	28	44	62	82	88	81	93	93	73	76	129	127	178	132	99	103	80
KAHRAMANMARAŞ	16	2	10	8	13	26	17	26	48	62	53	53	78	73	48	53	41	55	39	51	71	42
MARDİN	1	0	0	2	4	6	10	20	19	27	32	25	41	31	14	16	16	13	4	13	17	15
MUĞLA	111	23	45	46	81	121	131	120	120	209	92	46	46	55	46	63	70	69	76	75	66	82
MUŞ	1	0	0	0	3	5	8	3	6	6	4	4	24	25	8	2	22	7	8	5	21	9
NEVŞEHİR	17	3	1	8	3	17	10	8	18	31	24	21	27	30	19	29	26	27	17	26	13	15
NİĞDE	31	0	4	0	6	14	9	9	20	34	43	35	39	45	27	45	49	52	25	34	22	25
ORDU	28	8	13	3	7	10	14	18	42	42	31	42	55	62	45	46	43	45	40	35	19	15
RİZE	1	0	6	4	2	7	12	12	24	13	13	20	10	23	12	10	11	15	15	15	21	6
SAKARYA	55	8	16	17	47	46	37	38	38	53	71	28	67	80	85	70	55	27	28	39	39	35
SAMSUN	25	7	6	4	9	21	36	49	62	40	31	32	37	40	32	48	72	39	33	23	24	19
SİİRT	0	0	2	4	1	9	4	4	9	4	9	10	24	15	31	5	14	9	6	11	8	8
SİNOP	17	6	4	14	2	5	6	14	14	8	13	17	22	19	14	18	14	21	12	19	18	12
SİVAS	3	1	1	3	11	20	35	20	86	81	75	75	90	114	68	70	64	97	70	57	59	40
TEKİRDAĞ	82	6	7	17	16	40	55	74	67	100	87	59	51	52	81	79	62	69	74	48	63	52
TOKAT	3	1	2	4	11	8	11	27	28	28	12	18	26	36	22	17	36	35	23	31	27	26
TRABZON	87	15	18	8	8	8	22	27	34	37	43	50	48	76	43	34	25	15	36	25	22	9
TUNCELİ	3	1	0	0	3	8	5	8	4	14	13	8	16	8	6	11	14	8	5	11	5	3
ŞANLIURFA	12	11	10	7	5	6	26	39	57	38	44	45	40	72	42	52	41	48	30	29	21	34
UŞAK	39	4	10	6	5	6	12	19	28	32	47	47	64	88	73	55	59	64	57	23	32	16

EK – 5. ÇED Gerekli Değildir Kararı sayılarının 1993 – 2019 döneminde illere ve yıllara göre dağılımı (devam)

	1993-1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
VAN	9	4	13	11	14	10	20	11	16	27	36	47	71	37	50	30	19	23	24	24	46	19
YOZGAT	0	2	1	6	7	10	12	15	23	33	28	30	34	38	31	44	26	49	30	28	13	17
ZONGULDAK	44	4	6	8	10	19	13	25	28	30	35	18	17	23	24	26	18	38	12	23	12	16
AKSARAY	7	0	2	5	3	4	6	8	9	19	15	9	34	24	13	19	20	48	29	14	30	20
BAYBURT	1	0	0	0	0	3	4	8	8	8	10	7	14	36	20	11	11	7	7	11	12	8
KARAMAN	8	5	4	0	1	6	10	10	16	31	16	32	38	21	21	25	38	47	36	31	29	41
KIRIKKALE	1	0	0	3	10	17	8	12	14	36	29	12	25	21	24	22	17	15	10	21	17	9
BATMAN	0	0	0	6	11	15	6	12	17	10	18	24	16	12	15	10	12	8	9	8	14	12
ŞIRNAK	1	0	0	3	5	21	8	12	8	17	0	27	0	7	12	5	7	17	13	30	13	15
BARTIN	8	8	0	1	6	7	11	7	7	7	4	7	5	10	21	15	3	5	9	4	8	2
ARDAHAN	0	0	0	0	2	3	5	1	5	12	4	12	25	22	15	15	14	4	12	10	1	1
İĞDIR	0	0	0	0	0	3	0	3	5	4	11	9	15	6	3	3	2	2	1	4	6	6
YALOVA	13	2	3	6	8	9	8	14	23	13	9	14	8	6	14	3	10	9	9	9	9	7
KARABÜK	29	1	15	2	3	5	5	7	12	11	16	6	8	25	11	18	18	31	17	13	11	9
KİLİS	5	1	3	3	3	4	2	5	5	6	5	9	4	7	4	3	2	4	13	2	3	5
OSMANİYE	19	3	10	2	2	4	9	19	25	28	24	30	28	26	29	25	15	44	13	28	19	8
DÜZCE	9	1	6	3	5	8	7	13	14	30	16	12	15	25	23	16	15	11	13	14	14	7

NOT-3: *Bazı projeler birden fazla ili kapsadığı için EK-1 ve EK-2 kapsamında karar verilen toplam proje sayısı ile illere göre dağılım yapıldıktan sonra toplanan proje sayısı farklı olabilir.

NOT-4: ÇED Yönetmeliği kapsamında belirtilen süre içerisinde mücbir sebep bulunmaksızın yatırıma başlanmaması veya Mahkeme Kararı ile ÇED kararının iptal edilmesi ya da geçersiz sayılması konularına istinaden ÇED İstatistiklerine konu olan ÇED kararları geçmişe dönük revize edilmemektedir.

Ek - 6. 01.01.2014 - 31.12.2019 tarihleri arasında ÇED Olumsuz, ÇED Gereklidir Kararlarının, dosya iptal/iade sayılarının illere göre dağılımı

İL	EK-1	EK-2	
	ÇED OLUMSUZ / İPTAL - İADE	ÇED GEREKLİDİR	İPTAL - İADE
1 Adana	30	31	28
2 Adıyaman	4	7	8
3 Afyonkarahisar	6	1	17
4 Ağrı	0	0	6
5 Amasya	1	0	10
6 Ankara	45	47	144
7 Antalya	22	3	200
8 Artvin	13	3	13
9 Aydın	4	2	39
10 Balıkesir	18	8	27
11 Bilecik	4	24	32
12 Bingöl	0	2	13
13 Bitlis	6	0	12
14 Bolu	7	5	25
15 Burdur	7	6	35
16 Bursa	32	11	125
17 Çanakkale	27	11	70
18 Çankırı	0	1	7
19 Çorum	6	0	9
20 Denizli	9	7	23
21 Diyarbakır	0	3	3
22 Edirne	2	8	13
23 Elazığ	0	3	20
24 Erzincan	4	1	9
25 Erzurum	6	3	22
26 Eskişehir	3	4	24
27 Gaziantep	9	8	36
28 Giresun	11	10	9
29 Gümüşhane	7	7	4
30 Hakkari	3	1	0
31 Hatay	20	10	40
32 Isparta	9	22	38
33 Mersin	16	6	93
34 İstanbul	33	0	120
35 İzmir	41	26	196
36 Kars	2	1	14
37 Kastamonu	4	13	31

Ek - 6. 01.01.2014 - 31.12.2019 tarihleri arasında ÇED Olumsuz, ÇED Gereklidir Kararlarının, dosya iptal/iade sayılarının illere göre dağılımı (devam)

İL	EK-1	EK-2
	ÇED OLUMSUZ / İPTAL - İADE	ÇED GEREKLİDİR İPTAL - İADE
38 Kayseri	12	1 8
39 Kırklareli	16	11 31
40 Kırşehir	7	1 7
41 Kocaeli	18	0 61
42 Konya	13	5 77
43 Kütahya	5	2 15
44 Malatya	4	13 20
45 Manisa	11	4 40
46 Kahramanmaraş	9	2 20
47 Mardin	0	2 14
48 Muğla	14	11 74
49 Muş	1	0 5
50 Nevşehir	1	0 9
51 Niğde	1	1 11
52 Ordu	6	3 3
53 Rize	4	3 12
54 Sakarya	15	12 64
55 Samsun	2	4 17
56 Siirt	3	0 5
57 Sinop	1	3 9
58 Sivas	3	20 16
59 Tekirdağ	28	14 79
60 Tokat	1	7 15
61 Trabzon	5	10 18
62 Tunceli	2	7 1
63 Şanlıurfa	4	2 41
64 Uşak	1	2 16
65 Van	5	3 16
66 Yozgat	5	1 2
67 Zonguldak	7	38 18
68 Aksaray	2	6 11
69 Bayburt	2	1 4
70 Karaman	7	7 12
71 Kırıkkale	3	0 11
72 Batman	1	1 1
73 Şırnak	2	0 1

Ek - 6. 01.01.2014 - 31.12.2019 tarihleri arasında ÇED Olumsuz, ÇED Gereklidir Kararlarının, dosya iptal/iade sayılarının illere göre dağılımı (devam)

İL	EK-1		EK-2	
	ÇED OLUMSUZ / İPTAL - İADE	ÇED GEREKLİDİR	İPTAL - İADE	
74 Bartın	2	2	8	
75 Ardahan	0	0	7	
76 Iğdır	0	0	5	
77 Yalova	4	1	6	
78 Karabük	3	1	8	
79 Kilis	0	0	7	
80 Osmaniye	8	2	18	
81 Düzce	1	6	10	
TOPLAM	650*	504*	2.349*	

*Bazı projeler birden fazla ili kapsadığından toplamlar fazla çıkmaktadır.

EK - 7. 2019 yılına ait Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Lisansı sayılarının illere göre dağılımı

İl	Geçici Faaliyet Belgesi	Çevre İzni/Lisans Belgesi
ADANA	61	88
ADIYAMAN	10	9
AFYONKARAHİSAR	17	29
AĞRI	6	2
AKSARAY	18	13
AMASYA	6	9
ANKARA	104	190
ANTALYA	65	111
ARDAHAN	2	4
ARTVİN	9	11
AYDIN	42	73
BALIKESİR	54	77
BARTIN	14	18
BATMAN	10	23
BAYBURT	2	0
BİLECİK	12	34
BİNGÖL	3	13
BİTLİS	5	7
BOLU	18	24
BURDUR	19	26
BURSA	115	240
ÇANAKKALE	41	48
ÇANKIRI	10	3
ÇORUM	26	52
DENİZLİ	36	83
DİYARBAKIR	14	19
DÜZCE	19	38
EDİRNE	19	22
ELAZIĞ	24	24
ERZİNCAN	6	7
ERZURUM	6	19
ESKİŞEHİR	34	65
GAZİANTEP	62	126
GİRESUN	12	20
GÜMÜŞHANE	1	8
HAKKARİ	5	6
HATAY	32	66

EK - 7. 2019 yılına ait Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Lisansı sayılarının illere göre dağılımı (devam)

İl	Geçici Faaliyet Belgesi	Çevre İzni/Lisans Belgesi
İĞDIR	2	7
ISPARTA	24	37
İSTANBUL	302	394
İZMİR	154	296
KAHRAMANMARAŞ	21	17
KARABÜK	11	21
KARAMAN	7	14
KARS	9	9
KASTAMONU	13	21
KAYSERİ	67	73
KIRIKKALE	16	12
KIRKLARELİ	26	22
KIRŞEHİR	10	15
KİLİS	4	4
KOCAELİ	111	273
KONYA	112	137
KÜTAHYA	14	34
MALATYA	22	45
MANİSA	47	119
MARDİN	14	12
MERSİN	46	64
MUĞLA	101	262
MUŞ	4	5
NEVŞEHİR	12	30
NİĞDE	29	33
ORDU	16	28
OSMANİYE	12	14
RİZE	24	31
SAKARYA	54	81
SAMSUN	25	52
SİİRT	4	3
SİNOP	8	21
SİVAS	26	31
ŞANLIURFA	15	34
ŞIRNAK	5	6
TEKİRDAĞ	92	127

EK - 7. 2019 yılına ait Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Lisansı sayılarının illere göre dağılımı (devam)

İl	Geçici Faaliyet Belgesi	Çevre İzin/Lisans Belgesi
TOKAT	11	17
TRABZON	22	53
TUNCELİ	7	4
UŞAK	31	52
VAN	16	18
YALOVA	12	21
YOZGAT	15	22
ZONGULDAK	20	36

EK – 8. 2019 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından yapılan denetim sayıları ve uygulanan ceza miktarları

İl Müdürlüğü	Denetim Sayısı (Adet)	Kesilen ceza Miktarı (TL)	Kapatma/ Durdurma
1 Adana	1.827	1.485.680	3
2 Adıyaman	626	138.634	0
3 Afyonkarahisar	198	207.299	1
4 Ağrı	66	18.037	0
5 Amasya	303	408.837	2
6 Ankara	3.164	25.896.995	5
7 Antalya	2.035	4.065.526	23
8 Artvin	69	294.769	6
9 Aydın	1.205	3.977.328	2
10 Balıkesir	601	1.801.023	1
11 Bilecik	474	6.185.064	3
12 Bingöl	47	95.483	0
13 Bitlis	79	38.995	0
14 Bolu	431	1.152.191	4
15 Burdur	189	654.017	0
16 Bursa	1.277	4.722.084	5
17 Çanakkale	465	2.127.267	3
18 Çankırı	156	86.281	0
19 Çorum	363	1.756.647	0
20 Denizli	651	184.738	0
21 Diyarbakır	473	567.369	1
22 Edirne	234	7.679	0
23 Elazığ	230	351.583	0
24 Erzincan	104	74.247	0
25 Erzurum	336	966.621	3
26 Eskişehir	1.600	859.341	2
27 Gaziantep	1.827	413.605	1
28 Giresun	245	1.171.234	7
29 Gümüşhane	122	216.860	1
30 Hakkari	49	126.114	0
31 Hatay	675	721.258	1
32 Isparta	863	482.293	0
33 Mersin	1.049	956.740	0
34 İstanbul	5.690	12.179.690	72
35 İzmir	4.634	10.260.435	19
36 Kars	146	441.583	5
37 Kastamonu	301	824.335	1
38 Kayseri	1.215	1.532.911	11

EK - 8. 2019 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından yapılan denetim sayıları ve uygulanan ceza miktarları (devam)

	İl Müdürlüğü	Denetim Sayısı (Adet)	Kesilen Ceza Miktarı (TL)	Kapatma/ Durdurma
39	Kırklareli	217	1.006.120	2
40	Kırşehir	169	149.925	0
41	Kocaeli	2.752	4.864.969	9
42	Konya	1.631	1.731.746	16
43	Kütahya	510	248.069	0
44	Malatya	526	1.035.114	9
45	Manisa	1.365	1.968.270	10
46	Kahramanmaraş	628	3.341.768	0
47	Mardin	124	52.100	0
48	Muğla	608	3.683.436	0
49	Muş	41	361.559	2
50	Nevşehir	264	185.335	4
51	Niğde	397	610.418	0
52	Ordu	558	410.507	3
53	Rize	365	848.367	0
54	Sakarya	1.143	5.286.063	3
55	Samsun	675	1.011.889	3
56	Siirt	22	0	0
57	Sinop	18	30.075	0
58	Sivas	263	281.366	0
59	Tekirdağ	1.635	7.809.493	24
60	Tokat	225	163.778	0
61	Trabzon	1.021	790.430	0
62	Tunceli	97	24.500	1
63	Şanlıurfa	233	457.166	0
64	Uşak	231	4.781.027	0
65	Van	28	220.971	1
66	Yozgat	183	151.296	0
67	Zonguldak	432	1.390.014	1
68	Aksaray	240	2.168.259	0
69	Bayburt	64	126.595	0
70	Karaman	161	1.731.508	1
71	Kırıkkale	310	930.430	0
72	Batman	463	144.440	0
73	Şırnak	7	30.075	0
74	Bartın	252	57.792	0
75	Ardahan	80	151.599	0
76	Iğdır	40	23.274	0

EK – 8. 2019 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından yapılan denetim sayıları ve uygulanan ceza miktarları (devam)

İl Müdürlüğü	Denetim Sayısı (Adet)	Kesilen ceza Miktarı (TL)	Kapatma/ Durdurma
77 Yalova	367	1.799.248	2
78 Karabük	219	306.191	1
79 Kilis	165	58.351	0
80 Osmaniye	491	230.408	0
81 Düzce	546	699.683	0
TOPLAM	53.785	138.804.416,80	274

EK – 9. 2019 yılında Bakanlık merkez ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından yapılan denetimlerin türlere göre dağılımı

ÇŞİM	PLANLI DENETİMLER	ANİ DENETİMLER	ŞİKÂyet DENETİMLERİ	TOPLAM DENETİM SAYISI
Adana	111	1.631	85	1.827
Adıyaman	2	583	41	626
Afyonkarahisar	52	144	2	198
Ağrı	4	62	0	66
Amasya	3	228	72	303
Ankara	62	2.817	285	3164
Antalya	37	1.415	583	2.035
Artvin	3	66	0	69
Aydın	27	1.122	56	1.205
Balıkesir	73	422	106	601
Bilecik	48	360	66	474
Bingöl	2	43	2	47
Bitlis	0	79	0	79
Bolu	6	381	44	431
Burdur	17	153	19	189
Bursa	118	1.041	118	1.277
Çanakkale	10	312	143	465
Çankırı	10	145	1	156
Çorum	47	311	5	363
Denizli	33	590	28	651
Diyarbakır	5	462	6	473
Edirne	8	201	25	234
Elazığ	9	194	27	230
Erzincan	5	96	3	104
Erzurum	11	263	62	336
Eskişehir	66	1.045	489	1.600
Gaziantep	101	1.582	144	1.827
Giresun	11	168	66	245
Gümüşhane	5	115	2	122
Hakkari	1	47	1	49
Hatay	18	606	51	675
Isparta	48	792	23	863
Mersin	14	973	62	1.049
İstanbul	152	5.078	460	5.690
İzmir	187	4.218	229	4.634
Kars	4	99	43	146
Kastamonu	31	225	45	301

EK – 9. 2019 yılında Bakanlık merkez ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından yapılan denetimlerin türlere göre dağılımı (devam)

ÇŞİM	PLANLI DENETİMLER	ANİ DENETİMLER	ŞİKÂyet DENETİMLERİ	TOPLAM DENETİM SAYISI
Kayseri	153	1002	60	1.215
Kırklareli	14	139	64	217
Kırşehir	5	147	17	169
Kocaeli	241	2.322	189	2.752
Konya	127	1.374	130	1.631
Kütahya	57	341	112	510
Malatya	23	502	1	526
Manisa	103	1.120	142	1.365
Kahramanmaraş	16	610	2	628
Mardin	3	80	41	124
Muğla	11	473	124	608
Muş	5	30	6	41
Nevşehir	24	207	33	264
Niğde	1	395	1	397
Ordu	4	405	149	558
Rize	2	244	119	365
Sakarya	90	1.002	51	1.143
Samsun	92	467	116	670
Siirt	3	19	0	22
Sinop	0	5	13	18
Sivas	14	172	77	263
Tekirdağ	105	1.395	135	1.635
Tokat	14	197	14	225
Trabzon	10	870	141	1.021
Tunceli	4	85	8	97
Şanlıurfa	10	169	54	233
Uşak	59	160	12	231
Van	1	26	1	28
Yozgat	6	126	51	183
Zonguldak	7	425	0	432
Aksaray	4	200	36	240
Bayburt	1	46	17	64
Karaman	8	92	61	161
Kırıkkale	3	248	59	310
Batman	6	354	103	463
Şırnak	0	7	0	7
Bartın	23	176	53	252

EK – 9. 2019 yılında Bakanlık merkez ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından yapılan denetimlerin türlere göre dağılımı (devam)

ÇŞİM	PLANLI DENETİMLER	ANİ DENETİMLER	ŞİKÂyet DENETİMLERİ	TOPLAM DENETİM SAYISI
Ardahan	5	59	16	80
Iğdır	4	36	0	40
Yalova	26	301	40	367
Karabük	12	201	6	219
Kilis	0	156	9	165
Osmaniye	39	441	11	491
Düzce	14	339	193	546
Toplam	2671	45.276	5.838	53.785
Bakanlık Merkez	61	317	0	378
GENEL TOPLAM	2.732	45.593	5.838	54.163

EK – 10. 2009-2019 yılları arasında Bakanlık Merkez ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerinin denetim sayıları

ÇŞİM	Denetim Sayıları										
Yıllar	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Adana	1.800	2.152	2.371	819	1.356	1.833	1.629	1.800	1.638	1.699	1.827
Adıyaman	107	102	163	89	195	530	675	625	654	566	626
Afyonkarahisar	110	218	631	317	128	224	293	223	250	167	198
Ağrı	183	254	182	13	5	23	42	30	36	64	66
Amasya	82	175	146	187	317	253	223	315	313	328	303
Ankara	1.051	1.609	1.348	2.051	1.214	1.830	2.443	2.916	3.272	5.053	3.164
Antalya	1.068	1.369	1.552	634	960	929	1.400	1.426	1.901	1.610	2.035
Artvin	99	138	233	58	121	156	157	166	113	86	69
Aydın	747	648	802	1042	708	777	1.053	1.240	792	826	1.205
Balıkesir	792	495	776	1059	734	604	511	537	781	553	601
Bilecik	311	138	84	191	347	467	525	523	558	510	474
Bingöl	39	74	43	46	22	44	50	32	17	12	47
Bitlis	69	193	74	19	21	95	69	115	89	74	79
Bolu	102	408	522	674	464	420	539	473	548	472	431
Burdur	157	419	452	186	234	235	244	260	231	201	189
Bursa	503	1.554	640	517	1.041	1.057	1.275	1.379	1.255	1.180	1.277
Çanakkale	454	453	570	345	401	469	472	495	495	304	465
Çankırı	98	149	192	185	137	109	156	185	143	130	156
Çorum	436	517	987	865	337	305	298	271	213	315	363
Denizli	229	266	623	319	506	798	590	686	654	692	651
Diyarbakır	87	563	186	678	353	295	281	608	285	407	473

EK – 10. 2009-2019 yılları arasında Bakanlık Merkez ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerinin denetim sayıları (devam)

ÇŞİM	Denetim Sayıları										
Yıllar	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Edirne	401	763	769	625	742	826	888	1.025	497	257	234
Elazığ	587	544	984	222	119	441	548	419	258	225	230
Erzincan	33	297	329	94	62	75	46	32	112	89	104
Erzurum	773	334	917	374	372	351	386	265	322	351	336
Eskişehir	917	827	731	877	844	792	1.146	1.368	1.463	1.359	1.600
Gaziantep	998	954	1.125	1.076	1.099	890	1.338	1.411	1.545	1.569	1.827
Giresun	769	405	531	452	420	332	329	214	261	256	245
Gümüşhane	0	179	63	43	47	50	43	70	142	134	122
Hakkâri	136	75	770	35	88	89	48	40	60	46	49
Hatay	274	317	727	232	651	510	563	485	483	459	675
Isparta	312	236	261	33	259	385	378	393	433	670	863
Mersin	68	997	930	239	424	628	869	932	628	569	1.049
İstanbul	5.154	6.072	4.957	771	5.403	5.849	6.040	6.676	6.011	4.133	5.690
İzmir	1.801	2.619	1.638	2.335	1.185	2.922	3.443	4.178	4.847	4.652	4631
Kars	27	100	111	77	75	65	73	77	102	129	146
Kastamonu	77	144	120	150	160	206	332	345	325	381	301
Kayseri	526	401	723	729	337	593	858	973	1.048	1.100	1.215
Kırklareli	235	320	1.203	646	409	378	346	432	261	218	217
Kırşehir	25	135	69	93	214	182	124	119	153	156	169
Kocaeli	925	1.463	1.744	3.655	1.995	2.131	2.099	2.298	2.436	2.552	2.752
Konya	69	312	296	756	286	435	313	638	1.007	1.403	1.631

EK – 10. 2009-2019 yılları arasında Bakanlık Merkez ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerinin denetim sayıları (devam)

ÇŞİM	Denetim Sayıları										
Yıllar	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kütahya	152	249	213	189	84	99	321	310	495	532	510
Malatya	40	350	193	176	203	371	484	491	552	524	526
Manisa	629	1.673	1.781	1.073	1.104	1.455	1.459	1.446	1.657	1.688	1.365
Kahramanmaraş	318	579	1.259	397	367	548	384	576	555	549	628
Mardin	249	226	249	314	176	163	257	199	152	95	124
Muğla	152	676	798	468	662	811	1.248	1.151	774	564	608
Muş	77	87	157	72	100	126	70	102	81	58	41
Nevşehir	48	84	379	109	168	190	326	274	176	246	264
Niğde	172	271	235	315	251	197	210	288	324	272	397
Ordu	344	289	498	119	250	380	544	505	489	418	558
Rize	110	281	468	599	306	453	426	400	367	355	365
Sakarya	350	480	735	1244	145	692	755	1.007	1.017	1.081	1.143
Samsun	667	971	1.804	381	722	664	689	807	839	764	675
Siirt	25	483	584	10	14	73	96	63	49	27	22
Sinop	306	109	80	55	98	126	124	151	187	133	18
Sivas	86	260	268	279	227	228	259	279	444	325	263
Tekirdağ	966	1.754	2.288	2.634	1.809	1.657	1.886	2.039	1.665	1.493	1.635
Tokat	152	139	140	82	258	301	249	261	279	325	225
Trabzon	1.750	659	1.036	33	385	452	481	518	616	717	1.021
Tunceli	35	58	57	2.198	37	63	79	71	81	85	97
Şanlıurfa	348	863	478	372	624	440	288	412	394	370	233

EK – 10. 2009-2019 yılları arasında Bakanlık Merkez ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerinin denetim sayıları (devam)

ÇŞİM	Denetim Sayıları										
Yıllar	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Uşak	506	320	286	2.335	127	111	118	118	124	151	231
Van	267	324	0	397	32	126	55	53	49	30	28
Yozgat	23	174	35	90	64	106	132	98	105	253	183
Zonguldak	391	343	273	77	260	180	146	97	110	101	433
Aksaray	188	107	153	156	130	121	185	257	194	229	240
Bayburt	45	48	169	143	90	90	62	40	46	47	64
Karaman	65	61	0	90	124	162	201	196	182	151	161
Kırıkkale	33	248	446	243	376	359	283	313	307	211	310
Batman	805	1.035	930	143	356	293	315	617	585	429	463
Şırnak	0	1	78	160	384	508	444	0	8	19	7
Bartın	92	211	208	95	302	257	320	209	217	201	252
Ardahan	79	68	158	41	43	60	57	94	87	66	80
Iğdır	30	117	206	15	69	100	96	68	71	43	40
Yalova	180	239	287	359	539	498	368	412	453	321	367
Karabük	52	179	181	55	263	216	268	268	156	205	219
Kilis	373	385	492	391	318	320	336	276	253	200	165
Osmaniye	397	402	727	142	516	591	722	593	497	371	491
Düzce	343	492	409	446	421	504	480	502	497	633	546
TOPLAM	33.476	44.683	50.313	38.058	37.196	43.674	48.358	52.256	51.766	50.239	53.785
Bakanlık Merkez	969	1.021	729	543	271	295	323	353	275	217	378
GENEL TOPLAM	34.445	45.704	51.042	38.601	37.467	43.969	48.681	52.609	52.041	50.456	54.163

EK – 11. 2009-2019 yılları arasında Bakanlık Merkez ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerinin ceza miktarları

ÇŞİM	Yıllar	Ceza Miktarları (TL)										
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Adana		1.417.159	1.175.590	934.081	1.607.905,76	583.692,61	819.308	979.646	754.353	1.914.326	1.393.737,50	1.485.679,80
Adıyaman		97.158	7.934	45.985	65.288,00	458.839,00	333.681	28.541	316.548	223.977	458.449,66	138.634,14
Afyonkarahisar		176.667	3.926	298.822	151.501,00	450.381,00	368.335	341.143	494.723	886.329	188.307,42	207.299,17
Ağrı		31.062	2.792	64.349	90.557,00	18.691,64	43.418	8.930	0	233.397	649.684,20	18.037,00
Amasya		75.752	97.384	244.767	229.430,00	300.597,00	190.043	499.180	352.672	312.280	1055232,40	408.836,74
Ankara		1.870.175	3.257.365	1.847.025	4.453.145,10	3.799.726,96	5.571.079	10.294.456	8.025.519	9.638.045	14.112.369,00	25.896.995,45
Antalya		572.108	1.198.190	1.306.240	569.411,00	1.310.702,00	1.940.019	4.553.896	2.002.965	4.382.068	2.069.119,00	4.065.525,82
Artvin		290.209	193.854	114.601	465.705,00	0,00	87.970	154.496	902.423	575.773	303.275,00	294.769,00
Aydın		967.913	34.598	1.129.744	651.344,75	330.489,00	857.985	159.054	1.079.687	749.371	3.901.020,00	3.977.328,00
Balıkesir		465.931	1.667.790	873.903	1.270.279,82	841.255,00	589.362	282.331	1.174.778	591.829	981.902,83	1.801.022,83
Bilecik		120.865	222.878	177.088	22.982,00	267.628,00	1.057.069	3.119.014	2.346.854	1.686.569	2.180.063,91	6.185.063,93
Bingöl		15.526	22.867	42.844	23.905,00	51.276,00	75.472	282.019	94.663	8.003	0,00	95.482,60
Bitlis		51.768	148.656	102.921	0,00	50.787,00	17.594	38.744	49.095	93.445	97.228,00	38.995,00
Bolu		131.776	283.464	280.394	92.449,00	283.787,77	265.355	457.677	182.184	1.250.924	570.374,00	1.152.191,36
Burdur		54.501	98.812	59.505	0,00	429.858,00	211.160	323.641	496.341	312.209	1.012.777,00	654.017,00
Bursa		2.314.090	1.619.493	2.384.814	1.941.290,00	2.992.752,00	6.993.058	11.936.902	11.975.543	12.084.044	7.324.401,00	4.722.084,28
Çanakkale		543.695	1.031.543	406.341	591.183,00	753.559,00	911.474	725.823	1.253.770	1.560.655	909.805,34	2.127.267,08
Çankırı		57.971	172.003	197.975	267.220,00	174.793,00	112.608	6.656	38.689	94.582	10.782,01	86.281,01
Çorum		543.861	517.866	180.268	180.660,84	219.977,26	400.133	665.240	446.197	480.476	547.875,00	1.756.647,00
Denizli		31.062	31.745	59.827	179.044,00	456.070,30	500.460	197.120	370.232	365.085	635.019,60	184.738,00
Diyarbakır		165.626	2.516.813	190.876	15.705,00	125.337,00	80.935	205.376	763.986	191.100	410.710,90	567.369,36
Edirne		123.545	331.053	12.070	117.397,00	221.956,00	49.436	139.497	34.610	537.951	162.702,44	7.679,00

EK – 11. 2009-2019 yılları arasında Bakanlık Merkez ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerinin ceza miktarları (devam)

ÇŞİM	Yıllar	Ceza Miktarları (TL)										
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Elazığ		177.729	264.943	265.080	226.347,00	57.565,00	193.113	93.002	381.295	278.793	316.107,00	351.582,84
Erzincan		43.755	26.452	64.099	85.297,00	36.092,00	51.778	186.130	695	253.920	66.703,00	74.247,00
Erzurum		293.306	361.606	167.469	372.041,00	419.583,00	172.475	472.966	167.831	196.457	901.867,94	966.621,00
Eskişehir		337.633	319.858	463.908	305.871,00	709.441,42	375.086	557.173	1.301.953	524.540	341.764,78	859.341,10
Gaziantep		284.905	336.367	367.523	854.980,00	536.156,00	205.072	2.664.664	938.508	155.702	1.045.270,64	413.605,15
Giresun		116.401	419.538	402.104	422.897,00	149.890,00	535.529	452.654	205.572	179.764	14.578,00	1.171.234,00
Gümüşhane		0	33.094	14.244	187.194,00	301.381,00	128.876	131.746	0	0	42.365,00	216.860,00
Hakkâri		0	26.452	0	37.064,00	16.929,00	241.317	339570	626.019	20.452	43.954,00	126.114,00
Hatay		2.561.833	443.177	469.410	375.818,21	164.661,00	156.665	197.602	913.121	434.224	2.172.137,68	721.258,45
Isparta		132.677	175.390	42.387	300.679,00	484.177,00	739.446	918.234	2.950.461	1.083.743	940.575,00	482.293,00
Mersin		1.201.074	1.940.330	1.004.310	511.969,18	627.632,00	557.451	1.023.022	978.629	797.525	781.113,54	956.740,00
İstanbul		1.392.267	5.894.647	10.676.658	1.058.511,00	2.094.909,32	6.281.623	2.138.483	13.887.970	10.315.647	12.128.860,70	12.179.689,64
İzmir		2.183.008	1.764.220	2.089.786	7.027.677,88	8.713.713,27	17.685.136	38.124.120	12.837.420	10.393.553	4.293.120,06	10.260.435,11
Kars		0	119.570	29.746	188.480,00	0,00	309.637	166.967	114.658	560.986	507.707,00	441.582,66
Kastamonu		141.414	292.017	126.350	386.374,00	59.254,00	882.271	51.129	837.408	486.198	512.856,50	824.334,61
Kayseri		249.721	887.412	650.063	92.772,64	303.227,56	822.446	1.105.598	1.973.864	1.347.651	979.864,72	1.532.911,24
Kırklareli		186.360	457.599	299.153	1.080.084,00	1.082.133,00	255.928	513.796	633.259	1.280.858	700.634,00	1.006.120,00
Kırşehir		124.620	0	51.277	91.111,20	41.790,95	145.866	51.959	28.809	62.891	57.973,68	149.925,07
Kocaeli		1.558.722	1.391.115	3.136.841	5.474.714,22	9.179.090,72	9.581.420	3.619.650	8.177.829	6.250.483	4.008.862,38	4.864.968,78
Konya		366.797	326.506	808.495	355.218,57	367.501,00	1.663.315	1.046.136	585.074	5.912.723	3.911.515,58	1.731.745,77
Kütahya		82.829	1.001.743	5.010.579	235.315,00	742.607,00	441.650	592.667	264.876	1.050.228	1.237.559,00	248.069,00
Malatya		197.250	242.484	175.188	414.326,00	262.587,00	59.826	161.118	137.412	220.861	685.716,00	1.035.113,72

EK – 11. 2009-2019 yılları arasında Bakanlık Merkez ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerinin ceza miktarları (devam)

ÇŞİM	Ceza Miktarları (TL)
------	----------------------

ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ, İZİN VE DENETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
TEKNİK FAALİYET RAPORU: 2019

Yıllar	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Manisa	227.913	642.712	189.844	929.867,00	1.315.963,00	1.143.773	1.072.466	1.505.561	2.963.722	3.584.415,18	1.968.269,68
Kahramanmaraş	137.589	720.267	343.843	405.186,00	572.270,00	501.595	252.281	877.743	284.855	1.821.020,00	3.341.768,00
Mardin	349.768	85.917	84.309	23.460,00	0,00	239.251	696.610	78.680	76.943	226.942,00	52.100,00
Muğla	2.532.802	816.913	695.798	837.914,00	3.844.336,40	500.618	918.124	835.171	398.292	1.162.363,00	3.683.436,00
Muş	14.351	215.107	2.640	0,00	57.559,00	42.223	22.575	223.520	675.411	464,00	361.559,00
Nevşehir	54.330	27.742	36.254	316.384,00	98.553,73	204.992	623.731	333.280	171.136	469.748,90	185.334,86
Niğde	47.224	126.517	65.521	0,00	118.848,00	606.943	32.091	2.602.070	422.592	805.465,00	610.417,87
Ordu	359.599	434.188	1.096.099	411.842,00	662.123,00	529.395	666.031	474.541	704.512	267.086,90	410.507,26
Rize	264.670	692.968	292.826	1.018.387,00	172.992,00	345.350	917.692	773.157	1.043.999	1.124.833,38	848.366,79
Sakarya	1.337.523	904.304	1.135.575	213.605,00	66.391,00	1.795.163	4.179.628	3.555.974	3.064.670	7.182.075,40	5.286.062,52
Samsun	248.438	1.183.548	450.769	2.551.067,00	355.223,00	96.774	400.115	679.715	632.535	425.073,30	1.011.888,77
Siirt	0	0	79.772	9.420,00	0,00	163.208	0	7.111	1.697	0,00	0,00
Sinop	13.206	442.511	95.422	56.856,90	0,00	0	508.710	163.212	263.768	58.583,00	30.075,00
Sivas	275.082	448.168	376.177	338.346,00	729.083,49	867.744	766.787	388.290	581.766	312.062,84	281.366,00
Tekirdağ	3.384.130	5.002.499	5.294.534	11.845.780,05	5.170.975,19	6.393.525	5.414.652	5.152.950	9.318.643	6.058.522,58	7.809.493,25
Tokat	259.560	651.859	179.646	296.285,26	605.074,92	323.821	21.040	59.703	639.984	502.125,57	163.778,30
Trabzon	1.664.102	519.550	399.890	491.559,19	1.739.816,00	1.832.626	1.595.739	1.696.851	1.267.246	1.466.565,09	790.430,31
Tunceli	0	13.226	62.587	13.855,00	54.495,00	59.826	42.744	57.273	104.374	69.810,00	24.500,00
Şanlıurfa	449.398	1.598.339	296.709	935.201,17	1.301.408,00	724.386	34.864	497.229	309.329	369.633,04	457.166,00
Uşak	7.891	146.120	68.493	778.432,00	1.386.582,50	722.892	1.058.459	908.808	1.424.169	1.151.909,00	4.781.027,00
Van	21.857	284.495	0	0,00	67.879,00	3.674	162.722	0	110.392	66.777,00	220.971,02

ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ, İZİN VE DENETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
TEKNİK FAALİYET RAPORU: 2019

Yozgat	13.262	35.430	0	152,00	0,00	0	98.123	120.982	31.394	153.685,00	151.296,05
--------	--------	--------	---	--------	------	---	--------	---------	--------	------------	------------

EK - 11. 2009-2019 yılları arasında Bakanlık Merkez ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerinin ceza miktarları (devam)

ÇŞİM	Yıllar	Ceza Miktarları (TL)										
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Zonguldak		614.820	1.270.336	591.394	15.705,00	947.314,00	139.198	47.901	1.282.598	48.391.125	519.747,00	1.390.014,00
Aksaray		99.149	91.076	242.149	78.525,00	16.929,00	316.710	685.336	692.589	1.470.253	1.569.737,32	2.168.259,42
Bayburt		0	35.372	85.464	63.759,00	30.881,00	19.284	19.558	432	110.441	0,00	126.595,00
Karaman		0	0	0	18.840,00	464.557,64	467.324	429.337	111.653	160.716	244.996,00	1.731.507,58
Kırıkkale		62.124	233.463	54.844	53.965,91	141.052,00	0	203.773	458.859	327.157	777.227,34	930.430,19
Batman		7.764	214.799	96.842	37.696,00	338.705,00	270.990	286.533	496.931	229.130	182.138,20	144.440,43
Şırnak		214.923	7.934	28.490	124.296,66	16.729,00	214.674	0	0	116.005	128.265,98	30.075,00
Bartın		98.612	157.705	860.798	227.379,00	282.133,00	91.258	72.157	49.095	93.690	45.201,00	57.791,57
Ardahan		52.490	157.267	295.616	128.701,88	43.203,82	70.376	77.436	429.883	368.564	80.921,00	151.599,00
Iğdır		2.000	1.973	6.350	109.949,00	52.091,00	17.594	3.348	0	203	25.683,12	23.274,00
Yalova		532.749	242.275	158.267	122.506,00	352.168,00	1.119.698	1.057.890	172.024	1.475.929	139.670,00	1.799.248,00
Karabük		55.906	13.226	285.095	1.007.829,00	844.551,64	75.993	105.001	468.825	661.675	355.816,00	306.191,00
Kilis		193.292	11.150	9.675	47.121,00	4.489,20	0	0	59.581	0	16.218,00	58.351,00
Osmaniye		337.131	219.713	398.102	114.766,00	226.845,00	335.970	736.422	474.177	217.271	634.642,35	230.408,22
Düzce		458.078	319.105	507.178	468.446,26	176.771,44	695.441	1.628.012	569.286	404.542	327.512,00	699.683,00
TOPLAM		36.142.454	49.328.910	52.136.082	57.164.230,45	62.730.471,14	83.894.172	114.845.656	107.356.248	158.497.768	106.992.877,90	138.804.416,80
Bakanlık Merkez		6.567.935	14.212.191	4.295.737	1.383.702,00	14.315.119,00	14.755.057	4.031.453	1.067.277	6.600.421	2.039.415,90	9.230.405,74
GENEL TOPLAM		42.710.389	63.541.101	56.431.819	58.547.932,45	77.045.590,33	98.649.229	118.877.109	108.423.525	165.098.189	109.032.293,80	148.034.822,54

EK – 12. 2019 yılında illerde yapılan egzoz denetim sayıları ve uygulanan ceza miktarları

İLLER	DENETİM SAYISI	KESİLEN CEZA SAYISI (ADET)	UYGULANAN CEZA MİKTARLARI (TL)
ADANA	60	0	0
ADİYAMAN	99	49	75.754
AFYONKARAHİSAR	10	43	70.098
AĞRI	0	0	0
AMASYA	10	0	0
ANKARA	644	0	0
ANTALYA	1	555	896.935
ARTVİN	0	0	0
AYDIN	6	0	0
BALIKESİR	25	0	0
BİLECİK	7	31	45.546
BİNGÖL	2	0	0
BİTLİS	0	0	0
BOLU	13	0	0
BURDUR	5	0	0
BURSA	64	3	4.638
ÇANAKKALE	2	6	9.276
ÇANKIRI	0	0	0
ÇORUM	1	0	0
DENİZLİ	15	1	1.546
DİYARBAKIR	32	3	4.298
EDİRNE	8	0	0
ELAZIĞ	2	2	7.392
ERZİNCAN	0	0	0
ERZURUM	14	0	0
ESKİŞEHİR	10	0	0
GAZİANTEP	39	1	1.546
GİRESUN	0	3	3.958
GÜMÜŞHANE	0	0	0
HAKKARİ	0	0	0
HATAY	115	0	0
ISPARTA	226	104	160.084
MERSİN	4	0	0
İSTANBUL	87	0	0
İZMİR	11	0	0
KARS	23	0	0

EK – 12. 2019 yılında illerde yapılan egzoz denetim sayıları ve uygulanan ceza miktarları (devam)

İLLER	DENETİM SAYISI	KESİLEN CEZA SAYISI (ADET)	UYGULANAN CEZA MİKTARLARI (TL)
KASTAMONU	4	0	0
KAYSERİ	18	1	6.186
KIRKLARELİ	0	0	0
KIRŞEHİR	3	0	0
KOCAELİ	41	14	86.604
KONYA	88	2	3.092
KÜTAHYA	23	15	22.894
MALATYA	9	0	0
MANİSA	7	0	0
KAHRAMANMARAŞ	47	0	0
MARDİN	2	0	0
MUĞLA	8	2	3.092
MUŞ	0	0	0
NEVŞEHİR	16	0	0
NİĞDE	47	94	127.864
ORDU	21	0	0
RİZE	5	1	1.546
SAKARYA	43	4	19.764
SAMSUN	9	2	2.752
SİİRT	1	0	0
SİNOP	0	0	0
SİVAS	13	0	0
TEKİRDAĞ	4	0	0
TOKAT	5	0	0
TRABZON	8	0	0
TUNCELİ	0	0	0
ŞANLIURFA	0	0	0
UŞAK	2	0	0
VAN	0	0	0
YOZGAT	5	0	0
ZONGULDAK	6	0	0
AKSARAY	1	0	0
BAYBURT	1	0	0
KARAMAN	2	0	0

EK – 12. 2019 yılında illerde yapılan egzoz denetim sayıları ve uygulanan ceza miktarları (devam)

İLLER	DENETİM SAYISI	KESİLEN CEZA SAYISI (ADET)	UYGULANAN CEZA MİKTARLARI (TL)
KIRIKKALE	23	2	12.372
BATMAN	3	0	0
ŞIRNAK	0	0	0
BARTIN	2	0	0
ARDAHAN	1	0	0
IĞDIR	1	0	0
YALOVA	3	0	0
KARABÜK	1	0	0
KİLİS	0	0	0
OSMANİYE	22	0	0
DÜZCE	26	0	0
TOPLAM	2.056	959	1.599.703,00

EK – 13. 2019 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri ve yetki devri yapılmış kurum / kuruluşlar tarafından yapılan Piyasa Gözetimi ve Denetimi sayıları ve uygulanan ceza miktarları

	PGD SAYISI	PGD CEZA MİKTARI (TL)
Adana	26	0,00
Adıyaman	2	0,00
Afyonkarahisar	16	0,00
Ağrı	0	0,00
Amasya	0	0,00
Ankara	387	0,00
Antalya	482	0,00
Artvin	0	0,00
Aydın	0	0,00
Balıkesir	263	0,00
Bilecik	3	0,00
Bingöl	9	0,00
Bitlis	4	0,00
Bolu	21	0,00
Burdur	0	0,00
Bursa	195	0,00
Çanakkale	0	0,00
Çankırı	21	0,00
Çorum	195	74.238,00
Denizli	0	0,00
Diyarbakır	0	0,00
Edirne	0	0,00
Elazığ	1	0,00
Erzincan	44	0,00
Erzurum	11	12.373,00
Eskişehir	6	0,00
Gaziantep	338	95.185,00
Giresun	29	12.373,00
Gümüşhane	0	0,00
Hakkâri	6	0,00
Hatay	60	0,00
Isparta	313	0,00

EK – 13. 2019 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri ve yetki devri yapılmış kurum / kuruluşlar tarafından yapılan Piyasa Gözetimi ve Denetimi sayıları ve uygulanan ceza miktarları (devam)

	PGD SAYISI	PGD CEZA MİKTARI (TL)
Mersin	33	0,00
İstanbul	292	36.095,00
İzmir	1.861	0,00
Kars	0	0,00
Kastamonu	21	0,00
Kayseri	8	0,00
Kırklareli	0	0,00
Kırşehir	14	0,00
Kocaeli	96	0,00
Konya	6.898	30.020,00
Kütahya	4	0,00
Malatya	661	0,00
Manisa	0	0,00
Kahramanmaraş	0	0,00
Mardin	0	0,00
Muğla	35	0,00
Muş	8	0,00
Nevşehir	0	0,00
Niğde	2	0,00
Ordu	207	12.373,00
Rize	27	0,00
Sakarya	242	0,00
Samsun	144	0,00
Siirt	0	0,00
Sinop	0	0,00
Sivas	44	0,00
Tekirdağ	0	0,00
Tokat	7	37.119,00
Trabzon	390	0,00
Tunceli	21	0,00
Şanlıurfa	22	0,00
Uşak	0	0,00

EK – 13. 2019 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri ve yetki devri yapılmış kurum / kuruluşlar tarafından yapılan Piyasa Gözetimi ve Denetimi sayıları ve uygulanan ceza miktarları (devam)

	PGD SAYISI	PGD CEZA MİKTARI (TL)
Van	27	0,00
Yozgat	0	0,00
Zonguldak	101	0,00
Aksaray	0	0,00
Bayburt	0	0,00
Karaman	4	0,00
Kırıkkale	0	0,00
Batman	15	0,00
Şırnak	0	0,00
Bartın	18	0,00
Ardahan	18	0,00
İğdır	83	0,00
Yalova	0	0,00
Karabük	13	0,00
Kilis	0	0,00
Osmaniye	4	0,00
Düzce	215	0,00
TOPLAM	13.967	309.776,00

EK - 14. 2019 yılında tespit edilen uygunsuzluk sayılarının ve uygulanan ceza miktarlarının dağılımı

	HAVA		SU		ATIK		ÇED		DİĞERLERİ		GÜRÜLTÜ		TOPRAK		TOPLAM	
ÇŞİM	US ⁵	CM ⁶	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM
Adana	4	48.588	0	0	2	960.919	9	242.523	94	199.411	0	0	0	0	112	1.485.680
Adıyaman	0	0	0	0	0	0	1	16.000	99	140.671	0	0	0	0	99	138.634
Afyonkarahisar	0	0	0	0	2	96.047	7	107.346	4	21.943	0	0	0	0	12	207.299
Ağrı	0	0	0	0	1	18.037	0	0	1	18.037	0	0	0	0	1	18.037
Amasya	3	242.584	0	0	2	73.991	1	30.075	20	26.092	2	54.132	0	0	27	408.837
Ankara	31	1.176.212	12	368.449	94	12.407.805	17	335.950	564	924.097	2.807	9.022.355	3	72.771	3.583	25.896.995
Antalya	5	288.788	15	1.263.464	3	103.409	22	344.615	1	18.037	32	1.466.031	5	433.182	96	4.065.526
Artvin	1	72.197	1	72.197	0	0	6	150.375	1	18.037	0	0	0	0	8	294.769
Aydın	8	335.616	22	2.174.811	8	1.272.967	6	157.839	1	18.037	1	36.095	0	0	45	3.977.328
Balıkesir	5	240.633	11	1.109.415	7	91.669	9	223.075	33	64.034	0	0	1	72.197	66	1.801.023
Bilecik	3	118.248	1	144.394	11	766.132	3	69.150	1	18.037	0	0	0	0	20	6.185.064
Bingöl	0	0	1	30.075	2	3.464	2	60.150	1	18.037	0	0	1	1.794	6	95.483
Bitlis	1	8.920	0	0	0	0	1	30.075	1	18.037	0	0	0	0	2	38.995
Bolu	2	130.548	5	780.354	4	59.444	4	127.211	2	18.307	1	36.095	1	232	19	1.152.191
Burdur	1	18.037	1	72.197	5	492.394	3	66.150	5	23.276	0	0	0	0	14	654.017
Bursa	15	1.604.314	10	1.253.875	23	1.551.454	10	251.652	7	27.313	0	0	0	0	68	4.722.084
Çanakkale	1	72.197	5	433.182	12	1.172.697	9	195.521	4	18.376	6	216.570	0	0	39	2.127.267
Çankırı	1	12.373	0	0	1	287	0	0	3	19.461	0	0	1	72.197	5	86.281
Çorum	8	223.592	1	72.197	40	1.273.885	1	30.075	7	20.693	6	63.721	0	0	65	1.756.647
Denizli	1	72.197	3	54.111	0	0	0	0	4	22.335	1	36.095	0	0	9	184.738

⁵ Uygunsuzluk Sayısı

⁶ Ceza Miktarı (TL)

EK - 14. 2019 yılında tespit edilen uygunsuzluk sayılarının ve uygulanan ceza miktarlarının dağılımı (devam)

	HAVA		SU		ATIK		ÇED		DİĞERLERİ		GÜRÜLTÜ		TOPRAK		TOPLAM	
ÇŞİM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM
Diyarbakır	2	202.755	0	0	2	144.394	1	30.075	51	134.903	0	0	1	72.197	57	567.369
Edirne	0	0	0	0	1	287	0	0	3	25.429	0	0	0	0	3	7.679
Elazığ	0	0	2	216.591	0	0	2	60.150	4	20.682	0	0	1	72.197	8	351.583
Erzincan	0	0	0	0	1	58.351	0	0	0	0	1	15.200	3	696	5	74.247
Erzurum	2	24.746	0	0	7	20.308	7	180.074	2	747.505	1	12.025	0	0	18	966.621
Eskişehir	0	0	1	72.197	5	361.846	3	61.550	34	52.768	8	310.980	0	0	51	859.341
Gaziantep	5	214.740	1	60.150	3	48.399	1	30.075	9	24.167	0	0	0	0	21	413.605
Giresun	1	12.373	4	74.780	17	1.011.619	2	60.150	1	18.037	1	12.025	0	0	26	1.171.234
Gümüşhane	0	0	1	36.074	2	144.691	0	0	1	18.037	1	36.095	0	0	4	216.860
Hakkari	0	0	0	0	2	29.156	3	78.689	1	18.037	0	0	0	0	7	126.114
Hatay	4	72.957	2	116.702	3	19.185	4	250.225	125	183.831	0	0	0	0	159	721.258
Isparta	0	0	1	30.075	6	217.403	2	54.382	1	18.037	5	162.396	0	0	15	482.293
Mersin	2	77.051	8	577.576	5	290.113	1	12.000	1	18.037	0	0	0	0	16	956.740
İstanbul	42	1.938.471	9	797.134	53	4.069.367	33	4.392.097	1	18.037	6	433.140	1	18.037	175	12.179.690
İzmir	10	640.118	34	2.538.195	24	5.176.961	20	520.085	2	24.403	0	0	3	781.651	119	10.260.435
Kars	1	72.197	4	218.385	17	94.873	1	9.867	22	50.503	0	0	7	12.558	52	441.583
Kastamonu	3	202.745	1	58.351	5	60.607	9	277.176	1	18.037	0	0	23	150.731	49	824.335
Kayseri	7	119.341	4	274.942	5	361.559	16	216.457	3	24.463	59	155.839	0	0	114	1.532.911
Kırklareli	0	0	4	327.413	6	531.878	6	95.854	1	18.037	0	0	1	50.975	17	1.006.120
Kırşehir	9	76.482	0	0	3	1.148	2	60.150	4	22.365	0	0	5	6.956	23	149.925
Kocaeli	3	216.591	16	1.357.897	6	2.629.408	10	538.395	15	104.641	0	0	0	0	51	4.864.969
Konya	1	58.351	0	0	6	977.285	25	379.448	48	97.875	39	50.064	2	144.394	124	1.731.746

EK - 14. 2019 yılında tespit edilen uygunsuzluk sayılarının ve uygulanan ceza miktarlarının dağılımı (devam)

	HAVA		SU		ATIK		ÇED		DİĞERLERİ		GÜRÜLTÜ		TOPRAK		TOPLAM	
ÇŞİM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM
Kütahya	0	0	1	144.394	2	3.588	3	4.000	18	41.927	0	0	1	72.197	24	248.069
Malatya	4	288.788	3	216.591	1	287	18	501.075	5	28.373	0	0	0	0	31	1.035.114
Manisa	1	72.197	3	311.057	3	1.191.356	8	201.002	44	55.231	2	14.578	0	0	65	1.968.270
Kahramanmaraş	4	170.820	10	2.166.108	2	974.765	1	30.075	1	18.037	0	0	0	0	17	3.341.768
Mardin	0	0	0	0	0	0	2	40.075	2	30.062	0	0	0	0	3	52.100
Muğla	3	150.399	30	1.451.467	8	1.190.002	0	0	4	81.292	0	0	6	505.379	62	3.683.436
Muş	2	574	0	0	0	0	2	288.788	1	18.037	0	0	1	72.197	5	361.559
Nevşehir	1	58.351	0	0	0	0	4	61.074	7	48.396	0	0	0	0	17	185.335
Niğde	3	216.591	0	0	0	0	2	144.394	.	18.037	4	84.186	96	147.210	107	610.418
Ordu	2	144.394	3	216.591	2	1.148	2	35.075	1	18.037	1	12.025	0	0	11	410.507
Rize	3	261.103	7	99.204	3	3.875	10	314.675	2	19.583	0	0	0	0	35	848.367
Sakarya	1	72.197	6	505.379	13	4.608.506	6	79.761	8	38.256	0	0	0	0	33	5.286.063
Samsun	4	114.276	11	577.527	1	18.037	8	174.680	23	33.529	0	0	2	108.271	49	1.011.889
Siirt	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sinop	0	0	0	0	0	0	1	30.075	1	18.037	0	0	0	0	1	30.075
Sivas	0	0	0	0	3	36.941	5	100.150	12	48.901	2	36.075	0	0	25	281.366
Tekirdağ	28	2.021.526	35	2.955.228	29	2.497.585	11	172.723	2	36.074	0	0	2	144.394	107	7.809.493
Tokat	4	67.529	1	58.351	0	0	0	0	2	19.840	1	36.095	0	0	7	163.778
Trabzon	0	0	7	130.658	9	91.667	7	210.525	1	18.037	9	186.447	0	0	43	790.430
Tunceli	0	0	0	0	0	0	1	24.500	1	18.037	0	0	0	0	1	24.500
Şanlıurfa	0	0	0	0	3	217.452	5	116.860	20	104.243	0	0	0	0	31	457.166
Uşak	15	951.134	2	144.394	23	3.577.271	1	30.075	1	18.037	0	0	0	0	46	4.781.027

EK – 14. 2019 yılında tespit edilen uygunsuzluk sayılarının ve uygulanan ceza miktarlarının dağılımı (devam)

	HAVA		SU		ATIK		ÇED		DİĞERLERİ		GÜRÜLTÜ		TOPRAK		TOPLAM	
ÇŞİM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM
Van	0	0	1	72.197	0	0	5	148.774	1	18.037	0	0	0	0	6	220.971
Yozgat	0	0	0	0	3	144.968	0	0	11	24.078	0	0	0	0	14	151.296
Zonguldak	4	347.139	0	0	3	776.765	3	236.667	1	18.037	0	0	0	0	13	1.390.014
Aksaray	2	144.394	0	0	4	1.841.210	2	12.940	4	25.370	0	0	1	72.197	17	2.168.259
Bayburt	0	0	0	0	2	72.484	0	0	1	18.036	0	0	2	36.075	5	126.595
Karaman	1	72.197	0	0	13	396.912	13	376.900	25	36.554	0	0	2	844.813	56	1.731.508
Kırıkkale	3	216.591	3	202.745	2	231.169	3	102.259	11	44.174	8	61.295	1	72.197	31	930.430
Batman	0	0	0	0	2	30.936	0	0	30	35.294	2	24.050	0	0	34	144.440
Şırnak	1	30.075	0	0	0	0	0	0	1	18.037	0	0	0	0	1	30.075
Bartın	0	0	4	57.699	0	0	0	0	3	18.130	0	0	0	0	6	57.792
Ardahan	1	60.150	0	0	4	1.148	3	90.301	0	0	0	0	0	0	8	151.599
İğdır	1	12.373	0	0	0	0	1	10.040	1	0	0	0	0	0	3	23.274
Yalova	5	361.846	1	72.197	3	1.044.821	3	230.150	1	18.037	0	0	0	0	14	1.799.248
Karabük	1	116.709	1	58.351	1	1.794	3	111.300	1	18.037	0	0	0	0	7	306.191
Kilis	0	0	0	0	1	58.351	0	0	1	18.037	0	0	0	0	1	58.351
Osmaniye	0	0	1	72.197	3	37.868	0	0	101	138.380	0	0	0	0	104	230.408
Düzce	2	78.202	3	144.923	16	364.587	1	3.700	1	18.037	0	0	0	0	25	699.683
TOPLAM	278	14.623.517	313	24.242.441	556	56.094.974	396	13.582.286	1.631	4.689.377	3.001	12.474.223	73	3.948.140	6.475	138.804.417
Bakanlık Merkez	6	324.862	27	2.382.567	27	4.386.076	29	2.118.864	1	18.037	0	0	0	0	90	9.230.406
GENEL TOPLAM	284	14.948.379	340	26.625.008	583	60.481.050	425	15.701.149	1.632	4.707.414	3.001	12.474.223	73	3.948.140	6.565	148.034.823

EK – 15. Gemilerden kaynaklanan kirliliğin denetimi ve yaptırım uygulanması konusunda yetki devri yapılan kuruluşlar tarafından yıllara göre uygulanan ceza miktarı (TL)

Yıllar	Sahil Güvenlik Komutanlığı	Denizcilik Müşteşarlığı	İstanbul Büyükşehir Belediyesi	Kocaeli Büyükşehir Belediyesi	Antalya Büyükşehir Belediyesi	Mersin Büyükşehir Belediyesi	TOPLAM
2006	71.143	166.539	2.472.437	1.479.651	18.490	0	4.208.260
2007	261.007	650.028	9.763.834	2.067.043	25.468	31.055	12.798.435
2008	144.822	663.749	14.258.350	1.983.635	242.295	48.478	17.341.329
2009	456.882	647.000	5.276.051	940.037	560.187	0	7.880.157
2010	727.364	78.967	4.963.780	822.581	191.443	0	6.784.135
2011	448.660	217.671	3.124.818	1.156.983	309.013	413.745	5.670.890
2012	477.682	303.128	3.200.568	868.554	187.905	450.944	5.488.781
2013	1.144.843	0	--	954.226	--	--	2.099.069
2014	1.824.971	0	1.452.844	981.109	212.435	350.035	4.821.394
2015	2.500.022	0	2.681.020	892.036	211.947	1.525.078	7.810.103
2016	2.238.870	0	1.225.588	884.520	267.593	1.539.554	6.201.125
2017	1.759.407	0	2.207.514	928.428	104.770	1.351.464	6.351.583
2018	3.634.366	0	5.710.125	2.282.491	1.787.149	1.133.708	14.547.839
2019	7.856.652	0	5.531.462	15.265.477	2.449.982	14.730.119	45.833.692

YAYIN LİSTESİ

YAYIN NO	YAYININ ADI	BASIM YILI
Yayın No 1	: Ankara İli Çevre Durum Raporu	1994
Yayın No 2	: İl Çevre Sorunları ve Öncelikleri Envanteri Değerlendirme Raporu	1996
Yayın No 3	: Çevreyi Öncelikle Etkileyen Bazı Sanayiler ve Temel Sektör Faaliyetleri	1996
Yayın No 4	: Türkiye Çevre Atlası 96	1997
Yayın No 5	: Türkiye Çevre Durum Raporu	2007
Yayın No 6	: Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Envanteri Değerlendirme Raporu (2005- 2006)	2008
Yayın No 7	: Çevresel Göstergeler 2008	2009
Yayın No 7	: Environmental Indicators 2008	2009
Yayın No 8	: Çevresel Göstergeler Kitapçığı 2009	2010
Yayın No 8	: Environmental Indicators 2009	2010
Yayın No 9	: Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Envanteri Değerlendirme Raporu 2007-2008	2010
Yayın No 10	: Çevresel Göstergeler 2010	2011
Yayın No 10	: Environmental Indicators 2010	2011
Yayın No 11	: 2011 Yılı Türkiye Çevre Durum Raporu	2012
Yayın No 12	: Çevresel Göstergeler 2011	2012
Yayın No 12	: Environmental Indicators 2011	2012
Yayın No 13-1	: Çevre Denetimi Raporu: 2011 Yılı	2012
Yayın No 13-2	: Environmental Inspection Report of Türkiye in 2011	2012
Yayın No 14	: Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Envanteri Değerlendirme Raporu	2012
Yayın No 15	: Çevre Durum Raporu: 2012 Yılı Özeti - İller	2013
Yayın No 16	: Çevre Denetimi Raporu: 2012 Yılı	2013
Yayın No 16-2	: Environmental Inspection Report: 2012	2013
Yayın No 17	: Çevresel Göstergeler 2012	2013
Yayın No 17	: Environmental Indicators 2012	2013
Yayın No 18	: Çevresel Etki Değerlendirmesi: Etkiler - Önlemler	2013
Yayın No 19	: Çevre İzin ve Lisansları	2013
Yayın No 20	: Çevre Denetiminin Temelleri ve Türkiye’de Çevre Denetimi	2013
Yayın No 21	: Uluslararası ÇED Kongresi Bildiri Kitabı	2013
Yayın No 22-1	: Çevre Denetimi Raporu: 2013 Yılı	2014
Yayın No 22-2	: Environmental Inspection Report of Turkey in 2013	2014
Yayın No 23	: Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Değerlendirme Raporu	2014
Yayın No 24	: Çevresel Göstergeler 2013	2014
Yayın No 24	: Environmental Indicators 2013	2014
Yayın No 25-1	: Çevre Denetimi Raporu: 2014 Yılı	2015
Yayın No 25-2	: Environmental Inspection Report of Turkey in 2014	2015
Yayın No 26	: Çevre Durum Raporu: 2013 Yılı Özeti - İller	2015
Yayın No 27	: Çevresel Göstergeler 2014	2016
Yayın No 27	: Environmental Indicators 2014	2016
Yayın No 28-1	: Çevre Denetimi Raporu: 2015 Yılı	2016
Yayın No 28-2	: Environmental Inspection Report of Turkey in 2015	2016
Yayın No 29	: Çevre Durum Raporu: 2014 Yılı Özeti - İller	2016
Yayın No 30-1	: Türkiye Çevre Durum Raporu	2016
Yayın No 30-2	: State of the Environment Report for Republic of Turkey	2016

YAYIN LİSTESİ (devam)

YAYIN NO	YAYININ ADI	BASIM YILI
Yayın No 31	: Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Değerlendirme Raporu 2013	2015
Yayın No 32	: Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Değerlendirme Raporu 2014	2016
Yayın No 33-1	: Çevresel Göstergeler Kitapçığı 2015	2017
Yayın No 33-2	: Environmental Indicators 2015	2017
Yayın No 34	: Çevre Durum Raporu: 2015 Yılı Özeti - İller	2017
Yayın No 35	: Çevre Denetimi Raporu: 2016 Yılı	2017
Yayın No 36	: Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Değerlendirme Raporu 2015	2017
Yayın No 37	: Çevre Durum Raporu: 2016 Yılı Özeti - İller	2017
Yayın No 38-1	: Çevresel Göstergeler 2016	2018
Yayın No 38-2	: Environmental Indicators 2016	2018
Yayın No 39	: Çevre Denetimi Raporu: 2017 Yılı	2018
Yayın No 40	: Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Değerlendirme Raporu 2016	2018
Yayın No 40	: Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Değerlendirme Raporu 2016	2018
Yayın No 41-1	: Çevresel Göstergeler 2017	2019
Yayın No 41-2	: Environmental Indicators 2017	2019
Yayın No 42	: Çevre Durum Raporu: 2017 Yılı Özeti - İller	2019
Yayın No 43	: Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Değerlendirme Raporu 2017	2019
Yayın No 44	: Çevre Denetimi Raporu: 2018 Yılı	2019
Yayın No 45	: Çevre Durum Raporu: 2018 Yılı Özeti - İller	2020

Yayınlarımıza aşağıdaki linkten ulaşabilirsiniz:

<http://ced.csb.gov.tr/yayinlar-i-82210>